

4° Disp. 3500(24)
DISSERTATIONES

DOGMATICÆ, ET POLEMICÆ

DE

TRADITIONIBUS,

SEU

VERBO DEI NON SCRIPTO,

COMMUNIONE

SUB UTRAQUE SPECIE,

ET

PURGATORIO,

CUM

ASSERTIONIBUS EX UNIVERSA THEOLOGIA
SCHOLASTICO-DOGMATICA,

QUAS

PRÆSIDE

P. GABRIELE MARIA SCHENCK, ORD. SERV. B. M. V. IN
ARCHIDUCALI CONVENTU AD D. JOSEPHUM ÆNIPONTI SS.
THEOLOGICÆ SCHOLASTICÆ-DOGMATICÆ ET
POLEMICÆ LECTORE ORDINARIO.

DEFENDENDAS SUSCEPIT

IN ECCLESIA EJUSDEM CONVENTUS

P. GUIDOWALDUS MARIA MAYR. EJUSDEM S. ORD.
ET STUDII.

Anno MDCCLVI.

AUGUSTÆ VINDELICORUM, ET ÆNIPONTI.

Apud JOSEPHUM WOLFF.

DISSERTATIONES

DOGMATICAE ET POLEMICAE

DE

TRADITIONIBUS

SEU

VERBO DEI NON SCRIPTO

COMMUNIONE

SUB UTRAQUE SPECIE

ET

PURGATORIO

CUM

ASSERTIONIBUS EX UNIVERSA THEOLOGIA

SCHOLASTICO-DOGMATICA

QUAS

P. R. R. R. R.

P. GABRIELE MARINI SCHOLAE ORD. SERV. M. V. D.

ARCHIDUCALIS COLEGII IN VIENNA AUSTRIAE

THEOLOGICAE SCHOLAE DOCTOR ET

PUBLICUS LECTOR ORDINARIUS

DESPONDAE SUSCEPT

IN ECCLESIA RIGIDEM CONVICTUS

P. GREGORIUS MARINI RIGIDEM S. ORD.

AVIATTA

AUGUSTINUS

WOLFF

1741

Approbatio.

LEgi non sinè ingenti animi voluptate eruditissimas
hasce Doctissimásque Dissertationes Dogmaticas &
Polemicas de Traditionibus seu Verbo Dei non scripto :
De Communione sub utraque Specie, & Purgatorio, &
nihil in iis, quod vel contra Orthodoxæ Fidei principia,
vel contra bonos mores pugnaret, vel alio quocunque ex
capite reprehendendum foret, inveni; sed potiùs omnia
prima commendatione digna. Quare easdem, ut ad me-
ritum Eximii Authoris honorem, maximámque legentium
utilitatem, publicam in Lucem prodeant, dignissimas
esse, censeo.

Æniponti 4. Februarii 1756.

PAULUS LOCHMAN Soc. JESU
SS. Theologiæ Doctor, Ejusdem-
que in Moralibus Prof. Ordin. Publi-
cus, ac p. t. Theologicæ Faculta-
tis Decanus.

Approbatio.

I Egi non sine ingenii voluntate eruditissimas
hasce Doctrinassque Dissertationes Dogmaticas &
Polemicas de Traditionibus seu Verbo Dei non scripto:
De Communionis sub utraque specie, & Purgatorio, &
nihil in iis, quod vel contra Orthodoxæ Fidei principia,
vel contra bonos mores pugnet, vel alio quocunque ex
capite reprehendendum foret, inveni; sed potius omnia
prima commendatione digna. Quare easdem, ut ad me-
ritum Eximia Auctoris honorem, maximamque legentium
utilitatem, publicam in Lucem prodant, dignissimas
esse, censet.

Respondit 4. Februarii 1756.

PAULUS LOCHMAN Soc. Jesu
Ss. Theologi Doctor, Pseudem-
que in Moribus Prof. Ord. n. Publi-
cus, ac p. t. Theologicæ Facultatis
Decanus.

AVE MARIA
DISSERTATIO I.
DE
TRADITIONIBUS
ARTICULUS I.

*Quid, & quotuplex sit Traditio : & quinam sit præsentis
Controversiæ status, exponitur.*

I. **S**I Traditionis nomen significatione communi usurpamus, per eam omnem doctrinam ab uno alteri sive scripto, sive voce communicatam intelligimus, quo sensu Apostolus ad Thessalonicenses scripsit : *Tenete Traditiones quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Traditio verò in sensu strictiori, ac magis proprio, prout à Patribus, & Theologis præsertim in præsentí Controversia accipitur, est Doctrina, quæ ab uno alteri, communicatur non scripto, sed viva voce tantum. De Traditione itaque in hoc sensu accepta agitur in præsentí Dissertatione. Igitur nomine Traditionis nos hîc intelligimus doctrinam non scripto, sed viva voce traditam à primo Authore, sive postea ab alio scripto mandata fuerit, sive non. Sic e. g. quòd *infantes sint baptizandi*, invenimus scriptum in veterum Patrum Libris, & tamen dicitur, ac manet Traditio ; quia parvulos esse baptizandos primis fidelibus non scripto, sed viva voce tradiderunt Apostoli ; in nul-

lo enim S. Scripturæ Libro Canonico id scriptum invenitur, & tamen est de fide, adeoque à Deo revelatum Apostolis, & per eos primis fidelibus viva voce traditum.

Generali imprimis divisione Traditiones dividuntur in divinas, & Humanas: divinæ sunt illæ, quæ Deum habent authorem, Humanæ verò, quæ authores habent Homines. Traditiones divinæ aliæ sunt Legis Naturæ, aliæ Legis Mosaicæ, & aliæ Legis Evangelicæ. Traditiones Legis Naturæ sunt illæ, quas homines, qui sub illa fuerunt, acceperunt à Deo per Adamum, Noë, Abrahamum, aliosque Patriarchas. Traditiones Legis Mosaicæ sunt illæ, quas Israelitæ à Deo per Moysen, aut alios Prophetas acceperunt, nec in veteri Testamento inveniuntur scriptæ. Traditiones verò Legis Evangelicæ illæ vocantur, quas Ecclesia accepit à Deo per Apostolos, nec scriptæ reperiuntur in novo Testamento.

Si Traditionum materiam, sive objectum spectemus, potest in nova Lege triplex statui Traditio: scilicet fidei, Rituum, & Morum. *Traditio fidei* est vivæ vocis doctrina ad fidem spectans, & in Posterios transfusa, e. g. quòd hæc scriptura hos Libros continens potius quam alia sit habenda pro sacra, & pro Verbo Dei: quòd nec plura, nec pauciora sint Sacramenta, quam septem: quòd Baptismus possit conferri parvulis: quòd baptizati ab Hæreticis non sint rebaptizandi: quòd B. V. Maria semper manserit Virgo, & sic de aliis Mysteriis à Catholica Ecclesia creditis, quæ vel nullo modo in Scripturis expressa sunt, vel, si extant, obscure solum, & implicitè continentur.

Traditio Rituum est vivæ vocis doctrina circa Cæremonias Missæ, Sacramentorum, & Sacramentalium in Posterios transfusa: ut quòd in Calice dominico misceatur aqua vino; nullibi enim hoc apertè scriptum invenitur in sacris Litteris, sed solum mysticè significatum in sanguine, & Aqua Lateris Christi. Traditionem dominicam hanc vocat S. Cyprianus: sicut etiam trina Immersio, vel affusio in Batismo, Insufflatio, & Unctio, & id genus Cæremoniarum.

Cyprian. L. 2.
Epist. 3.

Traditio Morum est vivæ vocis doctrina circa festa, Jejunia, & alias salutes observantias in Posterios transfusa, ut celebratio Paschatis die dominica post Lunam XIV., esse observandum Jejunium quadragesimale, quatuor temporum, &c.

Principali verò divisione spectandò authorem Traditiones dividuntur in divinas, Apostolicas, & Ecclesiasticas.

Traditio

Traditio Divina est Doctrina ad Religionem pertinens divinitus hominibus revelata, & ab eis viva voce in Posteror trans-
fusa absque scripto Authoris hagiographi. Brevius ita describi-
tur: est Verbum Dei non scriptum, sed viva voce traditum.
Talis Traditio fuit remedium divinitus institutum contra Pecca-
tum originale in Lege Naturæ, seu non scripta pro omnibus,
& in Lege Mosaica scripta pro sæmellis, & Gentilibus. Duplici-
ter autem potest fieri revelatio, seu Verbum Dei extra Scriptu-
ram, scilicet vel exterius ore loquentis Christi, vel interiori af-
flante Spiritu S. Unde Concilium Tridentinum ait: *quæ ab ipsius* Tridentin Sess.
Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ipsis Apostolis Spiritu S. 4. Decret. de
dictante quasi per manus traditæ ad nos usque pervenerunt. Can. script.
Traditiones tum ad fidem, tum ad mores pertinentes tanquam vel
oretenus vel à Christo, vel à Spiritu S. dictatas, & continua succes-
sione in Ecclesia Catholica conservatas pari pietatis affectu, ac re-
verentia suscipit, & veneratur.

Ejusmodi est Doctrina de Numero Sacramentorum, de
materia, forma, & Ministro illorum, de Baptismo Parvulorum,
de perpetua Virginitate B. V. Mariæ, de Invocatione Sancto-
rum, de Cultu Imaginum, &c., quæ Apostoli vel ab ipso Christo
eos docente, vel à Spiritu S. interiori illuminante, & dictante
docuerunt, & Christianis viva voce tradiderunt.

Apostolica Traditio, prout specialiter hoc nomine significa-
tur, & contradistinguitur à Traditione Divina, est observantia
sacra, vel salutaris, quam Apostoli non quidem ex revelatione,
sed ex autoritate concessa, & munere ipsis à Christo imposito
primitus instituerunt, & viva voce per Posteror, & Successo-
res suos ad nos usque transmiserunt. Nam Apostoli & erant
Præcones eorum, quæ à Christo tam pro fide, quam pro mori-
bus expressè mandata erant, & erant etiam Pastores, & Episcopi
habentes potestatem ordinandi ea, quæ Ecclesiæ necessaria,
& utilia judicabant. Traditiones ergo ab ipsis ut Præconibus,
& Tubis Spiritus S. profluentes, & promulgatæ divinæ sunt,
& Verbum Dei traditum: Traditiones verò, quæ ab eis veniunt
ut Pastoribus spirituales potestatem habentibus, sunt, & vocan-
tur Apostolicæ, & in hoc genere, quantum ad ritus, sunt
pleræque Cæremoniæ Missæ, & Sacramentorum, quantum ad
mores, est observatio Diei Dominicæ, Jejunium quadragesima-
le, & quatuor Temporum, &c.

Concil. Tri-
dentin. Sess.
21. C. 2.

Traditio Ecclesiastica est Observatio salutaris, quæ sensim obtinuit vim Legis, vel spontaneæ consuetudinis, quatenus post Apostolorum tempora multa à summis Pontificibus, & Conciliis sancita sunt, ac Ecclesiæ tradita vel per modum Legis, ut Observantia Festorum, Abstinencia à carnibus, ovis, & lacticiniis, &c., vel per modum piæ consuetudinis, ut mos formandi Crucem, Asperio Aquæ benedictæ, &c. Ex quibus colliges, Traditiones Apostolicas, & Ecclesiasticas, prout modò illas explicavimus, non esse Verbum Dei, sed solas Traditiones divinas, quamvis non rarò Apostolicæ cum divinis confundantur, & divinae etiam dicantur Apostolicæ; eò quòd immediatè Apostolis fuerint à Christo datæ, & per eosdem, eorumque Successores ad nos usque propagatæ. In Traditionibus autem divinis, quæ ab ipso Christo, vel Spiritu S. per Apostolos loquente acceptæ sunt, Ecclesia nequit dispensare proprie, & directè, sive sint circa essentialia Sacramentorum, sive Præcepti vim habeant; sunt enim juris divini. Unde Concilium Tridentinum docet, *perpetuò fuisse in Ecclesia potestatem, ut in Sacramentorum dispensatione salvâ eorum substantiâ possit ea statuere, vel mutare, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret.*

Traditiones aliæ sunt *practicæ*, aliæ *speculativæ*: posteriores sunt, quæ speculativam in se veritatem continent, ut quod nec plura sint, nec pauciora quàm septem Sacramenta: priores sunt, quæ continent aliquam veritatem practicam ad mores, vel Ritus Ecclesiæ pertinentem, ut quod in Sacrificio Missæ aqua sit vino miscenda in Calice, quòd Festum Paschæ celebrandum sit Die Dominica Lunam XIV. Martii subsequente, &c. Traditiones practicæ aliæ sunt *perpetuæ*, aliæ *temporales*: item aliæ *universales*, & aliæ *particulares*: aliæ demum *necessariæ*, aliæ *liberæ*. *Perpetuæ* sunt illæ, quæ institutæ sunt in perpetuum, hoc est, ut in Ecclesia servantur usque ad finem mundi, ut commixtio aquæ cum vino in calice. Celebratio Paschæ Die Dominica. Traditiones temporales sunt, quæ ad certum tempus tantum institutæ sunt, ut legalium aliquarum Cæremoniarum observatio, nempe abstinencia à suffocato, & sanguine servanda usque ad plenam Evangelii promulgationem. Traditiones *universales* sunt, quæ institutæ fuerunt pro tota Ecclesia, ut Celebratio Paschæ, & Pentecostes, Jejunium quadragesimale, Jejunium

nium quatuor Temporum : *particulares* verò sunt, quæ institutæ fuerunt pro una, vel pluribus Ecclesiis particularibus. Traditiones *necessariæ* sunt illæ, quæ institutæ fuerunt per modum Præcepti, adeoque obligant in conscientia : Traditiones verò *liberas* eas dicimus, quæ vim Legis non habent, sed solummodò per modum consilii sunt propositæ.

Status itaque præsentis Controversiæ in eo potissimum consistit, atque in hoc præprimis ab A catholicis dissidemus, quod nos asseramus, in Scripturis non contineri expressè totam Doctrinam necessariam sive ad Fidem, sive ad mores, & proinde præter Verbum Dei scriptum requiri etiam Verbum Dei non scriptum, id est Traditiones Divinas & Apostolicas. Hæretici verò contendunt in scripturis contineri omnia ad Fidem, & mores necessaria, ac proin opus non esse ullo Verbo Dei non scripto.

ARTICULUS II.

Authoritate S. Scripturæ, S. S. P. P., & Consiliorum evincitur, præter Verbum Dei scriptum admittendum etiam esse Verbum Dei non scriptum, seu Traditiones.

I. **T**RADITIO Divina est Doctrina divinitus revelata, seu inspirata, quæ non continetur in Scriptura, vel ex illa per expressam, & evidentem consequentiam non deducitur: Atqui datur Doctrina divinitus revelata, quæ non continetur in Scriptura, neque ex ea per expressam, & evidentem consequentiam deducitur, ergo datur Divina Traditio. Major est definitio Traditionis, de qua agimus, neque definit Doctrina esse Divina per hoc, quòd per homines tradatur, si originaliter ex Dei revelatione procedit; alias Verbum Dei Spiritu S. dictante per homines scriptum non amplius maneret Verbum Dei, sed esset Verbum humanum: sicut Adversarii dicunt, Traditiones solum esse Verbum humanum. Jam Minor, de qua sola est difficultas, probatur primò. Lucas dicit de Christo Domino: *Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant.* Luc. 24. v. 27. Et alibi: *Præbuit seipsum vivum post Passionem suam in multis Argumentis per quadraginta dies apparens eis, & loquens de Regno Dei,* ex Act. 1. v. 3. quo sic arguo. Ista Christi Domini interpretatio Scripturarum

& locutio de Regno Dei continet doctrinam, imò est ipsa doctrina divinitus revelata, explicans Myſteria ad Fidem noſtram ſpectantia, & non minùs quam ipſa S. Scriptura neceſſaria: At qui hæc interpretatio Scripturarum, & locutio de Regno Dei non continetur in Scriptura, nec ex ea per expreſſam, & evidentem conſequentiam deducitur, ergo datur doctrina divinitus revelata, quæ in Scriptura non continetur, neque ex ea per expreſſam, & evidentem conſequentiam deducitur. Min. prob. Nullibi invenitur in Scriptura, vel ex ea oſtendi poteſt, quid in particulari iſta interpretatione, & locutione docuerit, vel oſtendant id nobis Adverſarii ex aliquo Scripturæ loco.

Joann. Cap.
ult.

II. Joannes ait: *Sunt alia multa, quæ fecit Jeſus, quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos, qui ſcribendi ſunt, Libros.* Ergo non omnia Chriſti facta ſunt ſcripta, etſi inter ea plura fuerint ad ſalutem, Fideique dogmata ſpectantia, ergo etiam multa dicta Chriſti ſimiliter non ſcripta fuerunt. Probatur hæc Conſequentia. Tam multa Chriſti facta non fuerunt ſinè dictis, ſicut nullum prope factum Chriſti à Joanne, & aliis Evangeliſtis ſinè aliquibus ejus Verbis commemoratur, ergo ſi tot facta Chriſti non ſunt ſcripta, plura etiam Divini oris ejus verba non fuerunt ſcripta. Ex quo pro-na conſequentia deducitur, præter Verbum Dei ſcriptum etiam admittendum eſſe Verbum Dei non ſcriptum ſeu Traditiones.

1. ad Corinth.
c. 11.

2. Theſſal.
c. 2.

Baſil. L. de
Spir. S. C. 29.

Damaſcen. L.
4. C. 17. de
Orthodoxa
Fide.

III. Paulus ita loquitur: *Laudo vos fratres, quòd per omnia mei memores eſtis, & ſicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Item: *Itaque Fratres ſtate: (firmi in Fide) & tenete Traditiones, quas didiciftis ſive per ſermonem, ſive per epistolam noſtram.* Ne verò tam claros Textus in ſiniſtrum detorqueant ſenſum Adverſarii, audiant, quid S. S. P. P. præcipuè Baſilius, & Damaſcenus de iis ſentiant. Prior quidem ita diſſerit; *Arbitror Apoſtolicum eſſe etiam non ſcriptis Traditionibus inbære.* *Laudo, inquit, vos, quòd omnia mea meminiftis, & que madmodum tradidi vobis, Traditiones obtinetis, quas accepiftis ſive per ſermonem, ſive per epistolam.* S. Damaſcenus verò ait: *Quòd autem Apoſtoli quàmplurima nullo Scripturæ S. loco prodita nobis tradiderint, hiſ verbis teſtatur ille Gentium Apoſtolus Paulus: State igitur, &c.* Et ad Corinthios ſcribens: *Laudo vos Fratres, quòd per omnia mei memores eſtis, & ſicut tradidi vobis, Traditiones tenetis.* Vulgata noſtra habet: *præcepta mea,*

mea, quod diversum non est, loquitur enim Apostolus de Præceptis non scriptis, sed viva voce traditis.

IV. Non autem Basilius solum, & Damascenus, sed S. S. P. P. unanimi consensu omnes præter Scripturam admittendas esse etiam Traditiones agnoscunt. Ex his aliquot solum selegi, & quidem ex primis quinque Sæculis.

S. Dionysius Areopagita sic habet: *Necessario itaque primi illi sacerdotalis muneris Duces summa illa, & supersubstantialia partim scriptis partim non scriptis institutionibus suis nobis tradiderunt.* Et alibi: *Quamobrem Jesum invocantes ad Sacratissimorum à Patribus traditis eloquiorum illustrationes pro viribus suspiciamus.* Dionys. Areop. de Eccl. Hierarch. C. I.

Novi quidem, hæc Opera à Criticis impugnari, & Dionysio Areopagitæ abjudicari. Verum Petrus Halloix, Petrus Lansellius, & Balthasar Corderius gravissimis argumentis ostenderunt, Argumenta Criticorum tanti ponderis non esse, imò efficacissime demonstrarunt, hæc Opera genuinum esse D. Dionysii partum. Idem de Cal. Hierarch.

Citantur hæc Opera nomine Dionysii Areopagitæ in Synodis VI. VII., & VIII. Generalibus, item à Gregorio I. in Synodo Romana, & ab Agathone in Epistola ad Synodum VI., ex quo coguntur fateri Hæretici, hunc Authorem, quiscunque demum ille sit, ante annos mille scripsisse, proin non esse contemnendum.

S. Irenæus ait; *Si neque Apostoli quidem Scripturas reliquissent nobis, nonne oportebat ordinem sequi Traditionis, quam tradiderunt iis, quibus comittebant Ecclesias? cui ordini assentiunt multæ gentes Barbarorum eorum, qui in Christum credunt, sinè charta, & atramento scriptam habentes per Spiritum Sanctum in cordibus suis salutem, & veterem Traditionem diligenter custodientes.* Petrus Halloix. Petrus Lansellius. Balthasar Corder.

Tertullianus, postquam de Signo Crucis, & Sacrificio pro Defunctis mentionem fecit, ait: *Harum, & similium Disciplinarum, si Legem expostules Scripturarum, nullam invenies, traditio tibi prætenditur auctrix, consuetudo conservatrix, & Fides observatrix.* Quamvis autem hic Tertullianus non loquatur de Traditione, prout est Verbum Dei non scriptum, sed solum de Traditione quadam ecclesiastica, ab hoc tamen ad illam bona est consequentia. Irenæus L. 3. C. 4.

Eusebius Cæsareensis contra Marcellum Ancyranum: *Ecclesia à finibus terræ usque ad fines ex Divinis Scripturis Testimonia non scripta Traditione confirmat.* Item: *Cæterum Moyses in Tabulis* Tertullian. L. de Coron. milit.

Euseb. Cæsareens. adv. Marcell. Ancyrr. Idem L. I. C. 8. Demonst. Evang.

Tabulis inanimatis, Christus autem in mentibus vitæ præditis perfectæ novi Testamenti documenta descripsit, ejus verò Discipuli ad Magistri sui nutum - - partim litteris, partim sinè litteris quasi jure quodam non scripto servanda comendarunt.

Basil. de Spir.

S. C. 27.

Idem. L. I.

adv. Eunom.

Et Hom. 28.

adv. Sabell.

Arium, Et

Anomæos

Epiphan.

Hæres. 61.

Idem Hæres

69. Et 75.

Hieronym.

Dialog. adv.

Lucifer.

Chrysostom. in

2. ad Thessal.

2.

Augustin. L.

4. C. 24. de

Baptismo adv.

Donatist.

Idem. adv.

eisdem L. 2.

C. 7.

Idem ibid. L.

4. C. 6. Et 24.

L. 5. C. 23.

Et L. 1. de

unit. Eccl. C.

19. Et L. 1.

adv. Crescon.

C. 31. 42. Et

33. Et L. 10.

in Genes. ad

Litteram. C.

23. Et Epist.

118.

Vincent. Liri-

ensis. Commo-

nis. I. C. 1.

S. Basilius M. præter ea, quæ supra retulimus hæc habet: *Dogmata, quæ in Ecclesia prædicantur, quædam habemus ex doctrina scripto prodita, quædam rursus ex Apostolorum Traditione in Myste-rio, id est, in occulto tradita recepimus, quæ utraque eandem ad pietatem vim habent. Et nemo his contradicit, qui vel medicorem saltem ecclesiasticorum jurium experientiam habet. Similia habet & alibi.*

Epiphanius sic loquitur: *Oportet autem & Traditione uti; non enim omnia à Divina Scriptura possunt accipi. Quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in Traditione Sancti Apostoli tradiderunt. Quemadmodum dicit S. Apostolus Paulus: sicut tradidi vobis, in eundem modum & alibi loquitur.*

S. Hieronymus: *Etiam si Scripturæ Authoritas non subesset, totius Orbis in hanc partem consensus instar præcepti obtineret.*

S. Chrysostomus: *hinc est perspicuum, quod non omnia per epistolam tradiderunt, sed multa etiam sine scriptis; eadem verò fide digna sunt tam ipsa, quam illa.*

S. Augustinus: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Consiliis institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur. Et, cum Hæretici peterent exemplum ex Scriptura, quod ab Hæreticis baptizati non debeant rebaptizari, respondit, standum esse consuetudini, quam credo, inquit, ex Apostolica Traditione venientem sicut multa non inveniuntur in Litteris eorum, neque in Conciliis Posterorum, & tamen, quia custodiuntur per universam, non nisi ab ab iis tradita, & commendata creduntur. Idem multimodè docet in aliis locis, ubi expresse distinguit inter Apostolicas Traditiones necessarias, sive ut legem necessariam accipiendas, & inter liberas observationes.*

Vincentius Lirinensis eodem cum S. Augustino tempore vivens ita habet: *semper responsum ab omnibus ferè retuli, quod sive ego, sive quis vellet, exurgentium Hæreticorum fraudes deprehendere. - - Duplici modo munire fidem suam Domino adjuvante debere: primum scilicet Divinæ Legis auctoritate, tum deinde Ecclesiæ Catholicæ Traditione.*

Reliquos sequentium Sæculorum ad nostra usque tempora S. S. P. P., & D. D. hanc in rem proferre supervacaneum foret, cum omnes uno ore Traditiones confiteantur.

Ex

Art. III. Argumentis Theol. probatur existere Tradit. 9

Ex quibus omnibus id luculenter evincitur, Concilium Tridentinum, dum Traditiones amplectendas, atque tenendas decrevit, nihil omnino novi statuisse, præsertim cum id ipsum ex Conciliis antiquissimis manifestum fiat; Concilium enim Nicænum I. ex doctrina non scripta damnavit Hæresin Arii, ut differte testatur Theodoretus; etsi enim quædam Scripturæ poterant afferri contra Arium, quia verò Arius etiam Textus ejusdem Scripturæ proferebat, ex doctrina non scripta, sed tradita per manus Patrum sibi in Ecclesia succedentium eum damnaverunt. Nicænum II. quod autem, inquit, cum multis aliis, quæ in Ecclesia observantur, sine Scriptura nobis veneratio tradita sit Apostolorum temporibus, latè per historias traditum est. Et infra: Siquis Traditionem Ecclesiæ sive scripto, sive consuetudine valentem non curaverit, anathema sit. Idem reperitur in Consilio Generali VIII.

Concil. Tridentin. Sess. 4.

Theodoret. Hystor. L. I. C. 8.

Concil. Nicæn. II. Act. 6.

Idem Act. 7. in fin.

Concil. Gen. VIII. Act. 8.

ARTICULUS III.

Argumentis Theologicis probatur existere Traditiones.

- I. **N**ecessaria est Traditio in Ecclesia, ergo existit. A. prob. Non nulla Fide Divina credere, aut saltem tenere necessario debet Ecclesia, quæ nusquam reperiuntur in Scriptura, ergo necessaria est Traditio, quæ doceat hæc credenda; unde enimaliàs discerentur. A. prob. Tenendum est, quod B. V. Maria semper manserit Virgo: quod Parvuli sint baptizandi ante usum rationis quod baptizati ab hæreticis non sint rebaptizandi: quod Festum Paschæ sit celebrandum Die Dominica post Lunam XIV. Martii: quod existat, & in manibus nostris habeatur Divina Scriptura: quod S. Scripturæ verum, & legitimum sensum habeamus: quod S. Scriptura præcipue in iis, quæ ad Fidem, & salutem sunt necessaria, sit integra, & incorrupta: quod quatuor tantum Evangelia SS. Matthæi, Marci, Lucæ, & Joannis sint verum Dei Verbum, non autem alia quatuor S. S. Petri, Andreæ, Bartholomæi, & Thomæ: quod è quatuor Libris Esdræ duo sint Canonici, non autem tertius, & quartus: quod Epistolæ S. Pauli ad Senecam non sint Canonicae: quod ejusdem S. Pauli Epistola ad Ephesios sit canonica, non autem ad Laodiceos, &c. Atqui recensita vel planè non, vel saltem non ita explicitè expressa sunt in S. Scriptura, & tamen nedum à Catholicis certò sunt
- B
- tenenda,

tenenda, verum & Hæretici pleraque ista admittunt, & admittere debent, consequenter & scire. Ergo præter Scripturam admittenda est Traditio; ostendant enim nobis Adversarii, quoniam in loco Scripturæ hæc inveniantur?

Joan. Calvi-
nus
Martin. Lu-
ther.

II. Lutherus, & Calvinus, aliique plurima docuerunt, quæ non sunt scripta, ergo coguntur admittere Traditiones A. prob. Calvinus de fide tenendum docet, Corpus Christi non esse realiter præsens in S. S. Eucharistiæ Sacramento: Lutherus quidem admittit hanc realem Præsentiam, sed unà cum substantia Panis, & Vini: S. Petrum non habere in terris Successores: peccata in specie non esse aperienda Sacerdoti, &c. Atqui de his nil dicit Scriptura, ergo.

III. In Lege Naturæ, & in Lege Mosaica extiterunt Traditiones, ergo etiam existunt in Lege Gratia. Consequentiam si negent Adversarii, disparitatem assignent, necesse est. Antecedens quoad utrumque membrum probatur: Et quidem *primò*, quod in Lege Naturæ extiterint, & debuerint existere Traditiones: quia in Lege Naturæ potuit esse, & fuit Fides Divina, ergo in Lege Naturæ fuerunt aliquæ revelationes Divinæ. Consequentia constat; nam Fides Divina est actus, quo credimus Deo aliquid revelanti: atqui revelationes illæ non fuerunt à sacro aliquo Authore scriptæ; primus enim Sacrorum Scriptorum fuit Moyses, ergo revelationes illæ viva tantum voce traditæ, & conservatæ fuerunt, ergo, &c.

Quod autem in Lege Naturæ potuerit esse, & fuerit Fides Divina, patet ex eo, quod in illa Lege multi Justi fuerint, & Deo grati, nemo autem unquam justus, aut Deo gratus esse potest absque Fide; *sine Fide enim impossibile est placere Deo*. Certum quoque, & indubitatum est, Deum Adamo, Setho, Enoch, Noëmo, Abrahamo, aliisque Patriarchis plurima Mysteria revelasse: hi autem veritates sibi revelatas non calamò, sed ore Filiis suis tradiderunt, qui quoque Parentes suos imitati, quæ ab eis audierant, Filiis suis similiter non calamò, sed ore tenens tradiderunt. Ergo in Lege Naturæ fuerunt Traditiones.

Alterum membrum, quod nempe in Lege Mosaica præter Scripturam S. extiterint aliquæ Traditiones, exin patet; quia Judæi Fide Divina explicitè credebant plurimas veritates, quarum tamen in veteri testamento nullibi reperitur expressa mentio, quales sunt immortalitas animæ, mortuorum omnium resurrectio in fine mundi, in statu peccati mortalis morientium æterna damnatio,

natio, & beatitudo æterna morientium in statu gratiæ, pœna temporalis pro peccatis remissis debita ab animabus Justorum in Purgatorio persolvenda, peccati originalis condonatio pro masculis octavo die circumcisis, & pro foeminis, ac masculis ante octavam diem morientibus certo alio ritu externo adhibito. Ergo Judæi plurimas illas veritates credebant propter Traditionem Divinam; nam credebant eas propter expressam revelationem Divinam: siquidem credebant illas explicite, nec expressam illarum revelationem habebant in Scriptura, cum mentio harum expressa nullibi fiat in veteri Testamento: superest itaque, ut illas crederent propter expressam illarum revelationem Divinam viva voce traditam, ergo, &c. Id ipsum magis declaratur; quia vera Legis scriptæ intelligentia, quam Moyses tradidit Sacerdotibus, ut eâ ad controversias circa sensum Legis exortas, quæ ad illos ex ipsius Legis præscripto deferendæ erant, dirimendas juvarentur, fuit vera Traditio Divina; nam fuit nova revelatio à Deo per Moysen non scripto, sed oretenus facta Sacerdotibus: ergo Judæi præter S. Scripturam habuerunt etiam Divinam Traditionem Scripturæ. Suo itaque robore firmum persistit, in Legè Naturæ, & Mosaica extitisse Traditiones: ergo admittendæ sunt in Lege Evangelica; cum pariter multa credamus Fide Divina, quæ explicitè in Scripturis non habentur.

IV. Argumentum petitur ex communi Hæreticorum omnium consensu unanimiter Traditiones rejicientium: quemadmodum enim communis omnium S. S. P. P. in recipiendis, admittendisque Traditionibus firmissimum nobis est Argumentum, ita non minùs efficax id fit ex communi Hæreticorum in iis rejicientibus mira prorsus conspiratione.

De Valentinianis, Marcionistis, & similibus testantur Irenæus, & Tertullianus, quòd Traditiones Ecclesiæ non scriptas rejecerint. Donatistæ quoque semper ad solas Scripturas provocabant, hinc sæpè Augustinus Traditiones, & Ecclesiæ consuetudinem eis objiciebat. Idem fecêre Ariani, Eunomiani, Nestoriani, Eutychiani Ariani, &c., quos Sæculo XII. secuti sunt illi, qui dicti sunt Apostolici, & Sæculô XIV. Wicleffus. Horum Hæreticorum vestigiis demum solerter inhæsere Lutherus, & Calvinus, quorum ille ita loquitur: *Neque alia Doctrina in Ecclesia tradi, & audiri debet quàm purum Verbum Dei, hoc est, Scriptura, ubi Traditiones excludit, quas & alibi frequen-*

Irenæus L. 3.
C. 2.

Tertull. de
Præscript.

Augustinus
Libr. de Unitate Eccl.
C. 19.

Martin. Luther
Commentar in C. I. ad
Galat.

Joan. Calvin.
Institur.
Christ. L. 4.
C. 8. §. 8.

ter rejicit, ac execratur. Calvinus autem sic blasphematur: *Eslo igitur hoc firmum axioma, non aliud habendum esse Dei Verbum, cui detur in Ecclesia locus, quàm quòd Lege primùm, & Prophetis, dein Scriptis Apostolicis continetur, nec alium esse ritè docendi in Ecclesia modum, nisi ex ejus Verbi præscripto, & norma.* Omnium itaque Hæreticorum ab origine Legis Evangelicæ usque in præsentem diem in Traditionibus rejiciendis commune studium firmissimo nobis est argumento, traditiones esse admittendas. Neque ab hæreticæ pravitatis nota sese liberare possunt moderni Protestantes, & Reformati, dum Dogma propugnant cum Hæreticis antiquorum temporum commune, cum ab Ecclesia dudum rejectum.

V. Absque omni dubio est Doctrina divinitus inspirata, & summè ad Fidem necessaria, quòd tota S. Scriptura veteris, & novi Testamenti saltem secundum partes, quæ vocantur *Proto-Canonica*, seu quas ipsi Adversarii admittunt, sit Verbum Dei incorruptum saltem quoad ea, quæ Fidem, & mores concernunt: atqui hæc Doctrina nullibi clarè invenitur scripta, ergo datur doctrina divinitus revelata, quæ non clarè habetur in S. Scriptura; nam ostendi nequit locus clarus, quinam Libri præ aliis sint inspirante Deo conscripti, & sacri. Et unde aliàs tot præteritæ, & præsentis inter ipsos, & nos de numero, & determinatione sacrorum Librorum controversiæ, si ipsa Scriptura in aliqua sui parte litem dirimit. Fatendum ergo neccessariò, ipsam S. Scripturam haberi per Traditionem.

VI. Apostoli Episcopis, quos particularibus Ecclesiis præfecerunt, multa ad essentiam, & administrationem Sacramentorum, ad veram Scripturarum intelligentiam pertinentia commendârunt, & viva voce tradiderunt, non scriptò, & quidem pluribus, iisque gravibus de causis. *Primò*: ne Libri sacri in immensum excrescerent. *Secundò*: ne, si scripta inciderent in manus Gentilium, ab illis irriderentur Mysteria Religionis nostræ. *Tertiò*: ut essent in Ecclesia, qui instruerent, & qui instruerentur, ac sic arctior esset Ecclesiæ membrorum unio. *Quartò*: ut Fideles de Scripturarum intelligentia, aliisque rebus ad Fidem, & mores pertinentibus Ecclesiam, & ejus Prælatos consulere cogerentur, sicque magis commendaretur Ecclesiæ, & Prælatorum authoritas. *Quintò*: quia expediebat aliqua plebem latere, & innotescere solis Prælati ad majorem illis apud plebem conciliandam reverentiam. Ergo in Ecclesia præ-

ter

ter Doctrinam ab Authoribus sacris scriptam est & alia Doctrina sola voce ab Apostolis olim tradita Prælati Ecclesiæ, & per continuam Prælatorum Ecclesiæ ordinationem, ac Successionem hætenus conservata, & usque ad mundi consummationem conservanda.

De hac Doctrina ab Apostolis sola voce Prælati Ecclesiæ tradita, & commendata manifestè loquitur Paulus, dum ait: *O Timothee depositum custodi.* Et alibi: *formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide, & dilectione in Christo Jesu.* Bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis. Et infra: *Tu ergo Fili mi confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: & quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios ducere.* Nam per Depositum illud, de quo servando tantam præfert sollicitudinem, aliud intelligere Paulus nequit, quàm Doctrinam viva voce traditam Timotheo, quem ordinaverat Episcopum: unde Doctrinam illam vult à Timotheo non in scrinio, sed in pectore diligenter asservari. Hinc jubet Timotheum non ut plura ejus exemplaria curet describi, sed ut illam, sicut ab ore loquentis excepit, ita oretenus commendet hominibus ad docendum idoneis: unde denique non dicit: *Verba, quæ scripsi tibi*, sed: *Verba, quæ à me audisti.*

1. ad Timoth.

C. ult.

2. ad Timoth.

C. 1.

Ibidem C. 2.

VII., Idque urgens Argumentum est reflexum contra quoscunque Hæreticos, qui Traditiones negant. Illa secta, quæ solam S. Scripturam pro unica Regula Omnium credendorum agnoscit, & tamen nec de ipsa S. Scriptura, ejusque puritate, nec de genuino sensu infallibiliter certa esse potest in suis principiis, nullum prorsus Articulum infallibiliter certum, adeoque nullam fidem divinam habet: Atqui Sectæ Lutheranorum, Calvinistarum; Zwinglianorum, & aliorum Hæreticorum quascunque Traditiones negantium agnoscunt solam Scripturam pro unica Regula omnium credendorum, interim tamen nec de ipsa S. Scriptura, ejusque puritate, nec de genuino illius sensu infallibiliter certe esse possunt in suis principiis: ergo Sectæ Lutheranorum, Calvinistarum, Zwinglianorum, & aliorum quorumcunque Hæreticorum Traditiones negantium nullum prorsus Articulum infallibiliter certum, adeoque nullam Fidem Divinam habent. Ubi verò nulla est Fides Divina, & ex motivo infallibili infallibiliter cognito certissima, ibi nulla est vera Ecclesia; nulla salus. Hujus subsumpti consequentiam ipsi forment

Adversarii. Major Argumenti est ex terminis evidens, Minor, cujus efficaciam nunquam infringere poterunt Hæretici, sic demonstratur. Si Traditiones; si Ecclesiæ auctoritatem negant sectarii, nec de ipsa S. Scriptura, nec de ipsius puritate, nec de genuino sensu certi esse possunt: atqui negant Traditiones, negant Ecclesiæ auctoritatem, ergo. Scio quid dicant Adversarii: ad quamvis Controversiam Fidei dirimendam ajunt sufficere Scripturam cum Spiritu privato, quem vocant testimonium internum Spiritûs S. verum oppositum sic demonstratur. Certum est, Testimonium Spiritûs S. sibi non contradicere, certum est spiritum hominum privatum sibi contradicere; nam ipsi Lutherani ex testimonio sui Spiritûs privati dicunt, Epistolam Jacobi non esse veram Scripturam: e contra Calvinistæ ex testimonio sui spiritûs privati dicunt, esse veram Scripturam. Rursus Lutherani ex testimonio sui spiritus privati dicunt, hæc verba Scripturæ: *Hoc est Corpus meum*, significare realem Præsentiam Christi in Eucharistia: e contra Calvinistæ ex testimonio sui Spiritûs privati dicunt, ea solum significare Figuram Corporis Christi, ergo certum est, Spiritum privatum non esse testimonium Spiritûs S., sed testimonium purè humanum, & fallibile, spiritum erroris, & contradictionis, quem ipse Apostolorum Princeps his verbis in exilium relegat: *Hoc primum intelligentes, quod omnis Prophetia Scripturæ propria interpretatione non fit.* Et certè si privatus uniuscujusque spiritus statuatur pro judice, tot erunt Articuli Fidei, quot capita, nullus tenebitur aliorum sententiæ acquiescere, quivis erit in propria causa judex, nulla unquam fidei controversia terminabitur.

ARTICULUS IV.

An Traditiones, & Verbum Dei non scriptum eandem cum S. Scriptura habeant auctoritatem? ubi Hugonis Grotii desuper Judicium refertur.

SUPPOSITA Traditionum Divinarum existentia facile probatur, illas eandem omnino cum S. Scriptura habere auctoritatem; numquid enim Lex Principis, sive scripta sit, sive non, vivæ solum vocis oraculo pronunciata eandem habet auctoritatem? De Traditionibus sanè id ipsum insinuare videtur Apostolus ita scribens: *Itaque Fratres state, & tenete Traditiones, quas didicistis*

dicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram. Thessalonicenses igitur adhortatur Apostolus, ut stent firmi in Fide, & ad hunc finem æqualiter adhæreant non solum scriptis Traditionibus, sed etiam non scriptis, nullum quoad hoc ponendū discrimen inter Verbum Dei scriptum, & non scriptum. Ergo ex Apostolo Traditiones Apostolicæ non scriptæ parem habent auctoritatem cum Scriptura: atqui Scriptura summam habet auctoritatem, ergo etiam Traditiones. Hinc S. Chrysostomus exponens verba Apostoli laudata sic ait: *Hinc est perspicuum, quod non omnia tradiderunt (Apostoli) per epistolam, sed multa etiam sine scriptis: & ea sunt fide digna* (sicūt fide digna sunt ea, quæ per Epistolam tradiderunt) *est Traditio, nihil quæras amplius.* Huc etiam faciunt illa, quæ Articulō II. ex S. Basilio attulimus, verba, ubi manifestè asserit, Scripturam, & Traditiones æqualis esse auctoritatis. Ratio in promptu est; quia Traditiones Divinæ, & Apostolicæ (in proprio sensu intellectæ) tam verè sunt Verbum Dei, quàm Scriptura, cum fuerint partim oretenus à Christo, partim à Spiritu S. dictatæ Apostolis: atqui Verbum Dei, sive scriptum sit ab Authore sacro, sive non, æqualem habet auctoritatem, summam nempe, & summè infallibilem, ac æqualiter dignum est, ut ei assentiamur assensu super omnia firmo; non enim auctoritatem habet, quia scriptum est, sed quia est Verbum Dei. Hinc Tridentinum de Canonicis Scripturis hoc sapientissimum edidit Decretum. *Orthodoxorum Patrum Decreta secuta (Synodus) omnes Libros tam veteris, quam novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit Author, nec non Traditiones ipsas tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus à Christo, vel à Spiritu S. dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conservatas pari pietatis affectu, ac reverentia suscipit, & veneratur.* Æqualem ergo S. Synodus Traditionibus tribuit auctoritatem ac S. Scripturæ. Et numquid, si infima summis comparare licet, eandem habet auctoritatem Doctrina cujusdam Doctoris, quæ oretenus tradita est, ac illa, quæ scriptis est consignata?

Joan. Chrysostom Homil. 4. in Ep. 2. ad Thessalonic.

Consil. Trident. Sess. 4.

Neque Heterodoxis omnibus mens ita est obcæcata, ut non illis saltem, quibus meliora finxit præcordia Titan, hanc Veritatem Catholicam clarè, ac perspicuè dignoscant eamque conceptis verbis profiteantur. Hos inter est Hugo Grotius, qui contra Rivetum de sufficientia S. Scripturæ, & auctoritate Traditionum ita differit: *Deo gratias ago, quod ea, quæ singulis Chri-*

Christianis sunt necessaria, Apostoli, aut Apostolici Viri non docuere tantum, sed & præscribere. Sed, si eo tempore vixissem, tam dicentibus illis credidissem, quam scribentibus, & sicut de iis, quæ scripserunt, sequor plurimum, & antiquissimorum Codicum fidem, ita in iis, quæ dixere, plurimum, & antiquissimorum testium. Papias si exigui iudicii fuit & propterea facilis falli, fuere alii eodem tempore iudicii melioris. - - - Sunt Traditiones supposititiæ, sunt & supposititia in Codicibus multis. Ad vera à falsis tanta post tempora discernenda multo iudicio, multo labore opus est, & non omnia ejusdem sunt ponderis. - - - Traditiones post Christum Judaicas nibili facio; eo enim tempore Spiritus Dei deseruit Synagogam, ut prædictum fuerat. Nihil autem verius est eo, quod dixi, paris auctoritatis esse, quæ dixerunt, & quæ scripserunt Apostoli, nec addenda exceptio est, ut eam addit D. Rivetus, modò ea dixerint ex Spiritus S. inspiratione (unde enim id sciemus?) sed quomodo dixerint, se ea dicere ex Domini mandato. Vim locorum pro Traditione, quæ produxi ex veteri Testamento, miror, non comprehendi à D. Riveto; id enim quæro, an non ante Moysen Viri pii credere debuerint ea, quæ de mundo condito, de diluvio, rebusque aliis perpetuo consensu tradita fuerunt? an non eadem credere debuerunt post Moysen, qui litteras non didicerunt? an non ista loca narrationi fidæ eandem, quam scriptis, tribuant auctoritatem? quæ fuit auctoritas Traditionum illo tempore, eadem nunc est. Par est ratio; nam Apostolicum Decretum illud, ubi sine Apostolorum litteris à Paulo, & Barnaba prædicatum est, nonne idem valuit? quid novæ auctoritatis addere protulerunt litteræ vocum signa? omnes Patres veteres parâ loco habent Traditiones Apostolicas benè probatas cum Scripturis. Hæc Grotius contra Rivetum.

ARTICULUS V.

Nibil ex Scriptura, nihilque ex S. S. P. P. contra Traditiones probare valent Adversarii.

I. **A**postolus ait: *Licet nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.*

R. Ibi Apostolum reprehendere Pseudo-Apostolos, qui Galatas docebant, eos salutem consequi non posse, nisi circumciderentur,

derentur, aliasque cæremonias Mosaicas observarent, contra quod eos ipse docuerat: docet in eadem quoque Epistola, Mosaicam Legem abrogatam esse, neminemque justificationis gratiam, adeoque nec salutem consequi posse, nisi per fidem Jesu Christi, & hanc fidem cum aliis operibus salutaribus, quæ ex illa fiunt, ad salutem sufficere sine observatione cæremoniarum legalium. Quid ergo ex his verbis, & ex integra ad Galatas Epistola contra Traditiones probatur?

II. Idem Apostolus dicit: *Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad corripiendum, &c.* 2. ad Timoth. C. 3.

R. Aliud esse, quod Scriptura sit utilis ad docendum, ad corripiendum, &c. Et aliud, quod sufficiat: sic potus ad nutritionem utilis est, nec tamen sufficit. Dicimus igitur, Scripturam utilem esse ad docendum, ad arguendum, &c. sed negamus in ea sola omnes revelatas Veritates contineri, ut ex nostris argumentis clarè colligitur, ac patet.

III. Joannes scribit: *siquis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas, scriptas in libro*, ergo scripturæ non licet apponere Traditiones. Apocalyps. C. 22.

R. Hîs verbis tantum prohiberi, ne Prophetiæ in Apocalypsi descriptæ corrumpantur, ad illas apponendô aliquid tanquam earum partem, quod tamen ad eas non spectat.

IV. In Libro Deuteronomii dicitur: *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo.* Item: *quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino, nec addas quidquam, nec minuas.* Deuterom. v. 5. Idem 12. v. 32.
Ergo non sunt admittendæ ullæ Traditiones.

R. Deum hîc non prohibere omne additamentum; nam alioquin omnes etiam Prophetarum, & Apostolorum Libri vetiti essent; cum in illis multa Dogmata, & Præcepta Præceptis Mosaicis superaddantur. Nec sic intellexerunt Judæi; nam præter plurima alia patet ex Libris Ester, Judith, Machabæorum, imò ex Libris Regum, postmodum varia fuisse instituta Festa, & Solennitates, aliasque Leges sancitas esse. Igitur Verba Moysis intelligenda sunt cum limitatione de additamento contrario repugnante, vel adulterante ea, quæ hîc proponuntur: patet hoc ex intentione, & scopo horum verborum, & ex circumstantiis, in quibus proferebantur; quia Judæi proclives erant ad imitandos Gentiles, qui Diis suis varia offerebant, ut Asinum Beelphegor, Canem Hecatæ, Porcum Cereri, proles vivas cremandas Moloch, &c. hinc vetatur illis aliquid simile attentare, etsi vellent

id in honorem Dei veri facere, jubenturque solum, quæ præcepta sunt, offerre.

Isaie 29.

Matth. 15.

ad Coloss. 2.

1. Petri 1.

V. Apud Isaiam conqueritur Deus: *In vanum colunt me docentes mandata, & doctrinas hominum.* Item Christus apud Matthæum: *Irritum fecistis mandatum Dei propter Traditionem vestram.* Et Paulus: *Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam secundum Traditionem hominum.* Et Petrus: *Redempti estis de vana vestra conversatione paternæ Traditionis.*

R. Scripturam ibidem reprehendere Traditiones futes, & inanes, ac Dei Legibus oppositas, aut quæ servantur neglectis Dei mandatis. Apostolorum Princeps carpit Traditionem illam, qua tradiderunt Judæi, nondum esse tempus Adventus Messiae, & Legem antiquam adhuc obligare. Atque hæ sunt præcipuæ Authoritates S. Scripturæ, quas Adversarii nobis opponunt. Sed non feliciori marte pugnant ex S. S. P. P. Audiamus præcipuos Textus.

Irenæus L. 3.

C. 1.

VI. Irenæus sic ait: *Non enim per alios dispositionem salutis nostræ cognovimus, quàm per eos, per quos Evangelium pervenit ad nos, quod quidem tunc præconizaverunt, postea verò per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum, & columnam fidei nostræ futurum.*

R. Mirum sanè esse, Adversarios nobis Irenæum objicere, cum Traditiones manifestè doceat loco à nobis citato: hic autem tantum dicit: eosdem Apostolos, & Evangelistas Evangelium Populis prædicasse primùm, dein scriptò tradidisse, quod sinè omnium Traditionum præjudicio verum est. Cum verò ait, Evangelium scriptum esse fundamentum, & columnam fidei nostræ, hoc ait sinè exclusione Apostolicarum Traditionum; sicut, cum Apostolus dicit, Ecclesiam esse columnam, & firmamentum Veritatis, hoc dicit sine exclusione Scripturarum.

Tertullian. L.

adv. Hermog.

C. 22.

VII. Tertullianus hæc habet: *Adoro Scripturæ plenitudinem, quæ mihi & factorem manifestat, & facta. - - An autem de aliqua subjacenti materia facta sint omnia, nusquam legi: scriptum esse doceat Hermogenis officina: si non est scriptum, timeat vae illud adjicientibus, aut detrahentibus destinatum.*

R. Tertullianum Traditionibus haud esse contrarium, sed illas clarè docere ex Textu supra citato patet. Hic autem cum disputabat cum Hermogene, qui mundum ex aliqua materia ab æterno existente creatum somniabat, Scripturis contentus erat

Tertul-

Tertullianus, non vero quasi Traditiones non agnosceret, cum manifestè ad eas recurrendum esse contra Hæreticos doceat alibi. *Tertull. L. de*
Sed quia habebat in Scripturis evidens testimonium contra Her- *Coron. milit.*
mogenis errorem, ad solas Scripturas disputandò cum Hermogene provocabat Tertullianus: Hermogeni verò, cum neque Scripturas pro se citare posset, neque confugere ad Traditiones non scriptas, quæ Scripturis contrariæ esse non possunt, nil aliud superesse poterat, quàm Væ illud, quod destinatum est iis, qui de suo capite adjiciunt aliquid Scripturis, quod eis contrarium est.

VIII. Cyprianus ita scribit: *Unde est ista Traditio? utrum- Cyprian. Epist.*
ne de Dominica, & Evangelica auctoritate descendens? an de ad Pompeium
Apostolorum mandatis, atque epistolis veniens? ea enim facienda adv. Srepha-
esse, quæ scripta sunt, Deus testatur, & proponit. - - - Si num. P.
ergo aut in Evangelio præcipitur, aut in Apostolorum Epistolis,
aut in Actibus continetur, observetur Divina hæc, aut sancta Tra-
ditio.

R. Ex hoc Cypriani loco nil evinci; erravit enim scribendo contra Stephanum S. P., imò ex hoc Catholica Veritas roboratur; cum Stephanus ipse contra Cyprianum continuò ad Ecclesiæ Traditionem provocaverit. Cæterum Cyprianus non absolute Traditiones rejiciebat, sed hanc solam, quam ipsi opponebat Stephanus, fictitiam esse dicebat. Agnovit Cyprianus alibi easdem manifestè, sic scribens: admonitos autem nos scias, *Cyprian. Ep.*
ut in Calice offerendo Dominica Traditio servetur, sermo autem *68. ad Cæcili-*
ibi est de aqua vino miscenda In Calice, quæ Traditio in Scrip- *lium.*
tura nullibi expressa invenitur.

IX. S. Basilius scribit: *Non putemus æquum esse, ut quæ Basilius Ep.*
apud ipsos obtinuit loquendi consuetudo, pro Lege, ac Canone ad Eustath.
habeatur rectæ Doctrinæ. Si enim ad probandam Doctrinam rectam
valet consuetudo, licet & nobis omnino hac in re illos imitari.
Stemus itaque arbitrati inspiratæ à Deo Scripturæ, & apud
quos inveniuntur Dogmata Divinis Oraculis consona, illis omni-
no veritatis adjudicetur sententia.

R. Inter Basilium, & alios fuisse controversiam, an in Deo dicendæ sint tres Hypostases, & una Natura, affirmante Basilio, negantibus aliis, qui Regionis suæ consuetudinem prætendebant: poterat & Basilius eodem jure suæ Regionis consuetudinem iisdem opponere: quare in concursu duarum consuetudinum particularium, ex quibus nil certi colligi poterat, cum essent sibi in-

vicem contrariæ, jure ad cripturam recurrendum esse sentiebat Basilii, standumque ejus testimonio. Hic igitur S. Doctor non repudiat Traditiones Apostolicas non scriptas, sed solum consuetudinem particularem, quam judicabat contrariam Scripturæ, ad quam proin ibi provocat.

Epiphan.
Heres. 61.

X. Epiphanius dicit: *Nos unius-cujusque quæstionis inventionem non ex propriis ratiocinationibus dicere possumus, sed ex Scripturarum consequentia.*

R. Kemnitium pessimè citare hunc Textum; verba enim illa obscura ibi non leguntur, sed hæc: *Sed & Traditione opus est; neque enim ex Scripturis peti possunt omnia, idcirco alia scripto, Traditione alia S. S. Apostoli reliquerunt, quod ipsum ita Paulus affirmat: Quemadmodum tradidi vobis.* En! quàm manifestè Authoritas Epiphani Adversariorum petat jugulum, & Kemnitii prodatur Sycophantiam.

Hieron. in C.
23. Matth.
Idem Commen-
tar. in C. 1.
Aggæi.
Idem in
Psalm. 86.

XI. Ex S. Hieronymo tres allegant Textus Adversarii, quos errori suo favere putant. I. *Quod de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* II. *Quæ absque auctoritate, & testimoniis Scripturarum quasi Traditione Apostolica sponte reperiunt, atque confingunt, percutit Gladius Dei.* III. *Vide, quid dicat: qui fuerunt, non: qui sunt, ut exceptis Apostolis, quidquid postea aliud dicetur, abscindatur, & non habeat auctoritatem.*

Ast enim nihil ex his contra nos probatur; nam primò loco agit contra aliquos, qui ex Apocryphis Scripturis contendebant ostendere, Zachariam inter Templum, & Altare occisum fuisse S. Joannis Baptistæ Parentem: hinc patet, S. Doctorem non rejicere Traditiones, sed Scripturas Apocryphas impugnare. In altero loco Hieronymus non de iis loquitur, qui Traditiones Apostolicas, sed Scripturas Apocryphas impugnare. In altero loco Hieronymus non de iis loquitur, qui Traditiones Apostolicas præter Scripturam admittunt, sed de his, qui cerebri sui figmenta tanquam Apostolicas Traditiones vendunt. Dum in tertio loco solum vult, præter veterem Scripturam, & novam ab Apostolis, eorumve Discipulis conscriptam nullam aliam tanquam Divinam recipiendam esse. Rejicit ergo rursus Scripturas apocryphas, non Traditiones. Alia, quæ ex Hieronymo nobis objiciuntur, plerumque depravata sunt, de quibus vide Bellarminum.

Bellarmin. L.
4. de Verbo
Dei C. 11.

XII. Ex S. Augustino tria pariter afferunt testimonia. I. In *Augustin. L. 2. C. 9. de Doctr. Christ.* bis, quæ aperte posita sunt, in Scriptura inveniuntur illa omnia, quæ continent fidem, moresque vivendi. II. S. Scriptura nostræ doctrinæ regulam figit, ne audeamus sapere plus, quàm oportet. *Idem L. de bono Viduit.* III. Ubi de re obscurissima disputatur, non adjuvantibus divinarum Scripturarum certis, clarisque documentis, cobibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinadô. *Idem L. 2. C. 36. de pecc. mer. & rem.*

R. Ad primum, S. Augustinum loqui de his, quæ ad fidem, ac rationem rectè vivendi sunt absolutè necessaria, ait illa omnia in Scriptura saltem implicite contineri, non tamen asserit, simpliciter omnia, quæ creduntur, & ad mores instituendos faciunt, esse scripta; nam Parvulos esse baptizandos, & Hæreticos non esse rebaptizandos utique fide Divina credendum est, & tamen hoc in Scriptura non habetur. In altero loco S. Doctor ait, se doceri ab Apostolo *non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Quid autem exin contra nos? Denique in tertio loco idem loquitur de ea quæstione, quam vocat obscurissimam, nempe de origine animæ, cujus solutionem cum existimaret aliunde haberi non posse, quàm ex Scriptura, mirum non est, quod dicat, tentandam non esse aliam viam.

XIII. S. Cyrillus ait: *Necessarium nobis est Divinas sequi litteras, & in nullo ab earum præscripto aberrare.* *Cyrrill. L. de recta Fide ad Regis.*

R. Adversarios malè uti hoc Textu; ex hoc enim ita pro me arguo. In omnibus sequi debemus S, Litteras, & in nullo ab earum præscripto aberrare: atqui hæ commendant Traditiones non scriptas, & jubent eas recipi, ergo graviter culpandi sunt Novatores, quod Traditiones non scriptas rejiciant: nos autem vel maximè sequimur Divinas Litteras, & in nullo ab earum præscripto aberramus; cum nil iis contrarium admittamus.

XIV. S. Chrysostomus ita loquitur: *Quidquid quæritur ad salutem, totum jam impletum est in Scripturis.* *Chrysostomus in C. 22. Matth.*

Sed Chrysostomus illo in loco aliud non docet, quàm nullum esse vitium, contra quod non reperiretur remedium in Scriptura, ut patebit legenti Contextum: hoc autem nihil evincit contra Traditiones; nam multa credenda sunt, & tenenda, quæ non sunt scripta.

ARTICULUS VI.

*Neque ex Ratione, ullòve Argumento solido quidquam probant
adversarii contra Traditionum existentiam.*

OMnem lapidem, imo & Acheronta movent Adversarii, dum Traditiones impugnant, nec unquam eloquentiores sunt, quàm dum in eas invehuntur. Ast tantum à veritate aberrant, quantum meridies à tenebris distat: neque ad eorum Argumenta revellenda multis indigemus; pleraque enim aut falso nituntur supposito, aut etiam æquivocatione manifesta laborant.

I. Apostoli omnia, quæ prædicarunt, ad salutem necessaria scriptis commendarunt, ergo nullæ admittendæ sunt Traditiones non scriptæ. A. prob. quia si Apostoli quædam non scripsissent, vel illud contigisset ex eorum negligentia, vel ex invidia, sed utrumque est absurdum, ergo, &c.

R. N. A. ad Prob. N. M., cum nullum Præceptum acceperint Apostoli, ut omnia scribant, sed ut prædicent, & doceant, quod diligenter præstiterunt, partim aliqua scribendò, prout necessitas, & occasio exigebat, partim viva voce Majoribus præsertim Ecclesiæ tradendò: sicut etiam nec invidiæ, nec negligentiae tribuendum, quod in benè ordinata Republica dentur Leges partim scriptæ, partim ex sola consuetudine, & usu ex voluntate, & consensu Superioris firmatæ. Nec conveniebat, ut, qui textum S. S. Litterarum scripsissent, iidem comentaria in sua Opera scriberent, & in immensam molem Scripturæ crescerent, facilè in qualemcunque partem à malevolis detorquendæ, sed sufficiebat Majoribus sensum verum aperire, à quibus recta intelligentia aliis traderetur: imò sciebant, Spiritum S. etiam post ipsos directurum Ecclesiam, ut in explicatione Verbi Dei non erraret. Sciebant etiam, inferiores debere dirigi à Superioribus juxta ordinem divinæ Dispositionis.

II. Sic Fidei, ac Religionis negotium Doctrinâ non scripta contineretur, ingens sic ostium aperiretur diversis erroribus: atqui credendum non est, Deum, & Apostolos id voluisse, ergo. Prob. M. Facile cuivis est, cum scripturarum autoritate destituitur, Traditionem comminisci Apostolicam ad suorum errorem defensionem. Propterea ait D. Irenæus: *Cum ex Scripturis arguuntur, in accusationem convertuntur ipsarum Scripturarum*

turarum, quasi non rectè habeant, neque sint ex auctoritate, & quia variè sunt dictæ, & quia non possit ex his veritas inveniri ab his, qui nesciunt Traditionem.

R. Retorg. Argumentum, quia Doctrina scripta præsertim si cuique indifferenter fas sit eam secundum Spiritum privatum inter pretari non minus facilè corrumpitur, quàm Doctrina non scripta; siquidem toties depravari potest, quoties scribitur, toties adulterari, quoties juxta privatum spiritum exponitur: prout plenam fidem hujus rei faciunt tot diversarum Hæresum species in perversa Scripturæ intelligentia fundamentum quærentes, imò eadem facilitate Libri Apocryphi pro veris, & canonicis venditantur, verè Canonici è numero Sacrorum expunguntur: econtra Traditiones continua Successione, & consuetudine fidelium præsertim Pastorum, & Doctorum, qui eas à Majoribus acceperunt perseverant, &, licet ab Hæreticis negari, attamen corrumpi ita facile nequeunt. Dein illi, quos proferunt Adversarii, & in quibus malum usum Traditionis reprehendunt, ut Papias docens, Christum post Resurrectionem mille annis regnaturum in terris: Quatuordecimani, qui jactabant, se à D. Joanne Apostolo, & Episcopo Ephesino Traditione accepisse, celebrandum esse Pascha Lunâ XIV. more Judæorum, illi, inquam, & similes potius, vel saltem æquè ex Scripturis perperam intellectis, quàm ex Traditione fuere decepti. Papias juxta Eusebium ex malè intellecta Apocalypsi, de quo idem sentit Hieronymus. Quatuordecimani, quòd ita celebrandum esse Pascha ex Evangelio apertè colligi putarent. Irenæus quoque conatur probare, Christum Dominum pervenisse ad annum ætatis ferè quinquagesimum ex illo: *Quinquaginta annos nondum babes, & Abraham vidisti.* Tertullianus Montanum esse secundum Paracletum: Cyrianus ab Hæreticis baptizatos esse rebaptizandos non ex Traditione, sed ex Scriptura malè intellecta probare conati sunt. Verba quoque Irenæi objecta apprimè retorquentur in Hæreticos nostri temporis; ipsi enim si impugnantur ex Latina Vulgata, dicunt: *non rectè habet.* Si ex Libris Machabæorum, vel Epistola Jacobi, vel Apocalypsi, &c. ajunt: *tanquam non sint ex auctoritate.* Et quod addit Irenæus, eos ad Traditiones provocatos *Traditionibus adversari, & adversus tales certamen nobis esse, qui more serpentum lubrici undique effugere conantur,* quis non videt Calvinistis, & Lutheranis applicari?

Euseb. Hist.
Eccl. L. 4.
C. 14.
Hieron. in C.
49. Isaia.

R. 2do. D. M. per se, & ex natura ipsarum Traditionum N. M. per accidens, & ex malitia hominum C. M. sicut ergo ob abusum non debet rejici Scriptura, ita nec ob usum Divina Traditio; cum merè per accidens sequatur incommodum nobis objectum, & insuper sit in Ecclesia Autoritas, certaue via, ac ratio discernendi veras Traditiones, & Scripturas à falsis. Ad Autoritatem S. Irenæi R. illa, quæ Gnosticis ibidem opponit, longè esse à nobis; non enim in accusationem vertimur Scripturarum, non dicimus eas non rectè habere, aut autoritate Canonica carere, sed Libros Apocryphos à Canonicis secernimus ex antiqua Ecclesiæ receptione, & approbatione, quæ habet infallibilem Spiritûs S. assistentiam, Traditiones insuper Scripturæ repugnantes constanter rejicimus.

III. Deus in danda sua Lege præsertim Evangelica debuit consulere infirmitati humanæ, ut illa attenta talis Lex omni meliori modò conservaretur: atqui hoc subsistere nequit, imò videtur impossibile, si semel admittantur Traditiones non scriptæ, quæ ad fidem, & mores pertinent, ergo. Prob. min. Talia partim oblivione, partim negligentia, partim etiam humanâ malitiâ oblitterantur, ideoque licet in Lege Naturæ solum Traditiones vigerent, postea tamen in Lege Scripta Mosaica omnia Scripturis mandata fuerunt, ut per Scripturam ignorantia, & oblivioni hominum consuleretur: quod proin a fortiori de Lege Gratiæ dicendum est.

R. N. min. ad Prob. D. si præcipua cura incumberet solis hominibus, & eorum fragilitati inniteretur conservatio Verbi Divini, C. Si autem nititur Providentiæ Divinæ, & infallibili assistentiæ Spiritus S. Ecclesiæ promissæ, N. Ut patet in Lege Naturæ per Annos bis mille, & ultra: deinde præter Divinam Providentiam, & assistentiam non desunt alia adminicula, quibus Traditiones ab Apostolis acceptæ conservantur, ut primo: quòd S. S. P. P. Apostolis proximi eas Scriptis suis consignârint. Secundò: continuus earum usus. Tertiò: perpetua fermè hostium Ecclesiæ, sive Hæreticorum impugnatio, qui singulis ætatibus varia ejus Dogmata vel absolutè negârunt, vel in dubium vocarunt: unde eliciente Deo bona ex malis factum est, ut Sancti Dei Homines diligenter versarent doctrinam in Ecclesia antiquitùs creditam, & antiquas Traditiones magnà diligentia posteris comendarent.

Ad id, quod additur de Lege scripta Moylis, R. N. omnia in illa fuisse scripta; nil enim extat de remedio peccati originalis

lis in foeminis, in masculis ante octiduum decedentibus, ac in Gentilibus conversis, &c. Et quamvis adjumentum memoriae tot Cæremoniarum, & Prophetiarum Christum præsignantium fuerit una ex convenientiis scripto commendandi illa, falsum tamen est, quòd Traditiones aliæ, imo illæ ipsæ, si Deo placeret, sinè Scriptura conservari nequirent. Denique eorum, quæ à sola Voluntate Dei dependent, ratio à priori assignari nequit, sed solum illâ supposita aliquæ convenientiæ indicari possunt, quæ tunc præ aliis consentur meliores, quando Divinæ Voluntati aliunde nobis manifestatæ correspondent.

IV. Scriptura est Regula Fidei, ergo nulla sunt Dogmata fidei præter ea, quæ ab Authoribus Canonicis scripta sunt: atqui si darentur præter Scripturam Traditiones Divinæ non scriptæ, essent aliqua fidei Dogmata præter ea, quæ scripta sunt ab Authoribus Canonicis, ergo.

R. N. Conf.; quia Scriptura non est totalis, sed partialis tantum Regula Fidei, cum totalis Regula consistat in Verbo Dei, hoc verò duplex est scriptum nempe, & non scriptum, quorum illud Libris sacris comprehenditur, hoc autem Traditionibus Apostolicis Ecclesiæ viva voce traditis: unde Regula totalis, de qua agitur, nec solâ Scriptura, nec solis Traditionibus continetur. Licet igitur omnia, quæ in Scriptura sunt, sint de fide, non omnia tamen, quæ sunt de fide, sunt in Scriptura. Falsum igitur est, quòd nulla sint Dogmata Fidei, quæ ab Hagiographis scripta non sunt.

V. Scriptura est Testamentum Dei, in quo omnia continentur, quæ Christus ante mortem mandavit, ergo nihil reliquum est, quod Verbò traderetur non scripto. A. patet; quia Testamentum continet voluntatem Testatoris, & quæ in eo scripta non sunt, non solent executioni mandari. Conf. Prob. Sic reliquum esset aliquid, Scriptura non foret Testamentum; sed pars Testamenti; hoc enim ex Verbo scripto, & non scripto constaret: hoc non potest dici, ergo.

R. C. Scripturam esse Testamentum, nego tamen in eo contineri omnia, quæ Christus mandavit. Ad Prob. dico, Scripturam in aliquo sensu posse dici partem Testamenti, si hoc summatim pro adæquata Voluntatis expressione ipsius Testatoris, qui multa quidem Sscripto, quædam autem verbò non scripto reliquit mandata: neque in hac dicendi ratione ullum reperitur inconveniens; nam & Testamenta hominum sæpè integrantur ex verbo scripto & non scripto, qui pupillis Hæredibus consueverunt quoque

designare Tutores, quos audirent: sic etiam Christus designavit Apostolos, ac Pontifices, qui docerent verum Scripturæ sensum Populos haustâ scientia ex Traditionibus. Dein Scriptura est Testamentum Dei scriptum, quia verò præter scripta consueverunt fieri non scripta, seu nuncupativa Testamenta nil derogatur Scripturæ, si eidem adjungatur non scriptum, seu traditum Testamentum.

VI. Ex dictis sequeretur, Scripturam esse diminutam, dum non continet omnia & sic esse insufficientem, inutilem, dum multa ex solis Scripturis doceri nequeunt, hæc verò omnia derogant authoritati Verbi Dei scripti.

R. N. illatum; diminuta enim non est Scriptura, quæ continet ea, quæ per illam docere intendit Deus, etsi aliqua implicitè exprimat, ut opus sit explicatione, quam præbet Traditio, & Ecclesiæ interpretatio. Neque etiam inutile dicendum est id, quod deservit ad plurima commoda, etsi aliqua aliunde sint accersenda; alioquin & novum, & vetus Testamentum foret inutile, ac diminutum, dum plura non continentur in veteri, quæ continentur in novo, & vicissim.

VII. In Scripturis continentur absolute omnia ad credendum necessaria, ergo Traditiones vel nullæ extant, vel non faciunt ad fidem, & mores, vel serviunt fortè curiositati: atque adeò non erunt Regula Fidei. A. prob. ex Augustino dicente: *Multa Dominum Christum & dixisse, & fecisse, quæ scripta non sunt: electa sunt autem quæ scribantur, quæ saluti credentium sufficere videbantur, ergo, &c.*

R. D. A. continentur implicitè. C. explicitè A. A., & Conf. ad Prob. dico, hunc Textum nobis favere; si enim Christus multa dixit, & fecit, quæ scripta non sunt, ergo per Traditionem ad nos venerunt; nam dicta, & facta Christi non fuere utique merè inutilia, sed ob salutem, & ad nostram instructionem. Hinc neque dubium est, quin ab audientibus notata, narrataque aliis ad nos usque pervenerint Traditione: dein si electa sunt, quæ scribuntur, quæque saluti credentium sufficere videbantur, ergo plura revelata sunt, cum electio sit acceptatio unius relicto altero. Directè respondeo explicandò Textum: *Electa sunt, quæ scribuntur, & quæ saluti credentium sufficere videbantur*, si rectè intelligantur, & explicentur C. videbantur sufficere, si secundum litteram absque explicatione accipiantur N. sic esse intelligendum S. Augustinum, quod ostendo ex ipso S. Patre

Augustin. in
Joan. Tract.
49.

Patre dicente: *Quasi non ex iis, quæ legimus, aliqua etiam quæ non legimus intelligamus? Sed ne quærere multa compellaris, ubi legisti Patrem Deum ingenitum, vel innatum? & tamen verum est.* Circa quod Petavius ex Gregorio Nazianzeno dicit: *Pleraque Catholicæ Professionis Dogmata non scriptis expressè tradita esse, sed ex iis colligi.*

Augustin. L. 2. C. 3. adv. Maxim.
Dionys Petav. Theol. Dogm. T. 2. L. 2. C. 6.

VII. Christus in Controversiis Fidei remisit Judæos ad Scripturas: Scrutamini Scripturas. Instruens duos Discipulos peregrinos in Emaus Scripturas solas ad probandum adhibuit explicandò Moysen, & Prophetas. S. Paulus sive cum Judæis disputaret, sive Discipulos, aut Ecclesias doceret, solùm ex Scripturis loquebatur, ut videre est ex Actis Apostolorum. Ergo Christo, & Paulo sola Scriptura erat fidei Regula.

Joan. 5. v. 39.
Luc. C. 24.
Act. 17. v. 2.
2. ad Timoth. 3.

R. trans. A. N. Cons. ea enim omnia, quæ Christus ad probandum se esse verum Mesiam adhibere voluit, continentur in Scriptura, unde rectè remisit Judæos ad scrutandum Scripturas: explicavit eas Discipulis, quibus magna in reverentia erant Scripturæ, atque adeò fortiori argumento vix poterat uti Christus. Paulus quoque, de quibus disputabat, aut quæ ad instruendum Timotheo scribebat, solidè in Scripturis expressa reperit: hinc præscindendò à cæteris solis tunc inhærebat Scripturis, exin tamen male arguitur, præter Scripturas non dari aliam Fidei Regulam: Paulus præterea multa docet, & tenenda tradidit, quæ non sunt scripta.

IX. Traditiones mutationi sunt obnoxia, imò sæpiùs fuerunt mutata, ergo nequeunt esse Regula Fidei; hæc enim essentialiter debet esse indefectibilis. A. prob. multæ Traditiones abrogatæ sunt, ut de Baptismo per trinam immersionem, de Communionem sub utraque Specie, de abstinentia à sanguine, & suffocato, ergo.

R. D. Traditiones Divinæ, necessariæ, & perpetuæ sunt mutationi obnoxia N. Traditiones Apostolicæ (intelligendò de merè Apostolicis, quæ non simul sunt Divinæ:) item Traditiones liberæ, & temporales sunt obnoxia mutationi, & sæpè fuerunt mutata C. A. Traditiones Divinas igitur mutare, aut abrogare jus nullum est Papæ, aut Ecclesiæ, neque ostendere possunt Hæretici Traditionem Divinam fuisse mutatam, aut abrogatam: merè autem Apostolicas, & Ecclesiasticas mutare, & abrogare potest, cum sint institutum humanum, neque fidem regulent. Colligitur hoc ex Tridentino declarante, *banc Potesta-*

Tridentin. Sess. 21. C. 2.

tem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione salva illorum substantiâ ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati - - magis expedire judicaret.

X. Non est ratio, cui Deus voluisset aliqua credenda, & observanda tradere in Scriptura, alia solùm per verba oris, ergo sinè fundamento adstruuntur Traditiones. A. prob. Dum omnia meliori modò fieri queunt, sinè ratione adstruitur modus deterior, præsertim ex parte Dei perfectissimè operantis: atqui meliori modò in Scriptura traduntur credenda, & observanda; nam si hæc semel agnoscatur authentica, nequit de ea dubitari: sic creditoris fides ore tantùm se obligantis non habetur tanquam certa, uti habetur certa scriptò se obligantis, ergo.

R. N. A. ratio est; quia aliàs non ita constaret certitudo Scripturæ; sic enim existeret scriptus Codex testificans Libros sacros specialiter enumeratos esse Canonicos, necesse foret, alium extare Codicem, qui testaretur, priorem esse Canonicum, atque ita vel committeretur circulus vitiosus, vel fieret processus in infinitum. Itaque necessariò extat Traditio, qua probentur Libri Canonici. Plures rationes cur præter Verbum Dei scriptum admittendum sit non scriptum, ex rationibus nostræ Conclusionis patent; congruebat enim verò non omnia esse scripta, sed quædam petenda à Principum Ecclesiæ instructione, ut sic tum eorum authoritati consuleretur, tum ne quilibet pro sua libidine crederet, ac doceret quidlibet allegandò Scripturam non rectè intellectam, necesse erat ad præcavendas plurimas dissensiones (quas experiuntur Hæretici inter ipsos claritatem Scripturæ allegantes:) remittere credentes ad Traditiones certas ad discendum verum sensum. Atque ita intelligendum est celebre illud D. Augustini effatum: *Ego verò Evangelio non credereui, nisi me Ecclesiæ Catholicæ commoveret authoritas.*

*Augustinus
Libr. adv. Ep.
fundam.*

XI. Non est verosimile, quòd Apostoli, & Evangelistæ, quæ à Christo acceperunt, præsertim ad fidem pertinentia non omnia conscripserint, cùm ipse Scriptor Actuum Apostolorum testetur, *primum sermonem fecisse de omnibus, quæ cæpit Iesus facere, & docere usque in diem, qua assumptus est*, ergo supervacaneum est, Traditiones asserere.

R. N. A. cum S. Augustino dicente: *Non omnia scripta esse, quæ Deus locutus est eis, per quos nobis S. Scriptura ministrata est.* Ad Textum S. Lucæ dico, debere eum intelligi in sensu accomodo nempe de omnibus, quorum ipse notitiam accepit,

cepit, non verò, quæ in re dicta, & facti sunt; certum enim est, quædam dicta, & facta Christi recenseri ab Evangelistis aliis, & esse omissa à S. Luca. Et S. Joannes in fine Evangelii sui clarè testatur, *multa adhuc à Jesu facta fuisse, quæ si scribantur per singula, nec ipsum mundum capere posse eos, qui scribendi sunt Libri.* Textum hunc neque Hæretici inficiantur, ergo & ipsi fateri coguntur, non omnia Christi dicta, & facta esse conscripta.

XII. Traditio est narratio humana, quæ non est infallibilis: *nam omnis homo mendax*, ergo est obnoxia erroribus, & sic non est Regula fidei. A. prob. humana impudentia ausa est corrumpere Verbum Dei non scriptum, ut docent Biblia Hebraica, & aliorum Idiomatum: ergo à fortiori Verbum de aure ad aurem traditum; locutionem enim corrumpens non ita convinci potest de falsitate, uti corrumpens Scripturam; extantia enim hinc inde autographa, vel apographa antiquiora facile ostendere possunt falsitatem.

R. D. A. est narratio humana à Christo profecta C. à puro homine profecta, N. A. & Conf. vel alio modo D. est narratio humana Ecclesiæ autoritate firmata, quæ in similibus assistente Spiritu S. præservatur ab omni errore C. est narratio nulla altiore assistentia directâ N. A. & Conf. Fatendum est, Traditiones sæpius à malevolis fuisse vitiatas: sed hoc non obstat; nam Ecclesia veras Traditiones sedulo semper asservavit non modò in memoria, sed etiam in scriptis, etsi præsumptuosus novam aliquam, & Divinis contrariam Traditionem inducere tentavit, autoritate suam illam ejecit, vereque Divinam exhibuit, ut falsa à genuina secerneretur. Neque deseruit unquam in hoc Christus Ecclesiam; nam cum eandem Divinâ dotare voluerit thesauris, etiam providere eidem de thesaurorum conservatione congruebat.

XIII. Quicumque ex unico, & solo aliquo principio ultimo suas conclusiones deducunt, illi principium istud unicum, & solum tale esse agnoscunt: Atqui Pontificii (hos nos nomine appellant Protestantes) ex unica, & sola Scriptura Canonica ultimo conclusiones suas deducunt, ergo Pontificii Scripturam canonicam unicum, & solum principium cognoscendi esse agnoscunt. Major est evidens, minor demonstratur per inductionem: unde enim probant Pontificis Romani infallibilitatem? ex Scriptura. Unde colligunt Traditionum existentiam, & veritatem?

ex Scriptura. Unde, & ex quo principio Ecclesiæ suæ auctoritatem deducere satagunt? iterum ex Scriptura? hoc ipso quid agunt? manifesto declarant, Scripturam Canonicam pro unico principio cognoscendi se agnoscere.

R. trans. M.; hæc enim, ut jacet, falsa est, quia etsi Catholici ex sola, & unica Scriptura actu deducerent suas Conclusiones, modò etiam possent aliunde, & ex alio principio deducere, sequela majoris jam nulla esset, & Scriptura non posset adstrui pro unico principio cognoscendi Veritates Divinas. Minorem verò absolutè nego. Tria hæc minor continet: I. quòd Catholici suas conclusiones ex Scriptura deducant: II. quòd illas ex sola Scriptura deducant, & non aliunde; hoc enim denotat particula exclusiva sola: III. quòd ultimatò deducant. Primum quidem verum est, quòd aliquas Conclusiones ex Scriptura deducant, sed non omnes, exin ergo malè infertur, non dari Traditiones. Secundum est falsum; patet enim ex S. S. P. P., & rationibus à nobis allegatis, quòd non ex sola Scriptura, sed etiam ex Traditionibus conclusiones suas deducant Catholici. Tertium æquè falsum est; quis enim perlustratis obiter Patribus, & Doctoribus Catholicis ignorare, aut non nisi per insaniam negare potest, quòd probent Veritates Divinas non ultimatò ex Scriptura, ita ut Scriptura sit ultimum motivum, sed quòd ipsam Scripturam, ejusque existentiam, & veritatem ulteriùs, & aliunde ex Traditionibus Ecclesiæ deducant. Hanc autem minorem tam apertè falsam ubi demonstrant Hæretici? ubi demonstrant, quòd *omnes conclusiones, quòd ex sola Scriptura, quòd ultimatò eas ex Scriptura deducant?* in præclara enim hujus minoris probatione, in qua & filius, & ordo syllogisticus periit, pro conclusione hujus ridiculæ demonstrationis non minorem probandam, sed conclusionem primi Syllogismi inepte inferunt. Quis non rideat tam præclaram dialecticam? si animus erat probandi minorem Argumenti sic formare Sylogismum opotuisset: *Pontificiorum conclusiones sunt, Pontificem esse infallibilem, Ecclesiæ auctoritatem esse Divinam, existere Traditiones, &c.* sed has, & omnes suas conclusiones ex sola Scriptura ultimatò deducunt, ergo *Pontificii ex una, & sola scriptura Canonica ultimatò suas conclusiones deducunt?* probent Adversarii minorem, & habebunt intentum, quamdiù verò in hac probanda deficiunt, sicut deficient semper, cadent causâ suâ.

XIV. Quidquid probatur, per notius, atque certius probatur: atqui Pontificii Traditiones suas probant per Scripturam, ergo Scriptura est notior, & certior. Ex hoc ulterius ita arguit quidam. Quidquid est notius, & certius, illud propius ad cognoscendi principii rationem accedit: atqui Scriptura est notior, & certior, ergo Scriptura propius accedit ad principii cognoscendi rationem. Porro: quidquid propius ad cognoscendi principii rationem accedit, illud vel supra, vel præter se, vel infra se aliquid agnoscit cujus ratione dicatur propius accedere ad principii cognoscendi rationem: atqui præter se nihil habet, neque etiam supra se quidquam agnoscit Scriptura, unde dependet in cognoscendo. Ergo Scriptura aliquid agnoscit infra se, idque sunt Conclusiones, quarum ratione propius accedere ad principii cognoscendi rationem. Ita quidam in terminis

℞. totum hoc Argumentum meliori jure retorquere, & retortum longè efficacius probare nostrum intentum; certum enim est, ex S. S. Patribus, & aliorum Doctorum scriptis, quod Scripturam probent ex Traditionibus. Jam sic. Quidquid probatur, per notius, atque certius probatur: atqui Catholici Scripturam probant per Traditiones, ergo Traditiones Ecclesiæ sunt notiores, atque certiores. Unde rursus argumentamur. Quidquid est notius, & certius, illud propius ad cognoscendi principii rationem accedit: atqui Traditiones Ecclesiæ sunt notiores, & certiores, ergo Traditiones Ecclesiæ propius accedunt ad principii cognoscendi rationem. Videat Adversarius, qui respondeat ad Argumentum retortum: nisi comburat omnes Bibliothecas S. S. P. P., & Doctorum, semper patebit, Scripturam probari ex Traditionibus, & infallibilitate Ecclesiæ aliunde probata, & sic Traditiones, & infallibilitatem Ecclesiæ esse notiores, & certiores, ac consequenter propiores principio ultimato cognoscendi res Divinas. Jam directè

℞. D. M. quidquid probatur, per notius, & certius probatur, id est, per tale, quod est notius vel per se, vel ex suppositione C. M. per tale, quod est notius semper per se N. M. & trans. min. sic. D. Conf. Eodem modo respondetur ad secundum Syllogismum Tertius Syllogismus ad quisquillas relegandus videtur, cum minor sit falsissima, quod enim ipsa Scriptura præter se nihil habeat, quod cum ipsa principium, vel Regula Fidei sit, in æternum evinci non poterit. Dicat enim Adversarius, unde cognita est Scripturæ veritas tempore primitivæ Ecclesiæ? unde?

Irenæus L. 3.
C. 2.
Tertullian. L.
4. in *Marcion.*
Ambros præ-
fat. *Coment.* in
Luc. & L. 10.
C. 101.
Eucher. L. 1.
in *Genes.* C. 14.
Hieronym.
præfat. *Com-*
ment. in
Matth.
Augustin. L.
1. C. 6. de con-
sens *Evangelist.*
Gregor. *Hom.*
4. in *Lzech.*
Martin. *Kem-*
nit.

unde? nisi ex statuto Apostolorum, & cōsensu Ecclesiæ non scripto. Videantur de his Irenæus, Tertullianus, Ambrosius, Eucherius, Hieronymus, Augustinus, & Gregorius M. Non tamen Traditio Ecclesiæ prior est, aut superior Scripturâ secundum pretium, & auctoritatem; cum utraque teste S. Basilio parem vim habeat, sed Traditio est tantum prior Scripturâ in ordine probandi, & cognoscendi quascunque Veritates Divinas.

XV. Si ex Scriptura probarentur Traditiones, tunc ex secunda Pauli Epistola ad Thessalonicenses, sed ex eo loco nil probatur; nam eo tempore, quo illa scripta fuit, nondum multa scripta novi Testamenti extiterant: hinc perperam colligant Catholici, (ait Kemnitius) nondum conscriptis omnibus Libris novi Testamenti quædam Dogmata fidei ex Traditione fuerunt adiscenda, ergo idem etiam nunc necessarium, cum Canon novi Testamenti sit plenè constitutus. Ergo arguendô nunc ex hoc Textu Apostoli Traditionum existentiam videtur comitti fallacia accidentis.

At ubi fallacia? ubi consequens perperam collectum? nam ut verba Apostolis jacent, universim omnes Traditiones sine exceptione sive per Sermonem, sive per epistolam acceptas teneri volunt. Jam quis locus Scripturæ verba Apostoli ad sensum Kemnitii restringenda, & tantum de non scriptis ante absolutam intelligenda dicit, & quidem sensum hunc restrictum instar Fidei Articuli tenendum præcipit? ubi est demum ille Scripturæ locus? ostendatur. Supponit Kemnitius sensum restrictum, si supponere probare est, & demonstrare, nulla non Hæresis, nulla non idolatria erit probata, erit demonstrata.

ARTICULUS VII.

Statuuntur Regulæ discernendi veras Traditiones à falsis.

Quinq̃ue Regulas discernendi veras Traditiones à falsis communiter statuunt Theologi, quas in compendio hîc expono.

I. Regula est: *Quod universa tenet Ecclesia tanquam Dogma Fidei, & tamen non reperitur in Scriptura habetur ex Traditione Apostolica.* Ratio hujus Regulæ est; quia, quidquid tota Ecclesia credit, esse de fide, revera tale est; non enim potest Ecclesia universa errare in fide, sive credendô esse de fide, quod non

non est de fide, siue non credendo esse de fide, quod est de fide, ergo si non habetur ex Scriptura, habetur ex Traditione Apostolica. Sic Dogma fidei est, B. V. M. semper fuisse Virginem.

II. Quod à solo Deo constitui potuit, & tamen servatur ab universa Ecclesia, etsi nullibi reperiat^r scriptum in Libris Canonis, à Deo per Apostolos Ecclesiæ viva voce traditum esse pro certo tenendum. Ratio hujus Regulæ est; quia tota Ecclesia non magis errare potest circa Cultum Divinum, & Ritus sacros, quam circa fidem. Ergo nihil ex iis, quæ sinè institutione Divina observari non possunt, observat, quod reipsa non fuerit institutum à Deo, per Apostolos vel scripto, vel viva voce traditum. Similes Traditiones sunt Baptismus Parvulorum, & quòd Hæretici baptizantes in Nomine Patris, &c. validè baptizent.

III. Quod à tota Ecclesia semper observatum fuit, meritò creditur ab Apostolis institutum, etsi ab ipsamet institui potuerit. Hæc Regula desummitur ex trito illo S. Augustini Effato: *Quod Augustin. L. 2. C. 24. de Baptismo. & adv. Donatist. L. 3. C. 3.* *universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur.* Sic Jejunium quadragesimale, Festum Paschæ, Festum Nativitatis, & Ascensionis Christi, Festum Pentecostes Apostolica auctoritate institutum jure censetur, licet etiam ab ipsa Ecclesia institui potuisset, cum hujusmodi institutionis in Ecclesia origo nesciatur.

IV. Si Patres omnes seorsim Scribentes communi consensu docent, aliquid de Traditione Apostolica descendere, velut ab Apostolis viva voce traditum indubitatè tenendum est. Ratio est; quia idem sentit universales Ecclesia, quod Patres omnes etiam seorsim scribentes communi consensu docent. Sed quod universalis Ecclesia sentit de Traditione Apostolica descendere, certò certius ex ea descendit, alioquin universalis Ecclesia errare posset in materia fidei, quod sinè Hæresi dici nequit, ergo

V. Regula demum est: *illud certò tenere debemus venire de Apostolica Traditione, quod pro tali habetur ab Ecclesia Apostolica, in qua integra, & continuata est Suecessio Episcoporum ab Apostolis, hoc est, in qua ascendendò per Episcopos sibi invicem succedentes pervenitur ad Apostolum, à quo fundata est, nec probari potest, quòd ab aliquo ex illis Episcopis nova Doctrina introducta fuerit.* Hanc Regulam tradunt Irenæus, & Tertullianus, qui hæc habet: *Quid (Apostoli) prædicaverint, id est, quid illis Christus revelaverit, & hic præscribam, non aliter probari* *Irenæus L. 3. C. 3. Tertullian. L. de Præscript. Hæret. C. 21.*

bari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt, ipsi eis prædicando tam viva, quod ajunt, voce, quam per Epistolas postea, Si hæc ita sunt, constat proinde omnem Doctrinam, quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis matricibus, & originalibus fidei conspivet, veritati deputandam, id sinè dubio tenentem, quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo suscepit. Ratio hujus Regulæ est; quia tunc sufficienter constat in tali Ecclesia puras, & integras conservari Traditiones Apostolicas.

DISSERTATIO II.

DE

COMMUNIONE SUB UNA, VEL UTRAQUE SPECIE.

ARTICULUS I.

*Origo Controversiæ, Lutheri Contradictio, & Calvini Calum-
niæ exponuntur.*

SECTARIOS spiritu vertiginis agitari, & tanquam Babylonicæ Turris ædificatores usque eò linguïs, & moribus esse divi-
sos nulla re magis comprobatur, quam dum de Sacramentis Ecclesiæ disputatur. *Cùm de Sacramentis agitur, inquit Bellarminus, sive nomen, sive natura, sive numerus, sive efficacia, sive usus, sive quidpiam aliud in controversiam adducatur, non modò inter se acerbissimís contentionibûs agitantur, sed etiam ita ineptè, atque absurdè plerumque disputant, ut de stultitiæ palma contendere, vel de gloria imperitiæ dimicare velle videantur.*

*Robert Bellar-
min. Præfat.
T. 3.*

In præsentì à nobis assumpto Controversiæ puncto Hussitæ, Calixtini, Thaboritæ, Lutherani, & Calvinistæ erroneâ perti-
naci ingenii concordia conveniunt quidem docentes dari pro Communionem sub utraque specie in Scriptura Præceptum: sed, quonam ex loco id desummatur, ita discrepant, ut, ubi alii putant, se invenisse Mandatum, alii negent suppositum, ibi esse locum, in quo quæri possit. Hussitæ quærunt in illis Verbis: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* At reclamant Lutherani negantes, toto illo Capite vel unum reperiri apicem ad Sacramentum Eucharistiæ pertinentem. Ipsi ergo quærunt in illis Lucæ verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Sed contradicens Calvinus solis Ecclesiæ Ministris non Laicis id dictum esse con-

*Hussitæ.
Calixtini.
Thaboritæ.
Lutherani.
Calvinistæ.*

Joan. 6. v. 54.

*Luc. c. 22.
v. 19.*

Matth. C. 14. v. 23. tendit, quærit proinde in ipsis Matthæi verbis: *Bibite ex hoc omnes.* En concordem Hæreticorum in quærendo pertinatiam! en discordem in inveniendo concordiam!

Cajetan. in 3. part. Q. 80. Art. 12. Dum autem hujus Controversiæ originem indago, nullus inter vereres occurrit, qui circa Communionem sub una, vel utraque Specie litem moverit Ecclesiæ. Quod enim scripsit Cajetanus, primam hujus controversiæ originem à Nestorio répétendam esse, qui (ut ipsi videtur) existimavit sub specie Panis Corpus, & sub specie Vini Sanguinem dandum esse, nullo idoneo Scriptore coævo aut quasi coævo probari potest, imò & totius antiquitatis silentiò refellitur.

Petrus Dresdensis Jacobellus Misnensis. Itaque Sæculò Ghristi XV Anno Scilicet MCCCCXII. Error hic contendens, dari Præceptum Communionis sub utraque Specie geminīs Parentibūs Ambobūs Orci Tenebrionibus Petro scilicet Dresdeni, & Jacobello Misnensi in Bohemiæ Metropoli suas infaustas nactus est cunas. Nam, ut testatur Æneas Sylvius, Petrus ille Dresdenensis Ludimagister, cum legeret illa novi Testamenti verba: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habetis vitam in vobis,* admiratione correptus, cur contra tam apertum Domini Præceptum Laici omnes fraudarentur usu Calicis, Jacobellum tunc Pragæ provinciam pro Concione dicentis sustinentem impulit, ut ex ambone populum instrueret, eos omni salutis spe destitui, si patiantur, se Calicis Communione fraudari. Stetit è consilio Petri in ambone Jacobellus, & prædicantis assertum perversumque Documentum quodlibeticæ fidei auditoribus orthodoxæ Ecclesiæ contradicendi libidine æstuantibus libertinis Hussitis Bohemis, ut idem testatur Æneas Sylvius, exultandi fuit argumentum, ex eo videlicet, quòd viderent tandem aliquando inventum esse expressum Evangelii locum contra usum, & Doctrinam Romanæ Ecclesiæ.

Joannes Huss. Joannes Huss, quem perperam aliqui hujus Hæresis Parentem dicunt, Errorem primò non reprobavit, eapropter quæstionem scribens Constantiæ, priùsquàm carceri mandaretur: *utrum expediat Laicis fidelibus summere Sanguinem Christi sub specie Vini,* respondit; *Licere, & expedire Laicis fidelibus summere Sanguinem Christi sub specie Vini; quia licet Corpus, & Sanguis Christi sit sub utraque Specie Sacramentali, tamen Christus non finè ratione, nec gratis instituit utrumque*

que modum Sacramentalem suis fidelibus, sed ad magnum profectum. Postquàm vero in carcerem coniectus fuit ad quemdam nomine Gallum scripsit è custodia : *Noli resistere Sacramento Calicis Domini, quem Christus per se, & per suum Apostolum instituit; quia nulla Scriptura est in oppositum.* Et infra : *Etiam Charissime præpara te ad Passionem in manducatione, & Communione Calicis, & sta fortiter in Veritate Christi timore illicito postposito, confortans Fratres alios in Evangelio D. N. J. C. Motiva pro Communione Calicis, æstimo, dabunt tibi, quæ scripsi in Constantia.* Loquens autem paulo ante de Jacobello ait : *Rogo propter Deum, ut non impugnes Magistrum Jacobellum, ne fiat scissio inter Fideles, de qua gaudet Diabolus.* Nec Calicis sitim, quam habuit pertinax hic Hæresiarcha, extinguere potuit rogos, in quo in cineres abiens violentam Constantiæ tandem egit pœnitentiam.

Idem Ep. ad Gallum.

Hussitæ mordicùs tuebantur hanc Hæresin, præsertim illi, qui Rokitzana duce ab usu Calicis appellati sunt Calixtini : & pro solo Calice obtinendo, ut tastatur Dubravius, erant solliciti, passimque illum in parietibus, Vexillis, popinis, & Templis pingebant juxta illos Versus :

Joannes Dubravius Hist. Bohem. L. 26.

Tot pingit Calices Bohemorum Terra per urbes,
Ut credas Bacchi Numina sola coli.

Successit in damnati Dogmatis vestigia proximò Sæculo Lutherus, sed adeò titubante pede, ut plurimùm videretur temulentus capite. Documento sint inter se pugnancia Doctoris Placita, quibûs jam dextrorsum, jam sinistrorsum ferebatur apostasiâ duplici, & sacrilegio multiplici inebriatus Hæresiarcha. Nam ab initio suæ apostasiæ scripsit declarationem quamdam in Sermonem de Eucharistia à se habitum, ubi sic loquitur : *Non dixi, neque consului, nec est intentio mea, ut unus, aut aliquot Episcopi propria auctoritate incipiant alicui utramque Speciem porrigere, nisi ita institueretur, ac præciperetur in aliquo Generali Concilio.* Dein paulò post ita mutat sententiam : *Consultum mihi videtur nunc, ut non modò per Concilium, sed per quamcunque Diacesin quilibet Episcopus etiam invitò Papâ Christum secutus in Evangelio rursum utramque Speciem Laicis daret.* Rursum ita scribit : *Quamvis pulchrum esset utraque Specie in Eucharistia uti, & Christus nihil in hac re tanquam necessarium præcepit, præstat tamen pacem, & unitatem, quam Christus utique præcipit, sectari, quàm de speciebus contendere.* Oppositum

Martinus Lutherus.

Idem in Assert. Artic. 16.

Idem in Epist. ad Bobemin.

Martin. Lutherus in Apocalyps. T. 7. Germ. Fol. 233.

Philippus Melancthon Confession. August. Artic. de Abus.

Idem Loc. commun.

Joan. Calvinus Institut. Christ. L. 4. C. 17. n. 47.

Philipp. Plessæus L. 1. de Eucharist. C. 10. pag. 126.

asserit alibi, *meliùs esse neutra potiri Specie, quàm una tantùm.* Adeò facilliant, qui ab Ecclesia Orthodoxa declinant: destituuntur in salutis itinere beneficio infallibilis Cynosuræ, dum vago genio ubique sunt instabiles, nullibi constantes, nisi dum suæ constanter inhærent pertinaciæ. Hujus indicium dedit idem effrons, & insolentissimus Hæresiarcha, dum in Formula Missæ hæc effutire ausus est: *Siquod Concilium statueret, aut permitteret utramque Speciem, nos nequaquam utraque uti vellemus: sed in despectum Concilii, ejusque statuti aut una, aut neutra, & minimè utraque uti vellemus, maledicturi universos, qui ex potestate, aut Statuto Concilii utraque uterentur.* A Pseudo-Magistro suo non discrepat Melancthon; nam semel utramque Speciem omnibus necessariam docet, alibi verò scribit, *ita non peccare illum, qui utitur altera Sacramenti Specie: sicut non peccatis, qui libertate Christiana carnem suillam edit, aut ab illa abstinet.*

Calvinus more suo calumniis Ecclesiam persequitur, dum de usu S. Communionis scripsit, *ex Diaboli officina prodiisse consuetudinem, quæ Populo Dei dimidam S. Cænæ partem vel furata est, vel eripuit.* Et Divinum Præceptum de Communione sub utraque Specie palam agnoscit: *Edictum æterni Dei est, ut omnes bibant, quod homo nova, & contraria lege antiquare, & abrogare audet edicens, ut non omnes bibant.* Ita ex tripode Calvinus Philippus Plessæus dignus Calvinò Magistrò Discipulus ait, *Communionem sub una specie tam novam esse, ut hominis ætatem vix excedat, - - - cui pro fundamento opinio mera, pro ratione præsumptio, pro antiquitate vix hominis ætas.* Calumniis hisce, atque mendaciis sectariorum hac in Dissertatione occurrere decrevi.

ARTICULUS II.

*Ex veteri Ecclesiæ Disciplina ostenditur, non esse Præceptum sum-
mendi Eucharistiam sub atraque Specie.*

Martin. Bucerus Respons. 2. ad Latom. Philipp. Plessæus L. 1. de Missa C. 12.

LAbori suo parcere potuissent Bucerus, & Plessæus, dum demonstrare conantur, quòd ab Ecclesiæ exordiis usque ad Sæculum XII. Laici passim sub utraque Specie communicaverint, in quo ex nostris neminem sibi habent contradicentem: exin
tamen

tamen pessimâ consequentiâ Præceptum aliquod, aut necessitatem inferunt. Quamvis enim hæc fuerit praxis usitata Ecclesiæ, pro temporum tamen, ac circumstantiarum varietate etiam fidelibus non tantum posterioribus VI. Sæculis, sed etiam prioribus XII. fidelibus S. S. Eucharistiæ Sacramentum sub una dumtaxat Specie fuit dispensatum. Ex quo nos prona illatione arguimus, quæstionem de concedendo, vel denegandò Calicis usum ex earum esse numero, quæ ad puram spectant disciplinam, in qua pro rerum, temporum, atque Personarum varietate pro sua prudentia, ac sapientia vario modo gerere se potest Ecclesia.

Duo, nî fallor, hîc nobis sunt præstanda, ut susceptum perficiamus negotium, primò Laicos ab ipso nascentis Ecclesiæ exordio S. Communionem sub utraque quidem specie suscepisse, non rarò tamen etiam sub una tantum Specie communicasse, quod posteriori locò demonstrabimus.

Atque præ primis post Christi Ascensionem Communionem sub utraque Specie fuisse in usu supponit Apostolus, dicens: *Probet autem seipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice* I. ad Corinth. *bibat.* S. Justinus Matyr Sæculò II. id ipsum testimoniò suò II. confirmat: *Qui apud nos, ait, vocantur Diaconi, atque Ministri, distribuunt unicuique præsentium, ut participant eum, in quo gratiæ actæ sunt, panem, vinum, & quam,* Justinianus Martyr Apolog. 2.

Sæculò III. S. Cyrianus eandem testatur praxin, dum primò enarrans miraculum, quod contigit, ait: *Et quidam alius est* Cyprianus L. *ipse maculatus, sacrificio à Sacerdote celebrato partem cum cæteris latenter accipere, Sanctum Dei edere & contrectare non potuit, cinerem ferre se apertis manibus* (quibus tunc accipiebatur Panis Species) *invenit.* Oblatum quoque fuisse calicem recensens de Puella, quam Nutrix insciis Parentibus ad Idolorum Sacrificia detulerat: ait: *Ubi verò Solemnibus adimpletis Calicem Diaconus ferre præsentibus cæpit, & accipientibus cæteris locus ejus advenit, faciem suam parvula instinctu Divinæ Majestatis avertere, os labiis obturantibus premere, calicem recusare, &c.* de Lapsis.

In Sæculo IV. hujus rei testem habemus Ambrosium, qui Theodosium Imperatorem post cædem Thessalonicensem ita est allocutus: *Quomodo hujusmodi manibus recipies sanctum Domini* Ambrosius: *Corpus? qua temeritate sacrati Sanguinis Poculum ore tuo suscipies?*

Sæculò V. Leo S. P. ut fideles à Manichæis discerneret, qui Leo M. Serm. *sub una tantum Specie communicabant; eò quòd Vinum crea-* 4. quadrag. *turam*

Decret. Gra-
tiani de Con-
secr. D. 2. C.
Comperimus.

Ordo Roma-
nus Tit. de
Missæ.

Joan. Mabil-
lon Præfat. 1.
in Sæc. 3. Be-
nedictin.

Philippus Ples-
sæus de Eu-
char. L. 1.
C. 10.

S. Thomas 3.
p. q. 80. Art.
12.

turam Diaboli esse dicerent, præcepit, ut in publicis conventibus fideles duplicem Speciem summerent. Hoc Leonis Decretum eodem Sæculo confirmavit Gelasius I. his verbis: *Aut integra Sacramenta recipiant, aut ab integris arceantur.*

Subsequentibus temporibus Ordo Romanus, ad cujus præscriptum totus ferè Occidens Sæculis VII. VIII. IX., & X. Divina peragebat, variis in locis meminit Communionis sub utraque Specie, quæ non modò à Clericis, sed & à Laicis inter Missarum Solennia fieret. Et Titulo qualiter sit celebrandum Officium Missæ, ait: *Recepto Calice Archidiaconus confirmat omnes Sanguine Dominico, quos communicaverit Pontifex Corpore Dominico.*

Ad comonstrandam quoque hanc Consuetudinem proximiorum Sæculorum producit Eruditissimus Mabillonius plura Exempla ex Actis S. Odiliæ Abbatis, & S. Anscharii Breuensis Archiepiscopi, ex Libro Secundo Consuetudinum Cluniacensium, ex Opusculo Quadragesimo septimo Petri Damiani, atque ex aliis Antiquitatis monumentis. Commemorat etiam idem Doctissimus Vir Calices pro Comunione Laicorum paratos, in quorum uno exstat Distichon apud Gerbertum Epistolâ XC

Hinc sitis; atque fames fugiunt, properate fideles!

Dividit in Populos has Præsul Adalbero Gazas.

Neque est, cur multum hac in re comprobanda adlaboremus; cum ultrò id fateantur omnes. Quod ad rem nostram non modicum facit, id est, non rarò contigisse etiam prioribus Sæculis Laicos sub una dumtaxat specie communicasse, quod in compendio demonstratum exhibeo.

Lubet ordiri à posterioribus Sæculis, & retrò ad primitivam Ecclesiam progredi ad redarguendum Plessæi Calvinistæ mendacium asserentis, Communionem sub una Specie tam novam esse, *ut hominis ætatem vix excedat*, quod apertè falsum est; nam Doctor Angelicus (contra cujus testimonium saltem in re historica excipere nequit Plessæus) ante Annos CCCC. hæc Posteritati. *Est multarum Ecclesiarum usus, ut Populo communicanti detur Corpus Christi sumendum, non autem Sanguis.* Et rursum: *Nihil derogat perfectioni hujus Sacramenti, si Populus summat Corpus sine Sanguine, nec exinde sequitur aliquod detrimentum, quia sub una Specie totus Christus continetur.*

Sed ultra progredior; duodena jam ante Sæcula publicè in Ecclesia usitata fuit Communio sub una Specie. Id quod sic ostensum

sum eo. Reparati Orbis Sæculo V. ad discernendos Manichæos à veris fidelibus his abstinencia à vino fuit prohibita à Leone I., & Gelasio Papa. Manichæi enim Hæretici Vinum creaturam Diaboli fel, & sanguinem Draconum asserentes Christum Dominum sanguine caruisse, & Corpus tantum phantasticum habuisse perfidè sibi persuadentes cum Catholicis sub una Specie Panis communicabant: ubi verò Sacramentum sub duplici Specie distributum est, se à Communione subtrahebant, hac ratione agniti. Quibus in circumstantiis sapientissimè utique duo Summi Pontifices Leo, & Gelasius fidelibus Communionem sub utraque Specie præcipiebant. Ex quo id, quod probandum assumpsimus, luculenter habetur; nam, si Pontifices ad discernendos Manichæos à veris fidelibus Communionem his sub utraque Specie præceperunt, antecedenter Manichæos in Communione à fidelibus discernere non poterant: si discernere non poterant, ergo etiam fideles sub una tantum Specie comunicabant. At Hæresi hac vel extinctâ, vel certè quidem obscurata rursus liberum fuit pro cujusque Ecclesiæ consuetudine vel utramque, vel unam Speciem summere.

Verum ad prima IV. Sæcula respiciamus; his equidem publica in Ecclesiis Synaxis ordinariè sub utraque Specie à fidelibus fuit celebrata, usus tamen sub una tantum Specie minimè fuit interdictus. Hoc probatur ex variis Ritibus tunc usitatis videlicet *Sacramenti asservatione, domestica Communione, infantum, & ægrotorum, Communione præsanctificatorum.* Quod Primum meminit Sophronius, aliquando per Annum integrum servatum fuisse Eucharistiæ Sacramentum utique sub sola Specie Panis; Vini enim Species in parva quantitate vel congelatæ, vel longiori tempore in acetum conversæ fuissent. Præterea S. Cyprianus, & Ambrosius solius Speciei Panis linteò involutæ, & asservatæ meminerunt. Secundum antiquæ Ecclesiæ ritum, quo Panis Angelicus in domesticos lares tempore opportuno absummendus erat deportatus, Tertullianus, Clemens Alexandrinus, Basilus, Hieronymus, & alii asseverant. Intra privatas autem ædes unam tantum Panis Speciem à fidelibus absumptam esse perspicuum fit ex eo, quòd Sola Species Panis data fuerit in manus fidelium, ut Cyrillus demonstrat. Nec juvat dicere cum Kemnitio, quòd domestica Communio posterior fuerit Calicis publicâ in Ecclesia; id enim firmat nostra dicta, quòd fideles Eucharistiam sumpserint sub una Specie tum domi, tum etiam in Ecclesia;

Sophronius
Prat. Spirit.
C. 79.
Cyprian. Serm.
de Laps. Am-
bros orat. de
obit. satyr.
Tertullian. L.
2. ad Uxor.
Clemens Alex-
andrin. L. 1.
Stromat.
Basilus ad
Cæsar. Patrie.
Hieronym.
Apolog. pro
Lib. ad Jovi-
nian.
Cyrillus Hie-
rosolym. Ca-
tech. 5. mysta-
gog.
Mart. Kemnit.

nec enim sustinet temporis intercapedo sæpè sat longa, ut utraque hæc sumptio censeatur moraliter una.

Euseb. Hist.
Eccl. L. 6.
C. 36.

Dionys. Alex.
and. in Ep.

Amphilochius.

Tertium antiquæ Ecclesiæ Ritus, quo aliquid Dominici Sanguinis sub sola Vini Specie in os Infantium instillabatur iterum attestatur Cyprianus. Pro Quarto Ecclesiæ Ritu testimonia habemus ex Eusebio, & Dionysio Alexandrino, qui referunt, Presbyterum dedisse Puero particulam Eucharistiæ S. Serapioni deferendam, & prius madefactam ægroto porrigendam. Simile perhibet Amphilochius de S. Basilio, quod solam Panis Speciem longo tempore asservatam in mortis Articulo sumpserit.

Robert. Bellarmin. de Euchar. L. 4.
C. 24.

Quintus antiquæ Ecclesiæ Ritus erat usus Communionis Laicæ, cujus mentio frequentissima fit in Decretis Summorum Pontificum. *Laica* autem Communio teste Bellarmino dicitur ea, quæ *Laicis permittebatur tangenda, & etiam deferenda*, si vellent, sola tamen Species Panis dabatur: *Clericalis* autem dicebatur ea, quæ Clericis tanquam ad Altaris Ministerium specialiter deputatis sub utraque Specie porrigebatur.

Concil. Laodic.
Can. 49.

Sextus denique Ecclesiæ Ritus Communio scilicet *præsanctificatorum* potissimum viguit apud Græcos totâ Quadragesimâ, Dominicâ, & Sabbatho exceptis. De hoc vide Concilium Laodicenum. Fuit iste Ritus etiam in Ecclesia Latina usitatus, ac etiamnum feria VI. Hebdomadæ Sanctæ observatur, qua Sacerdos non consecrans sub una Specie communicat. Ex quibus omnibus id liquidò conficitur, fuisse licitum S. Synaxeos usum sub una Specie: adeoque id, quod evincere volebamus, suo persistere iu robore, nullum nempe Divinum esse Præceptum communicandi sub utraque Specie.

ARTICULUS III.

Nullum dari Præceptum Communionis sub utraque Specie ex Scriptura, Christi, & Apostolorum exemplo, ac ratione theologica probatur.

Ut Argumentorum vî convincantur Hæretici, ea suo ordine sunt proponenda: neque hîc à scholastica disputandi norma recedendum esse duximus; hæc enim semper Lapis ille Lydius est, ad quem Catholica probatur Veritas, ac hæretici erroris, & figmenti ostenditur vanitas. Sic itaque arguo.

Neque

Neque Divinum Præceptum, neque salutis necessitas exigit, ut Laici sub utraque Specie communicent, ergo malè id prætendunt Hæretici Hussitæ, Calixtini, Thaboritæ, Lutherani, & Calvinistæ. Antec. prob. si Divinum Præceptum, & salutis necessitas exigeret, ut Laici sub utraque Specie communicent, tunc id colligeretur vel ex Scriptura, vel ex institutione hujus S. S. Sacramenti, vel ex exemplo Christi, & Apostolorum, vel demum ex ratione aliqua gravi theologica: atqui tantum abest, ut exinde vel Divinum Præceptum, vel salutis necessitatem colligant, ut etiam ex iisdem omnino capitibus ostendatur contrarium: ergo neque Divinum Præceptum, neque salutis necessitas id exigit, ut Laici sub utraque Specie communicent. Contra Majorem nihil, quod excipiant, habent Adversarii; illud enim, quod ex Ecclesiæ Disciplina, & consuetudine addi potuisset, prior jam Articulô fuit expositum. Nostrarum itaque partium est, hanc Minorem per singula membra demonstrare.

I. Tunc ex Scriptura non colligitur Divinum Præceptum, aut aliqua ad salutem necessitas Communionis sub utraque Specie, quando in ipsa Scriptura promissa est Gratia sanctificans suscipientibus Eucharistiam sub sola Specie Panis: atqui in Scriptura promissa est Gratia sanctificans suscipientibus Eucharistiam sub sola Specie Panis, ergo ex Scriptura non colligitur Divinum Præceptum, aut aliqua salutis necessitas. Min. prob. Vox æterni Verbi ita sonat: *Siquis manducaverit ex hoc Pane vivet in æternum, & Panis, quem ego dabo, Caro mea est pro mundi vita: Joan. 6. v. 52. Qui manducat me, & ipse vivet propter me: Qui manducat hunc Panem, vivet in æternum: ergo suscipientibus Ibidem v. 58. & v. 59. Eucharistiam sub sola specie Panis promissa est Gratia sanctificans, & hanc consequens salus æterna: ergo ex Scriptura neque Divinum Præceptum, neque salutis necessitas probatur.*

II. In institutione S. S. Eucharistiæ illa tantum verba sonant præceptum, quæ leguntur apud Lucam, & apud Paulum: *Hoc facite in meam Commemorationem; alia enim accipite, summite, bibite apud Matthæum, & Marcum prolata à Domino Sacra oblata porrigente sunt potius verba distribuentis, & invitantis, quam jubentis, atque præcipientis; vel si Præceptum continent, tantum ad eos spectat, qui præsentibus erant, id est, duodecim Apostolos tunc constitutos Sacerdotes novi Testamenti, & ad Sacerdotes reliquos, quibus pariter ut consecrent, & distribuunt, commissum est: Atqui illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem*

rationem, utpotè absolutè tantùm post Dominici Corporis distributionem prolatis non præcipitur utriusque Speciei distributio. Igitur ex Evangelica historia narrante institutionem Eucharistiæ non colligitur præceptum utramque Speciem distribuendi. Præterea Apostolus ad Corinthiorum Ecclesiam scribens, omnesque in ea fideles Laicos, & Clericos instituens sermonem faciens de Specie Panis absolutè profert eadem Verba: *Hoc facite*, &c. loquendò autem de Specie Vini illa verba repetit, sed conditionatè, & cum determinatione *quotiescunque bibetis*, dicens: *Hoc facite, quotiescunque bibetis, in meam commemorationem*. Ergo Communio sub specie Vini à Domino præcepta est non absolutè, sed de ea dumtaxat præceptum est, ut, si fiat, in Domini commemorationem fiat. Igitur neque ex institutione Christi, neque ex Scriptura probatur Divinum Præceptum vel salutis necessitas Communionis sub utraque Specie pro Laicis.

III. Ipse Servator noster JESUS Christus suò nos docuit exemplò, Communionem sub utraque Specie non esse necessariam, à se præceptam; Sacer enim Historiographus referens iter Discipulorum in Emaus post Christi gloriosam Anastasin ita ait: *factum est, cum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis*. Porrectum verò fuisse Panem transubstantiatum, seu Eucharistiam subsecutus docet effectus: *Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum. Unde enim aperti?* Respondet Augustinus: *ex sumptione Panis Eucharistici*. Et Theophylactus. Lucæ verbis ita subscribit Theophylactus: *Magnam, & indicibilem vim habet Caro Domini*. Sed numquid etiam Calix fuit porrectus? opinari possemus, nisi Lucas scriberet, Christum porrecto Pane evanuisse ex oculis eorum: *Et ipse evanuit ex oculis eorum*. Ergo Christus Discipulis euntibus in Emaus Eucharistiam porrexit sub una tantùm Specie: atqui id non fecisset, si utramque ad salutem necessariam præcepisset, ergo.

IV. Idem omnino nos docet Apostolorum Exemplum, quod rursus Lucas posteritati transcribit: *Erant autem perseverantes in Doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis*. Hic Panem Eucharisticum intelligi fatetur Lutherus, Kemnitius, ac Calvinus. Et ecce! hic nulla fit mentio Calicis. Similiter, cum Paulus Troade commoratus fuisset, ait Lucas peregrinationis comes: *Unda autem sabbathi, cum venissemus ad frangendum Panem, Paulus disputabat, &c.* Ecce! nihil de Calice. Ergo usus unius tantùm Speciei in Eucharistia Apostolica comitabatur tempora:

pura:

pora : ergo usum utriusque Speciei ad salutem non est necessarius.

Neque est, quod dicant Novatotes, solum Panem per Synecdochen appellari, nempe partem pro toto; alias sequeretur, ajunt, solum Panem fuisse ab Apostolis consecratum. Namque Adversariorum est probare, ibi partem pro toto summi, quod nos negamus. Et verò constat tunc temporis plurimos Judæos fuisse ad Christum conversos, qui permittebantur servare adhuc quædam legalia, ut colligitur ex Actibus Apostolorum. Similiter constat, aliquos eorum fuisse Nazaræos, qui non biberunt vinum usque ad finem dierum voti sui, ut rursus patet ex eodem Libro Canonico. Probabile verò est, ejusmodi homines non bibisse de Calice Domini contra votum, neque etiam omnino abstinuisse ab Eucharistia; cum asserat Lucas, omnes perseverantes fuisse in fractione Panis. Neque verò sequitur, quod opponunt Adversarii, solum Panem fuisse consecratum; non enim quid consecrârint Apostoli, narrat Lucas, sed quid fidelibus tunc distribuerint.

Act. 21. v. 20.

*Ibid. 18. v. 8.
& C. 21 v. 23.*

V. Jam etiam theologicis, aliisque criticis Argumentis decertandum est contra Hæreticos Hussitas, Calixtinos, Thaboritas, Calvinistas, & Lutheranos.

Tunc nullum est Præceptum Divinum, nullaque salutis necessitas summiendi Eucharistiam sub utraque Specie, quando legitima est Communio sub una Specie: atqui legitima est Communio sub una Specie, ergo. Minorem totis faucibus Hæretici clamant esse falsam; Diaboli enim inventum, ait Calvinus, esse Communionem sub una Specie, & Ecclesiam Catholicam iniquissimè defraudare fideles Communionem sub utraque Specie. Audiant itaque Minoris propositæ demonstrationem.

Joan. Calvin.

Illa Communio legitima est, in qua totus, & integer Christus percipitur, tota Sacramenti natura, & substantia salva est, ac omnis gratiæ fructus ad salutem necessarius obtinetur: atqui talis est Communio sub una Specie; ergo. Quod iterum per partes probatur. Et quidem

Primo: quòd integer Christus sub una Specie Panis contineatur, ex Catholico Transubstantiationis, & realis Præsentiae Christi dogmate naturaliter prorsus consequentia fuit. Si enim per Verba Consecrationis substantia Panis verè mutatur in Corpus Christi, tunc utique sub specie Panis continetur totus Christus, Corpusque ejus animatum, non mortuum, Corpus cum Sanguine, non exanguè; *Christus enim resurgens ex mortuis jam*

ad Roman. 6. v. 9.

Conc. Constan-
tiens. Sessio.
15.
Conc. Floren-
tin. Instruct.
Armen-
Concil. Tri-
dent. Sess. 13.
C. 3. & Sess.
21. C. 3.
S. Thomas.
L. 4. C. 64.
contra Gentes.
Honoratus
Tournelii.

non movitur, mors illi ultra non dominabitur. Et meritò hanc Doctrinam, quòd nempe sub una Specie contineatur integer Christus, sub Specie quidem Panis formaliter, ac vî Verborum Corpus, concomitanter autem, seu per naturalem connexionem Anima, & sanguis, ac vicissim sub Specie Vini formaliter sanguis, & concomitanter Corpus, inter Catholica Fidei Dogmata recensuerunt S. S. Concilia Constantiense, Florentinum, & Tridentinum. Ex qua Doctrina etiam id inferitur: quòd si Apostoli in triduo mortis Christi Panem, vinumque consecrassent, quoniam tunc Domini Corpus separatum erat à Sanguine, & utrumque ab Anima, exitisset sub specie Panis Corpus sinè Anima, & sinè Sanguine, ab sub Specie Vini Sanguis sinè Anima, & sine Corpore, quæ tamen in Resurrectione Domini propter prædictam copulationem iterum conjuncta fuissent, uti docet Doctor Angelicus.

Alteram propositæ Minoris partem eleganti discursu probat insignis Theologus Honoratus Tournelii: Quia, inquit, tota ratio, & natura Sacramenti in eo posita est, ut significet, & efficiat; est quippe Sacramentum Signum efficax, & practicum: atqui Eucharistiæ Sacramentum in unica Specie & significat, & & efficit omne illud, ad quod significandum, & efficiendum destinatum est. Quantum enim ad Primum, Eucharistia hæc tantum potest significare, nempe Christum præsentem, ejus Mortem, & Passionem, denique refectionem animæ spiritualem, & unionem fidelium tum inter se, tum cum Capite suo Christo: atqui hæc omnia in unica Specie significantur; tum quia Christus totus est præsens sub una Specie, tum quia vî Verborum solum Corpus est sub Specie Panis, & solus Sanguis sub Specie Vini: quæ separatio sufficienter exprimit mortem ejus, ac Passionem; tum quia Caro Christi vocatur cibus, sicut Sanguis potus: sed in refectione spirituali nullum discrimen occurrit inter potum, & cibum, tum denique; quia in multis granis, ex quibus Panis conficitur, sufficienter significatur unio fidelium inter se, & cum Capite suo Christo. Quantum verò ad Secundum, nempe efficaciam, & virtutem Sacramenti, tota hæc in unica Specie reperitur; gratia quippe Sacramenti non à Symbolis exterioribus, sed à Christo ipso profuit, Christus autem totus est, & integer sub una Specie.

Fatendum quidem est (pergit laudatus Theologus) expressionem habere mortis, & Passionis Christi significationem ex duplici

duplici Specie, sed quid inde? an necessariam esse utramque Speciem ad substantiam Sacramenti sequitur? minime. Sicut in Batismo triplex immersio, quæ diu in Ecclesia tenuit, haud dubiè significantius exprimebat tum S. S. Trinitatis invocationem, tum Christi Sepulturam ac Resurrectionem, tum effectum Baptismi, neque tamen ideò ad substantiam, & naturam Baptismi pertinuisse fatentur Adversarii nostri. Hinc Concilium Tridentinum declarat, *verum Sacramentum* summi in unica Specie. Si itaque verum Sacramentum summitur, suam utique integram habet essentiam, ac naturam.

Concil. Trident.
tin. Sess. 31.
C. 3.

Tertia pars, quòd scilicet omnis gratiæ fructus ad salutem necessarius percipiatur ex Communionem sub una Specie, sequitur ex mox dictis; Gratia enim illa non ex Symbolis ipsis, sed ex re contenta oritur.

VI. Huic Argumento theologico sanè gravissimo aliud ex sanæ Critices principiis petitum adjungo. Nullus SS. Patrum, nullus Scriptorum Ecclesiasticorum, nullus usque ad Sæculum XIV. inclusivè agnovit Præceptum Divinum, atque ad salutem animarum necessarium esse communicare sub utraque Specie: ac etiam illi ipsi, qui prioribus Sæculis communicârunt sub utraque Specie, tale Præceptum, talemve necessitatem non agnoverunt, ergo revera tale Præceptum, similisque necessitas non datur. Hoc Argumentum ex tam universali silentio petitum, licet sit negativum, cùm tamen etiam fundetur in rationibus gravissimi positivis non nisi efficacissimum ab omnibus est admitendum. Probatur autem hujus Argumenti Antecedes quoad primum membrum. Inprimis Adversarii, quibus onus probandi incumbit, tenentur in medium proferre illos Authores, vel Scriptores, qui hoc Præceptum, hancque necessitatem agnovêre: sin autem totam antiquitatem vel cleantheïs lampadibus perlustrare velint, nullum sanè invenient. Totum hoc Argumentum demonstrativum redditur ex illo, quod in Doctissimo P. Henrico Blyssenio inclytæ S. J. legi. Ponit hic profundissimus Theologus Assertiones IV, prima hæc est: *Communio sub utraque Specie à temporibus Apostolorum usque ad Constantini M. Imperium uti necessaria agnita non fuit.* Secunda ita sonat: *Communio sub una Specie ab Imperio Constantini M. ad Justiniani Imperatoris tempora semper fuit à quibusdam Christianis usurpata, ita, ut Communio sub utraque Specie nullo modo sub ratione Præcepti agnita fuerit.* Assertio III.: *ab Justiniani Imperio usque ad Caroli*

Henric. Blyss.
sem. Tract. de
usu Commun.
C. 5.

Caroli M. ætatem per universas Christianorum Ecclesias Communio sub una specie libere fuit frequentata. Assertio IV.: à Carolo M. Imperio, qui sub una specie publicè in Ecclesia Sacramentum suscepit, ad nostram usque ætatem Christiani Communionem sub una specie usi sunt. Et quibus quatuor assertionibus, quas ibi fusiùs deducit, ac probat laudatus Author, evidentì consequentia sequitur, nullum Authorem usque ad Sæculum XV. (ad cujus initium contraria Hæresis est exorta) agnovisse Præceptum, aut necessitatem summandi Eucharistiam sub utraque specie. Insignem hunc Tractatum Henrici Blyssemii ex Bibliotheca nostra non nisi cum ingenti animi voluptate pervolvi, dum has Dissertationes scriberem. Fuit edictus Ingolstadii ex Officina Typographica Davidis Sartorii Annò MDLXXXV.

*Guilielmus
Catalaun.
Joan. Mabil-
lon Præfation
I. in Sac. XI.
Benedict.*

Alterum, quod probandum assumpsimus, scilicet etiam illos, qui Communionem sub utraque specie sumpserunt, necessitatem hujus, vel Præceptum nullum agnovisse, constat ex testimonio Guilielmi Episcopi Catalaunensis vitæ functi Annò MCXX., quod ex vetusto membraneo Codice edidit eruditissimus Mabilonius: ergo suo Argumentum hoc stat robore, nec video, quid efficax illi opponere possint adversarii nostri.

*Martin. Lu-
therus Serm.
de Ven. Sac-
ram T. 7.
Germ. fol. 17.
Edit. Wittem-
berg per Joan.
Lufft Annò
1554.
Philipp Me-
lanchton.*

VII. Ast quid multis laboramus monumentis firmare hanc veritatem Catholicam? Propria confessio est optima probatio. Ea veritatis est indoles, ut invitis etiam quandoque, & nolentibus excidat. Et Caiphas invitus veritati testimonium perhibuit. Ipsi adversarii nostri ipse Lutherus cum asseclis suis, & quidem principalibus in locis agnoverunt, nullam esse necessitatem, nullumque Præceptum summandi Eucharistiam sub utraque Specie. Et quidam de contradictione Lutheri jam initiò Dissertationis nostræ quædam insinuavimus. Ambas modò aures erigant Lutherani, quintus Evangelista Lutherus sua fundit oracula: *Et quamvis modò non porrigatur sub utraque specie Populo, sicut antiquitus fiebat (quod tamen ut fiat, necessum non est) eo tamen modo quotidie fruuntur sacerdotes Sacramentò præsentem Populo, cui satis est, si quotidie Sacramentum desideret, aliquando etiam sub una specie summat, quemadmodum ab Ecclesia dispensatum fuerit.* Tanto Doctori reverentiæ causâ duos alios, Melanchtonem nempe, ac Bucerum. Primus de modo communicandi sic ait: *Erat, qui putat, impium esse edere suillam carnem: errat, qui putat, impium*

impium esse edere suillam carnem : errat, qui putat, impium esse abstinere à suilla : media hæc sunt, & in arbitrio nostro posita. Sic de Eucharistia judico non peccare, qui scientes hujus libertatis, & credentes alterutra Signi parte utuntur. Bucerus idem sensit : Ad tollendam hanc Controversiam imprimis conductum, ut Ecclesia liberam faceret potestatem Sacramentum hoc in una, vel utraque specie summendi : hac tamen lege, ut nulli per hoc detur occasio, quem usum tanto tempore tenuit Ecclesia, temerè condemnandi, atque invicem judicandi. Sin autem Præceptum Divinum foret, & absoluta salutis necessitas, possetne Ecclesia hac uti Oeconomia ? possetne in lege Divina dispensare ?

Loc. commun.
Edict. Argentin.
Annus
1552.
Martin. Bucer
Collog. Ratisbon.

Lutheranis Calvinistas jungamus, qui sic statuunt: *Panis Canæ administrandus est iis, qui Vinum bibere nequeunt, protestantes tamen, se id non facere in despectum. Et rursus: Posse non dari Calicem iis, quibus grave est post alios eum summere.* Porro si utraque species Jure Divino, ac necessitate Sacramenti est necessaria, ut ipsi contendunt Calvinistæ: si diabolicum inventum est, communionem sub una specie administrare, qua autoritate id sibi arrogant, ut Sacramenti substantiam in certis casibus mutilent, ac corrumpant; nulla enim est necessitas, quæ ad violanda Christi Præcepta, & mutilanda Sacramenta adigere nos possint, ac tuitus est, Sacramenta non percipere, quàm institutionem Christi non servare, imò non servata hac Christi institutione non sunt amplius eadem Sacramenta. Ita ad hominem efficaciter equidem arguere licet. Hæc Argumenta omnia simul sumpta, & ad veræ fidei, rectæque rationis trutinam appensa hominem non usque adeò pertinacem convincere possunt, atque inter dimicantes veritatis hostes solam victricem, Ecclesiam Romano - Catholicam triumphare luce meridiana clariùs ostendunt.

Disciplin. Eccl.
c. 12. art. 7.

ARTICULUS IV.

Neque ex Scriptura, neque ex P. P., neque ex ratione probare possunt Adversarii Præceptum Communionis sub utraque specie:

Discordî concordîâ Adversarios nostros hoc Præceptum inquirere primo diximus Articulô, nullibi autem eos quoddam simile Mandatum invenire in præsentî docebimus, examinandô singula scripturæ loca, ex quibus aliquod tale Præceptum eruere conantur.

I. Christus omnibus Præceptum imposuit summendi Eucharistiam hīs verbis : *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis* : atqui hæc verba expresse continent Præceptum sumptionis utriusque speciei ; particula enim & copulativa est , ergo datur Divinum de utraque specie Præceptum.

II. Omnes illos Heterodoxos , qui veram , & realem Christi præsentiam cum Calvino , & illius asseclis negant , incassum nos hoc loco impugnare ; negant siquidem per totum illud Caput VI. Joannem de Eucharistia agere , textumque illum non de manducatione reali, sed de manducatione per fidem esse intelligendum Calvinus ergo, aut quiscunque alius veram , & realem Christi præsentiam negans ex hoc Textu contra nos nihil probare potest. Sed nos in Dissertatione de vera , ac reali præsentia Christi in Eucharistia docuimus, ibidem Christum de Eucharistia à se postmodum instituenda , atque de manducatione verè reali loqui. Dicimus itaque , Præceptum latum à servatore de summendo Corpore , ac Sanguine Dominico perfectè impleri per sumptionem unius speciei ; sub una enim specie Panis continetur totus, & integer Christus cum Corpore, & sanguine juxta illud : *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur*, consequenter Christus non est Corpus exanime, & exangue. Quamvis autem vñ verborum Consecrationis id præcise contineatur sub specie Panis, quod per illa verba : *Hoc est Corpus meum* significatur, nimirum Caro, & Corpus Christi, sanguis tamen Christi cum anima sunt ibidem etiam *per concomitantiam*, ut Scholæ loquuntur. Itaque summendò Corpus summitur etiam per concomitantiam sanguis : neque *ly manducare*, & *ly bibere* important utriusque speciei necessitatem ; quia in scriptura comedere , & bibere sæpiùs pro uno , eodemque accipi in comperto est. Paulus ait : *Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi*. Et de lacte gregis non manducat ? Et rursum : *Quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit ? quis pascit gregem ?* Item in Psalmi : *Dederunt in escam meam fel.* Matthæus verò ait : *Dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum.* Ergo ex hoc scripturæ loco necessitas utriusque speciei non probatur , quod ulterius sic ostenditur. Vel in loco citato Christus nullam omnino de speciebus Panis, & Vini mentionem distinctam facit , vel si etiam facit nullum omnino eruitur Præceptum summendi Eucharistiam sub utraque specie pro Laicis ? (quod semper subintelligendum) Primum membrum

ad Roman. 6.
v. 9.

1. ad Corin. 12.
v. 2.

Idem c. 9. v. 7.

Psal. 68. v. 22.

Matth. 27.
v. 34.

membrum ita declaro. Christus in hoc Capite fundamentum in animis discipulorum, & eorum, qui credituri erant, sapienter jecit, quò parati essent ad manducandum suum Copus, & sanguinem sumendum, quacumque demum ratione ea esset suo tempore largiturus: atque sic nullam prorsus mentionem facit modi, vel ritus; utpote quem postmodum primùm esset exhibiturus. Quemadmodum enim Apostolis apud Joannem promittit, Patrem & se paracletum esse missuros, non tamen declarat, qua specie, seu forma venturus esset, ut vel sic Apostoli promissum sibi Spiritum S. ante Christi Passionem nudè intellexerint, quem deinde in sonitu de Cœlo, & specie linguarum, ac ignis receperunt: ad eundem planè modum Christus hoc Capite de rebus Sacramenti tantum differit, & docet, non autem de modo, & speciebus. Sed demus etiam ultrò adversariis, Christum ibidem loqui etiam de speciebus, nihil tamen exinde efficax eruere poterunt; Joannes enim, licèt græcè scripserit, hebraïsmum tamen retinuit summendo *ly* & pro *vel* adeoque conjunctio copulativa more hebræo disjunctivè accipienda est, ut sensus sit: *Nisi vos adulti, qui manducare, & antea vos probare potestis, manducaveritis carnem Filii hominis, sub specie Panis, vel biberitis ejus sanguinem sub specie Vini, non habebitis, seu non servabitis vitam in vobis.* Id, quod dicimus, nequaquam arbitrarium est, & ex aliis scripturæ locis manifestum fit, sic Paulus dicit: *Quicumque manducaverit Panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & sanguinis Domini.* Quæ ergo necessitas utramque speciem summendi, si disjunctio *vel* ad unam speciem clarè limitat? dicitur in Libro Deuteronomii: *Maledictus, qui non honorat Patrem, & Matrem.* Numquid *ly* & hic etiam summendum est disjunctive pro *vel*; sic enim maledictus non esset, qui solum Patrem, vel Matrem inhonoraret. Sensus itaque genuinus hujus Textus est: *Maledictus, qui non honorat Patrem, vel Matrem.* Si hic modus exponendi non placet, qui tamen prudenter displicere nequit, dic, per me licet, hunc esse hujus Textus sensum: *Si non manducaveritis meam Carnem, neque biberitis meum sanguinem, non habebitis vitam in vobis;* præcedente enim negatione Particula & pro *neque* accipitur, ut in Psalmo I. in Hebraico juxta Versionem Benedicti Ariæ Montani: *Idèd non stabunt impii in judicio, & peccatores in cœtu justorum.* Et alibi: *Non recessit retro cor nostrum, & declinavit semita nostra à via tua.*

I. ad Corinth. II. v. 27.

Deuteronom. 27. v. 16.

Psalms. 1. v. 6.

Psalms. 44.

Sin autem hoc modo Textum summamus, prout etiam summi oportet, nescio quomodo utriusque speciei sumendæ Præceptum aliquod hæretici possint colligere.

II. Christus, dum instituit hoc Sacramentum, dixit: *Bibite ex hoc omnes*. Urget hæc verba Calvinus, & ejus affectu ita argumentantur. Iisdem dictum est, *bibite*, quibus dictum est, *manducate*: atqui *manducate* dictum est omnibus, ergo etiam *bibite* dictum est omnibus. Argumentum confirmant hoc Textu: *Hic est sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur*, ita arguentes. Sanguinem bibere debent omnes, pro quibus fusus est: atqui etiam pro laicis fusus est, ergo etiam laici debent sanguinem bibere. Hamelmannus addit ex Marco: *Quod autem vobis dico, omnibus dico*, atqui *bibite* est dictum Apostolis, ergo etiam reliquis omnibus.

R. Ad primum Textum explicandò sensum illius cum distinctione: *bibite ex hoc omnes* præsentibus C. absentes N. ly *omnes* non summitur hic universalissimè; aliàs & turcis, & Judæis, & infantibus, & abstemiis oporteret dare Calicem, sed summitur pro Apostolis ibi præsentibus, de quibus etiam dictum est: *biberunt ex illo omnes*. Cur verò non dixerit: *manducate*, sed tantum: *bibite ex hoc omnes*; ratio est; quia, cum Christus divisisset Panem in tot portiones, quot præsentibus erant Apostoli, Calix verò hoc modo commodè dividi non posset, integrum porrexit Calicem cum addito: *Bibite ex hoc omnes*, ut scirent, ita bibendum à singulis, ut tamen pro omnibus sufficeret. Atque ita hæc verba: *Bibite ex hoc omnes*, idem significant, ac illa: *Accipite, & dividite inter vos*.

Ad Argumentum ex hoc Textu formatum, R. D. Min. *manducate* dictum est omnibus præsentibus Apostolis C. min. etiam absentibus N. min. & Conf. hoc loco Christi Præceptum erat ad solos præsentibus Apostolos limitatum. Ubi ergo, inquires, Præceptum dedit de summanda ab omnibus etiam posteris Eucharistia? Respondeo: Præceptum de utraque specie a Laicis sumenda nullibi dedit, de sumenda verò Eucharistia abstrahendò ab una, vel utraque specie dedit per hæc verba: *Nisi manducaveritis, &c.*

R. Secundò. Trans. M. & min. D. Conf. dictum est omnibus: *Bibite sanguinem Christi* C. dictum est omnibus *bibite species Vini* N. Cons. sanguis Christi virtualiter saltem bibitur, dum vivum Corpus sub specie Panis sumitur.

Ad secundum Textum dico, exindè nimis multum probari, hinc N. M., quæ si vera foret, etiam turcæ, & Judæi, &c. deberent bibere sanguinem Christi. Hamelmanni Argumentum est truncatum, & omnino ineptum, imò temerarium ex eo est, quòd præsummat Domini verba truncare; Textus enim integer sic sonat: *Quod dico vobis, omnibus dico: vigilate; præcepit* Marc. 13. enim ibidem Salvator, ut vigili mente mortem præstolemur, v. 37. quod utique omnes planè concernit.

III, Ex verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, ita Luc. 22. v. 19. inferunt adversarii, præsertim Lutherani. Hic Christus præcipit, ut Apostoli eadem, quæ ipse fecit, facerent circa Eucharistiam. Quæ illa? consecravit, sumpsit, & utramque speciem præsentibus distribuit, ergo utraque species ex Præcepto Christi est distribuenda.

R. D. A. præcepit, ut Apostoli eadem, quæ ipse, facerent, & hoc præcepit post porrectam solam Panis speciem C. & hoc præcepit etiam post porrectam Vini speciem N. A. & Cons. Inspiciant Lutherani Biblia, si habent incorrupta, & invenient, Christum hæc verba: *hoc facite in meam commemorationem*, dixisse porrecto pane consecrato, & eadem porrecto Galice non repetiisse, indeque facile colligent, non voluisse Christum, omnibus Calicem exhiberi ut necessarium ad salutem. Nec quidquam probat particula: *similiter & Calicem*; nam ly *similiter* refertur ad accepit.

Si opponas, eadem verba etiam refert Paulus, & eadem 1. ad Corinth. repetit porrecto Calice, ergo Christi Præceptum id testante Apo. 11. v. 24. & stolo ad utramque speciem se extendit. 25.

R. D. A. eadem verba repetit porrecto Calice ut dicta à Christo cum restrictione, & apposita conditione C. ut dicta irrestrictè, & absolutè N. A. & C. Textus Pauli sic sonat: *Hoc facite, quotiescunque bibetis in meam commemorationem*: non igitur absolutè præcepit, ut propter commemorationem Domini sumamus Calicem, sed purè conditionate, *quotiescunque bibetis*, eo ferè modo, quo præcepit, cum dixit: *Tu autem, cum oraveris, intra in cubiculum tuum*. Non præcepit absolutè intrare in cubiculum; sed cum quis oraverit, ut scilicet absque mentis evagatione, & inani gloria id præstet. Toties itaque fit exercitè saltem Dominicæ Passionis commemoratio, quoties fit attentæ Eucharistiæ sumptio: hanc Christus præcepit omnibus non tamen eodem modo faciendam ab omnibus: Sacerdotibus,

ut sacrificantes repræsentandò, & significandò Passionem Christi Eucharistiam conficiant, &, quotiescunque eam sic conficiunt, etiam illam sub utraque specie absummant, & ita sacrificium regulariter integrum perficiant, idque in Christi commemorationem faciant : at verò a Laicis non requiritur, ut repræsentandò Passionem Christi, sed ut attentè summendò vel unam tantum speciem id in Christi commemorationem faciant.

1. ad Corinth.
11. v. 23.

IV. Apostolus dicit : *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus JEsus Christus, in quo nocte tradebatur, accepit Panem, &c. - - Similiter & Calicem, &c.* ex quo argumentum formant sectarii. Omnis Traditio Apostolica est servanda : atqui de utraque specie summenda adest Traditio Apostolica, ergo est servanda, ergo utraque species est summenda.

R. D. M. omnis Traditio Apostolica est servanda, si simul præcepta sit C. M. si non sit præcepta N. M. De utraque specie adest Traditio, sed liberè servanda : hinc Paulus hoc loco *tradidit*, id est, *narravit*, fuisse à Christo institutam utramque speciem, non tradidit autem præcipiendò ; aliud enim est tradere, aliud historicè narrare, aliud obligare. Ignoro sanè, quo errante spiritu in hanc arguendi methodum prolabantur sectarii, cum aliàs Traditiones cane pejus, & angue adversentur. Repeto, & inculco, quæ dixi, Christus instituit Sacramentum Eucharistiæ sub utraque specie, sed illud sub utraque specie summendum omnibus fidelibus non præcepit.

Luc. 22. v. 20.
1. ad Corinth.
11. v. 25.

V. Ex Luca, & Apostolo dicentibus : *Hic Calix novum Testamentum est in meo sanguine*, sic inferunt Lutherani, & Hussitæ : ergo Christus dixit : *hic sanguis meus, qui est in hoc Calice, est novum Testamentum, seu est hæreditas testamentaria*, ergo Ecclesia Romana fidelibus partem hæreditatis subtrahit, dum Laicis communicantibus Calicem ademit, ergo illis fit injuria, imò ipsi Christo, cujus supremam voluntatem non exequitur.

Matth. 26.
v. 28.
& Marc. 14.
v. 24.

R. N. illationem utramque ; quia prima infert falsum sensum hujus Textus : *Hic Calix novum Testamentum est in meo sanguine*, alia enim, & clara illius significatio colligitur ex his verbis : *Hic est sanguis novi Testamenti*, id est : *Hic est sanguis meus, quo sancitur novum Testamentum* : opponit enim novum Testamentum veteri, & sanguinem suum sanguini Hircorum, & Vitulorum ; nam sicut vetus Testamentum fuit sancitum sanguine animalium, ita novum sanguine Christi. Et sicut de veteri dixit

dixit Moyses : *Hic est sanguis fœderis, quod Dominus pepigit vobiscum*, & Apostolus : *Moyses accipiens sanguinem Hircorum, & Vitulorum dixit: hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos* ad Hebr. 9. v. 20. *Deus* : ita de novo Christus ait : *Hic & sanguis meus novi Testamenti*. Sicut ergo juxta Lutheranos, Calvinistas, & Hussitas sanguis Christi est *novum Testamentum*, seu hæreditas novo Testamento relicta, ita sanguis Hircorum, & Vitulorum esset vetus Testamentum, seu hæreditas veteri Testamento relicta, quod absurdum est.

Dicendum itaque: sicut in veteri Testamento Manna (Figura Eucharistiæ) non fuit hæreditas Judæorum à Deo promissa, sed hæreditas erat terra Chanaam juxta illud : *Dabo vobis in hæreditatem terram fluentem lacte, & melle*, promissio verò Dei fuit per Moysen roborata resperzione sanguinis: ita in novo Testamento hæreditas fidelium non est Caro, & sanguis Christi in Sacramento, sed hæreditas est gloria cœlestis juxta illud : *Ut hæredes simus secundum spem vitæ æternæ*, quam hæreditatem nobis Christus Testamentò suo proprio sanguine firmatò dedit. Porro Christus ante mortem dedit Apostolis Carnem, & sanguinem, ergo non dedit per modum hæreditatis, juxta illud : *Testamentum in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet, dum vivit, qui testatus est*. Et si tandem precariò concederetur sectariis, utramque speciem Eucharistiæ à Christo fidelibus per Testamentum legatam fuisse, quia tamen in qualibet continetur totus Christus vivus, consequenter Caro, & sanguis, alterutrâ ob prægnantes causas substracta adhuc Laicis non fieret injuria.

VI. Apostolus ait : *Probet autem seipsum homo, & sic de Pane illo edat, & de Calice bibat*, ego videtur innuere Præceptum summendi Eucharistiam sub utraque specie.

R. N. Conf. ibi enim non præcipit, ut omnes edant de Pane, & de Calice bibeant, sed modum præscribit, quo debeant se præparare; quicumque vult edere de illo Pane, & de Calice bibere, quasi diceret : Si homo vult de Pane illo edere, aut de Calice illo bibere, probet seipsum. Nihil itaque ex Scriptura probant sectarii, sed æquè parum ex Patribus.

VII. Plessæus Calvinista plurima Patrum corrasit, Testimonia, ex quibus Præceptum summendi Eucharistiam sub utraque specie conatur probare, sed frustra. Nam imprimis quædam Authoritates S. S. Patrum unicè probant usum primitivæ Ecclesiæ communicandi sub utraque specie, qui usque ad Sæculum

Paschal. II.
Ep. 32.
Conc. Braca-
rens Can. 2.
Conc. Claro-
mont. Can. 28.
Orig. Hom.
16. in Num.
Ignatius Ep.
ad Philadelph.
Cyprian. L. 1.
Ep. 2.
Tertullian. L.
1. C. 8. de
Resurrect.
Clemens Alex-
and. Paedagog.
L. 1. C. 2.
Augustinus.

Cyprianus
Serm. de Cena
Dom.

XIII. alicubi perseveravit, quemque nos nequaquam inficiamur: Sanguis tamen quandoque summebatur simul cum Corpore; quia Panis consecratus Christi sanguine tinctus ministrabatur. Talis porrò consuetudo à Paschali II., item à Conciliis Bracarenfi, & Claromontano reprobata fuit. Ad primam Ecclesiæ consuetudinem alludit Origenes dicens: *Populus Christianus in usu habet sanguinem bibere.* S. Ignatius: *Unus est Panis omnibus confractus, unum Poculum omnibus distributum.* Demum S. Cyprianus: *Quomodo ad Martyrii poculum idoneos facimus, sic non eos prius ad bibendum in Ecclesia Poculum Domini jure communicationis admittimus.*

Alia Patrum Testimonia sumptionem sanguinis, quæ simul fit cum sumptione Corporis respiciunt. Hoc sensu loquitur Tertullianus: *Caro Corpore, & sanguine Christi vescitur, ut anima de Deo saginetur.* Et Clemens Alexandrinus: *Bibere sanguinem Jesus est participem esse incorruptionis Divinæ.* Augustinus quoque pluribus in locis in hunc sensum verba facit.

Demum Patres quidem asserunt aliquando necessitatem summendi Eucharistiam sub utraque specie, sed dumtaxat relativè ad sacerdotes incruentum peragentes sacrificium. Qua triplici animadversione habita S. S. Patrum autoritates omnes facilè exponuntur. Duo tamen restant testimonia Cyriani nempe, ac Chrysostomi, quibus adversarii multum tribuunt.

VIII. S. Cyprianus sic ait: *Nova est hujus Sacramenti Doctrina, & Scholæ Evangelicæ hoc primum magisterium protulerunt, & Doctore Christo primum hæc mundo innotuit disciplina, ut biberent sanguinem Christiani, cujus esum legis antiquæ auctoritas districtissimè interdicit; Lex quippe esum sanguinis prohibet: Evangelium præcipit, ut bibatur.*

Id miror sanè, hoc Cypriani Testimonium à Plessæo adduci, ex quo luculenter realis Præsentia Christi in Eucharistia evincitur; nam Cyprianus dicit, *Christianos bibere sanguinem Christi*, Calvinistæ verò dicunt *nos bibere figuram sanguinis Christi*, quod ulterius ostendere præsentis instituti non est.

Quod autem dicit: *Lex esum sanguinis prohibet: evangelium præcipit*, ut bibatur nihil nobis officit; nam Præceptum de quo loquitur ibidem Cyprianus, non fundat in illis verbis, in quibus Calvinistæ: *bibite ex hoc omnes*, sed in illis: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, &c.* At hæc verba continent quidem Præceptum de esu Carnis, & potu sanguinis Christi;

non

non tamen de utraque specie, & hoc ipsum sentit Cyprianus; cum enim citasset illa verba: *Nisi manducaveritis, &c.* paulò post subjecit: *Potus, & esus ad eandem pertinet rationem,* quasi diceret: idem est manducare Christum, & bibere Christum. Qui ergo manducat Christum sub una specie, non solum manducat Carnem, sed etiam bibit sanguinem ipsius, ac proinde Præcepto Evangelico, de quo loquitur Cyprianus perfectè satisfacit.

IX. S. Chrysostomus dicit: *Est autem, ubi nihil differt Sacerdos à subdito, ut quando fruendum est horrendis Mysteriis; similiter enim omnes, ut illa percipiamus, digni habemur. Non sicut in veteri lege partem quidem Sacerdos comedebat, partem autem Populus: & non licebat Populo participem esse eorum, quorum particeps erat sacerdos. Sed nunc non sic, verum omnibus unum Corpus proponitur, & unum Poculum.* Chrysostom.
Hom. 18. in 2
Ep. ad Corinth.

R. Nulla hìc fit mentio Divini Præcepti de utraque specie, nec Chrysostomo proposuim fuit eo loco de tali Præcepto disputare: hoc solum egit, ut assignaret differentiam inter veterem, & novam legem quoad Sacrificia utriusque legis; nam in veteri lege nec Sacerdos, nec Populus gaudebat toto Sacrificio, sed unam illius partem Sacerdos, alteram Populus comedebat. In nova lege non ita res se habet; totum Sacrificium, quantum quidem ad victimam, quæ offertur, æquè à Populo, ac à sacerdote participatur. Utrique tam Populo, quam Sacerdoti totus Christus manducandus, & bibendus proponitur. Quis hoc neget? nec aliud vult Chrysostomus.

Ut tamen res melius intelligatur, notandum est, in lege Mosaica fuisse triplex Sacrificium, nempe *Holocaustum, Hostiam pro peccato; & Hostiam pacificam.* *Holocaustum* erat omnium perfectissimum; quia totum cremabatur in honorem Dei, & nihil ex eo comedebatur: *Hostia pro peccato* partim cremabatur, partim cedebat in usum Sacerdotum, qui in Atrio Templi ex eo vescebantur: *Hostia pacifica* dividebatur in tres partes, quarum prima cremabatur, altera cedebat Sacerdotibus, tertia Populo offerenti: & quidem Sacerdotibus cedebat pectusculum, & armus dexter, de quo non licebat Populo manducare. Hoc ergo est, quod dicit Chrysostomus: *Partem Sacerdos comedebat, partem autem Populus, & non licebat Populo participem esse eorum, quorum particeps erat Sacerdos.* Non sic in nova lege Christus, qui est victima; totus Populo, totus Sacerdoti conceditur.

Quod autem addit Chrylostomus : *Omnibus unum Corpus proponitur, & Poculum unum*, non debet intelligi de speciebus Sacramentalibus, sed de ipso Christo, qui offertur; eadem enim Christi Caro, & idem sanguis proponitur, ita, ut Sacerdos nihil Carnis: & sanguinis percipiat, quod non etiam percipiant Laici, & in hac re ponit discrimen inter novi, & veteris Testamenti Sacerdotes, ac Populum. Hæc ex S. S. Patribus: jam quid ex ratione?

X. Adversarii, ut in re desperata fieri solet, undique cavillationes, & Sophismata colligunt. Audiamus ex illis aliqua. In Sacramento Eucharistiæ exhibetur fidelibus spirituale Convivium: atqui Convivium separatim constat cibo, & potu, ergo præter speciem Panis, quæ ad cibum pertinet, dandus est communicanti potus, seu Calix Christi sanguine consecratus.

Sed quis non videt, disparem omnino rationem esse inter spirituale, ac corporale Convivium? in spirituali convivio & cibus, & potus continetur in una parte, quod minimè contingit in Convivio corporali; nam sub specie Panis continetur totus, & integer Christus. Distinguenda est igitur Minor: Convivium institutum ad nutrimentum corporis constat separatim cibo, ac potu C. Convivium paratum ad alimoniam spiritus, N. Min. Hinc colliges, Panem, Vinumque Eucharisticum rectius dici *species* sacri Convivii, quàm *partes*; cum utraque species etiam separata Convivium sit plenum, & verissimum sit, quod ait Tridentinum, *tantundem sub alterutra specie, atque sub una conti-*

Tridentin.
Sess. 13. C. 3. *veri.*

XI. Non potest Ecclesia privare fideles facultate, quam eis Christus concessit: atqui Christus fidelibus facultatem concessit percipiendi, si velint, Communionem sub utraque specie, ergo Ecclesia nequit privare fideles Communionem sub utraque specie.

R. N. A. Christus enim jus istud Ecclesiæ suæ dedit, ut in Sacramentorum administratione salvâ eorum substantiâ ea statueret, vel mutaret, quæ vel ad fidelium utilitatem, vel ad Sacramentorum dignitatem pertinere judicaret; tale enim jus necessario includitur in potestate pascendi, ac regendi fideles, quæ toti Ecclesiæ concessa est à Christo, cum dixit Petro, & in illius Persona toti Ecclesiæ, cujus imaginem gerebat: *pasce oves meas.*

XII. Ex natura ipsius Eucharistiæ colligitur Præceptum de utraque specie; non minus enim Eucharistia Sacramentum est,

ac

ac Confirmatio, & Pœnitentia: atqui hæc Sacramenta inegrè summi debent, ergo etiam illud.

R. Negandò partem Confirmationis, seu Pœnitentiæ, totum Sacramentum negatur; negandò verò Calicis usum non negatur substantia rei, sed quoddam accidentale; totus enim Christus sub specie Panis continetur.

XIII. Apostoli repræsentabant Ecclesiam universam, imò & fideles singulos, ergo quod ipsis dixit Christus: *Bibite comedite* omnibus dictum voluit.

R. N. C. ad summum enim inde sequitur, Communionem sub utraque specie toti Ecclesiæ in communi præscriptam esse, non verò singulis ejusdem membris, adeoque ut Præcepto satisfiat, satis esse, quod aliqui sint, qui utramque percipiant speciem, quales sunt Sacerdotes, cùm divina celebrant Mysteria. Præterea licet Apostoli singulos repræsentassent fideles, non tamen sequitur, fidelibus impositam fuisse necessitatem summandi utramque speciem, sed liberum ipsis esse utramque, si voluerint, percipere; verba quippe ista: Accipite, comedite, bibite invitantis sunt, & porrigentis amicè, ut fieri solet in conviviiis, non verò præcipientis. Concessa itaque libertate uti potuerunt fideles, & multis Sæculis ea usi sunt, donec Ecclesia voluntatis Christi sponsi sui interpretes gravibus de causis facultatem hanc recusavit.

XIV. Christus non dixit de Pane: *manducate ex hoc omnes*, prævidens autem, fore aliquos, qui Calicis usum prohiberent, subjungit de Calice: *Bibite ex eo omnes*.

R. Nullatenus ob istam rationem dixisse Christum: *Bibite ex eo omnes*, sed quia cùm non dederit Apostolis Panem integum, quem inter se dividerent, necesse non fuit, ut diceret: *Manducate ex eo omnes*; econtra cùm eundem Calicem ipsis porrexerit, ut ex eo biberent, non immeritò subjungit: *Bibite ex eo omnes*, quod fusiùs jam supra exposuimus.

XV. Post sublatum à Concilio Constantiensi Calicis usum Imperatores, ac Reges diversæque Nationes hunc usum sibi restitui petierunt urgentibùs precibus: ergo censendum est fideles habere ad Calicem aliquod jus.

R. Illorum, qui Calicis usum sibi restitui tam ardentibùs precibùs petierunt, non unam fuisse mentem, non idem consilium: aliqui animò planè hæreticò, ac rebellì, ut Bohemi armata manu pro Calice decertabant: alii eo ducebantur errore ve totum

Christum non contineri sub qualibet specie, ut Calvinistæ, vel totam Sacramenti naturam, ac substantiam in una specie reperiri, ut Lutherani, quorum certè hominum reprimenda potius fuit audacia, ac temeritas, quàm audienda postulatio: alii verò Christiani Principes animò pacis, ac concordia fide sana, & integra restitui Calicis usum postulabant, hac spe freti futurum, ut ad unitatem, & concordiam cum Ecclesia faciliùs adducerentur Hæretici, ac sedarentur animorum commotiones. Sed vanam fuisse illorum Principum expectationem docuit eventus. Quàm prægnantes autem, ac æquas Ecclesia habet rationes usum Calicis denegandi, ex professo nunc indagabimus.

ARTICULUS V.

Ecclesia jure optimo, gravibusque de causis Laicis Communionem sub utraque specie prohibuit; neque videtur expedire, iterum iis sublatum Calicis usum restituere.

QUOD nullum est Præceptum Divinum, quo spectat ad solam Disciplinam, quo Hæretici ad stabilienda sua prava, & perversa dogmata sunt abusi, ad quod insuper prohibendum Ecclesia habet rationes gravissimas, id jure optimo Laicis prohibuit: Atqui Communio sub utraque specie nullum est Præceptum Divinum, spectat ad solam Disciplinam, ea Hæretici abusi sunt ad stabilienda sua falsa dogmata, & insuper ad eam prohibendam Ecclesia habuit rationes gravissimas, ergo jure optimo Ecclesia Laicis Communionem sub utraque specie prohibuit. Nullum adesse Præceptum Divinum ad summendum Calicem pro Laicis, & hujus usum spectare ad Disciplinam, quæ varia fuit in Ecclesia etiam illis Sæculis, in quibus adhuc vigebat communiter usus Calicis, ex dictis est manifestum. Insuper quòd Hæretici abusi sint Calicis usu ad stabilienda sua falsa dogmata, fatìs liquet; urgentes enim Calicis usum Hæretici communiter dicebant, quòd sub una specie non sit Christus integer, quòd sit Papistarum commentum asserta in Panis Symbolo (id est sub specie Panis) concomitantia sanguinis, quod, si priventur specie altera, priventur aliquà necessariâ Spiritûs alimonia. Nihil itaque superest, quàm ut rationes illas æquissimas, prudentissimasque producamus, à quibus Ecclesia fuit inducta ad Calicis usum fidelibus Laicis interdicens.

Prima itaque ratio ex eo desummitur, quòd ante finem Sæculi XIV, jam ubique invaluerit consuetudo apud Occidentales,
ut

ut in publica etiam communione una dumtaxat species porrigeretur. Hanc consuetudinem allegant P. P. Concilii Constantiensis dicentes : *Cum bujusmodi consuetudo ab Ecclesia , & S. S. P. P. rationabiliter introducta , atque diutissime observata sit , habenda est pro Lege.* Quod Constantiensis Concilii Decretum cum paucos post Annos innotuerit Græcis , qui sub Eugenio IV. Concilio Florentino Interfuerunt , & Communione Occidentalium sub altera tantum specie oculares testes fuerunt , nec contra hanc consuetudinem aliquid reposuerint , colligitur , Græcos eam ut rationalem approbasse.

Concil. Constant. Sess. 13.

Secunda Ratio petitur ex multis incommodis , quæ ex Communionem sub utraque specie non raro oriri solebant , nempe periculum , ne pretiosus sanguis effunderetur ; qualicunque enim diligentiam uterentur Diaconi , qui Calicem porrigebant , præ communicantium copia in solemnioribus Festis , inter quos plures senes , debilesque vix effusionem , poterant impedire : & sic vix moraliter loquendo possibile videtur , evitare maximam Sacramenti irreverentiam. Præterea multi inter fideles à vino abhorrent , quique non absque nausea vinum summerent , & cum vomitus periculo.

Tertia ratio fuit , ut servaretur uniformitas ; nam cum in multis Regionibus Vini penuria sit , & ad quos Vinum in tanta copia ægrè deferri potest , quæ totius Populi Communioni possit sufficere : oporteret in illis Regionibus Populum ab usu Calicis frequenter abstinere.

Quarta , eaque potissima ratio fuit ; quia cum multi erroneè docere cepissent , Communionem sub utraque specie esse jure Divino omnibus necessariam ; nec sine ea recipi totum Christum , ne his erroribus Ecclesia patrocinari videretur , & ut fideles intelligerent , sub una tantum specie totum Christum recipi , neque Communionem sub utraque specie à Christo esse præceptam , rationabile judicavit , unicam tantum speciem esse summendam , in hoc imitata Ecclesiam antiquam , quæ , cum , videret , Arianos abuti trina immersione in Baptismo , ut suum errorem de triplici in Divinis Personis substantia confirmarent : Ac insuper S. Leonem , & Gelasium , qui , cum viderent , usu unius tantum speciei Panis in Eucharistia summenda Manichæos tegere suum errorem , quo vinum abominabantur , præceperunt , ut omnes vel à Communionem abstinerent , vel eam sub utraque specie summerent.

Ast expeditne forsitan iterum Calicis usum fidelibus Laicis

sublatum concedere? minimè id consultum esse censeo. Si enim id expediret, foret maximè, ut per hanc Ecclesiæ benignitatem divulsæ à nostra Protestantium Sectæ ad unionem redirent. Sed separationis causa non est sola pristinæ consuetudinis abolitio, sed pravitas dogmatum, & pertinacia doctrinæ integrum Christum sub una specie negantium: hanc nisi exuant, aliosque cum Ecclesia sensus induant, non proderit ipsis Calicis concessio. Dein vel Calicis usum tanquam aliquid ad salutem necessarium, vel tanquam rem adiaphoram, seu indifferentem, mereque ad Ecclesiæ Disciplinam spectantem agnoscunt? si tanquam rem ad salutem necessariam, nunquam illis Ecclesia hoc in errore adstipulari poterit. Si verò tanquam rem indifferentem, concedant oportet Ecclesiæ hanc potestatem, ut pro rerum exigentia id statuere valeat, quod Sacramentorum reverentiæ, & fidelium usui magis expedire videbitur.

Quàm sinistrum autem apud Heterodoxos Ecclesia piæ Matris benignitas sortita sit effectum, historica nobis testantur monumenta. Cùm enim Romani Pontifices, ac præsertim Pius IV. quibusdam per Germaniam Laicis Calicis usum concessisset, tali humanitate adeò quidam abusi sunt, ut hoc prætextu damnatam Calixtinorum Hæresin resuscitarent: quæ causa fuit, ut Pius V., & Gregorius XIII., ut narrat Raynaldus, datam licentiam revocare debuerint. Simile quid Martino V. contigisse refert Henricus Canisius: dum enim Medicum quendam Bohemum tempore Paschali sub utraque specie communicasset, ille gloriabatur, a summo Pontifice Husitarum Hæresin approbari: quo factum est, ut dictus Pontifex tempore etiam Paschali imposterum ab hoc ritu abstineret.

Demus autem, non omnes, quibus restitueretur Calicis usus, exinde induci ad impiam, hæreticamque doctrinam, quod utraque species necessaria sit ad salutem, atque sub una non contineatur totus Christus, alii tamen Hæretici exin ansam vociferandi arriperent, atque in suo errore firmarentur. Qua ratione etiam factum est, ut Oratores illi, qui in Tridentina synodo nomine quorundam Principum instabant pro usu Calicis restituendo, hīs motivis persuasi à sua petitione recederent. Id etiam prudentissimè Sacrosancta Tridentina Synodus statuit, & declaravit, perpetuis temporibus pertinere ad Romanum Pontificem supremum Ecclesiæ Pastorem expendere, ac decernere, quid hac in re sit agendum.

DISSER-

Raynald. ad
Ann. 1564.
Henric. Canis.
Lect. Antiq.
T. 4. p. 2.

DISSERTATIO POLEMICA III.

DE

PURGATORIO.

ARTICULUS I.

Recensentur Hæretici, qui dari Purgatorium negârunt.

Purgatorium dari fidei Catholicæ Articulus est in Scriptura novi, & veteris Testamenti, in Authoritate Patrum, & Traditione, ac demum in ratione ita fundatus, ut oculos in calcaneo gestare censendus sit, quisquis sepositis omnibus præjudiciis; hujusmodi Argumentis ritè perspectis, ac ponderatis errori contrario pertinaciter adhucdum inhærere non veretur. Purgatorii autem nomine nihil aliud intelligitur à Catholicis, quàm locus, in quo Animæ justæ defunctorum purgari debent igne, vel aliis poenis, donec ab omni culpæ, & poenæ reatu emundatæ ad vitam beatam, visionemque Dei intuitivam admittantur.

Error negantium Purgatorium sua nactus est incunabula Sæculô Christi IV. circa Annum scilicet CCCXL. sub Constantino M., & Julio I. S. P. infausto Parente Aerio : *Qui, teste Augustino, cum esset Presbyter, doluisse fertur, quòd Episcopus non potuerit ordinari, & in Ariatorum Hæresin lapsus propria quoque Dogmata addidisse non nulla, dicens, orare, vel offerre pro mortuis oblationem non oportere.* *Aerius Hæret. Augustin. Hæres 50.*

An Græca Ecclesia eodem errore fuerit dementata, non quidem omnino certum est, gravis tamen eandem premit suspicio; nam in Concilio Florentino, in quo contra Græcos actum est, hæc Hæresis damnata fuit, & Doctor Angelicus de hoc Errore contra eosdem agit. Expressè tamen plures Schismatici Veritatem hanc infringere sunt conati, inter quos Marcus Ephesinus, *D. Thomas Opusc. advers. Græc. Marcus Ephes.* Barlaamus

Barlaam. Mo-
nach.

Nilus Thessa-
lonicens.

Joseph Bresen.
Meletius Alex-
andrin.

Pachomius
Monach.

Gabriel Sever.
Philadelph.

Vannachan.
Tract. de loc.

Anim.

S. Antonin. p.
4. Tit. 10. c.

7. §. 2. sum.
Theol.

S. Bernard.
Serm. 66. in
Cantic.

Idem Epist.

240. S. An-
tonin. L. C.

Pseudo Apost.
Gerardus Sa-
garelli.

Joannes Huss.
Martinus Lu-
ther. Disput.

Lipf.

Idem L. de
abrog. Miss.

Item L. de
Euch ad Wald.
Centuriator.

Magdeburg.
Centur. 1. L.

2. C. 4.
Joannes Bren-
tius. Confess.

Wittenberg.
C. de Purgat.

Joannes Cal-
vin. Institut.

Christ. C. 5.

§. 6., & 10.

Barlaamus Monachus, Nilus Theſſalonicenſis, Joſeph Breſen-
nius, Meletius Alexandrinus, Pachomius Monachus, Gabriel
Severus Philadelphiensis, & alii. Inter Orientales Schismaticis
adhæſere quidam Armeni cum eorum Magiſtris, præſertim Van-
nachano docente, Purgatorium aſſerentes platonice de corpore
in corpus transmigrationem admittere.

In Occidentali quoque Eccleſia Heterodoxi paſſim Purga-
torium impugnârunt, nimirum Waldenſes, Apoſtolici, Henri-
cus, & Petrus de Bruis, ac Albingenſes. Ejusdem Erroris rei
fuere deſtinate ſæculo XIII. quidam dicti Pſeudo-Apoſtoli,
duce quodam Gerardo Sagarello Parmenſi, qui propterea dam-
natus ad ignem fuit Adolpho Cæſare, & Bonifacio VIII. circa
Annum MCCXCVI., dicentes, nullum eſſe medium inter Cœ-
lum, & infernum poſt mortem pro defunctis deſtinatum. Hanc
Hæreſin ſæculô ſequenti auxit Joannes Huſs Natione Bohemus
aſſerens, Purgatorium, in quo Catholici volunt Animas purgari,
eſſe figmentum.

Lutherus, quemadmodum in aliis fidei doctrinis vertumnô
inconstantior eſt, ita quoque in hoc puncto vertiginis ſpiritum
manifeſtum reddit; in Diſputatione enim Lipſienſi Die VIII.
Julii Annô MDXIX. habita ait: *Credo fortiter; imò auſim di-
cere, ſcio Purgatorium eſſe: facile perſuadeor, in Scriptura de
eo fieri mentionem, &c.*, alibi tamen illud de medio tollit: cujus
veſtigia ſequuntur cum Lutheranis rigidis, & mollibus Centu-
riatores Magdeburgenſes, ac Joannes Brentius.

Calvinus more ſuo calumniis, & blaſphemiis in veritatem
hanc Catholicam debacchatur; ita enim impiè vociferatur: *Pur-
gatorium exitiale Sathanæ eſt commentum, quod Chriſti Crucem
evacuat, quod contumeliam Dei Miſericordiæ non ferendam irro-
gat, quod fidem noſtram labefacit, & evertit.*

Contra horum omnium calumnias, & Errores inconcuſſa
ſtat veritas Catholica, quam præprimis Scripturâ veteris, &
novi Teſtamenti, dein Patrum Authoritate, ac perpetua, &
conſtanti Traditione; demum etiam ſolidiſſimis Argumentis theo-
logicis ſtabilitam exhibebimus.

ARTICULUS II.

*Ex Scripturis veteris, ac novi Testamenti Purgatorii existentia
Hæreticis ostentitur.*

AD Scripturam identidem provocant Heterodoxi, nihil, quod in Scriptura clarè non exprimitur, admittendum esse claustrantes: quanquam & hoc frustra contendunt, ut in Dissertatione I. de Traditionibus ostendi. Judicem nihilominus hac in Controversia Scripturam S. admitto lubens. Advertant itaque, quomodo Scriptura tam veteris, quam novi Testamenti pro veritate Catholica dicat Sententiam.

I. Pro Purgatorii existentia omnium Catholicorum consensu demonstrativus locus habetur in Libris Machabæorum, ubi Judas misit Jerosolymam duodecim millia drachmas argenti pro Sacrificiis ad occisorum requiem offerendis: *Et facta collatione* ^{2. Machab.} *duodecim millia drachmas argenti misit Hierosolymam offerri pro* ^{c. 12.} *peccatis mortuorum, Sacrificium bene, & religiosè de Resurrectione cogitans.* Dein Scriptura factum laudat tanquam pium pro defunctis orare: *Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur*, id est à pœnis peccatorum juxta vulgatam Scripturæ phrasin. Vult ergo, post mortem posse defunctos à peccatis solvi, & viventium orationibus adjuvari: *Nisi enim, qui ceciderant, resurrecturos speraret*, hoc est, liberandos, *superfluum videretur, & vanum orare pro mortuis.* Hic advertendum est, Sacrificium minimè fuisse oblatum pro quibuscunque occisis, sed pro illis, quos piè credebat mortuos: *Et quia considerabat, quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam.* Nihil luculentius hoc Testimonio sacro pro Purgatorii existentia.

Verùm nodum, quem Hæreticorum nullus solvit, & imposterum quoque solvere se posse desperant, gladiò disecare irritum tamen semper conatu contendunt. Libros Machabæorum non esse canonicos Lutherani, & Calvinistæ asserunt. Sed quis Luthero, quis Calvino, aut simili cuivis Sycophantæ potestatem dedit Libros Machabæorum è Canone, seu numero Librorum Canonicorum eliminandi, quos ut tales per tot jam Sæcula universalis agnovit Ecclesia. Audiamus Augustinum, qui omnium apertissimè horum Librorum authoritatem asseruit; is enim ex Libris Machabæorum

- Augustin. L. de Cura pro mortuis C. 1.* bæorum ostendit, preces ac Sacrificia prodesse defunctis: *In Machabæorum*, inquit, *Libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium*: Sed, *etsi nusquam in Scripturis veteribus omnino legeretur*, non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, *Authoritate*, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus Altare funduntur, locum suum habet etiam commenda-
- Idem L. 2. C. 8. de doctrin. Christ.* *datio mortuorum.* Ab eodem in Libris, quos exaravit de doctrina Christiana inter Libros Canonicos enumerantur *Machabæorum Libri II.*, alibi verò exponens, in quo ordine dicantur Canonici, nimirum non in primo, sed in secundo ordine, ait: *Ab hoc tempore apud Judæos restitutō Templō non reges, sed Principes fuerunt usque ad Aristobulum*; quoniam supputatio temporum non in Scripturis sanctis, quæ Canonice appellantur, sed in aliis invenitur, in quibus sunt & *Machabæorum Libri*, quos non Judæi, sed Ecclesia pro Canonicis habet. Et quid jam ante tot Sæcula senserit Augustinus! Taceo hic brevitatis studiō alia S. S. Patrum, & Conciliorum hac in re Testimonia. Unicum adduco Canonem Concilii Carthaginensis III. Annō CCCXCVII.
- Conc. Carthag. III. Canone 47.* celebrati; Canone enim XLVII. ita statuit: *Item placuit, ut præter Scripturas Canonicas nihil in Ecclesia legatur sub nomine Scripturarum Divinarum.* Sunt autem Canonice Scripturæ: *Genesis, Exodus, &c. Esdræ duo, Machabæorum duo, &c.* Hoc etiam Fratri, & Consacerdoti nostro Bonifacio, vel aliis earum Partium Episcopis pro confirmando isto Canone innotescat. Quem Canonem hujus Concilii præ aliis allegare placuit tum propter antiquitatem, tum quia & ipse Calvinus hujus Concilii authoritatem agnoscere videtur; cū aliquid ex eo contra Cultum, & Invocationem S. S. (licet perperam) evincere conatur, prout insinuavi in Dissertationibus de eadem materia. Neque defunt alii loci S. Scripturæ veteris Testamenti.
- Calvinus.*
- Psalms. 65. v. 12.* II. In Psalmis dicitur: *Transivimus per ignem, & aquam, & eduxesti nos in refrigerium.* Per Aquam intelligit Ambrosius Baptismum, per ignem Purgatorium: per Aquam ut abluantur peccata, per ignem ut exurantur. Idem sentit Origenes. Non equidem me latet, Nazianzenum, & alios eundem Textum exponere cum Cyrillo Alexandrino de tribulationibus præsentis vitæ, itemque laboribus à Populo Israelitico exantlatis. Sed cui nam in Scriptura vel modicè versato ignotum esse poterit, eundem Textum plures habere sensus: *Quid mihi obest*, inquit Augustinus, *cum diversa in his verbis intelligi possunt, quæ tamen vera sunt.*
- Ambrosius.*
Origenes in Num. Hom. 25.
Nazianzen. Orat. 2. advers. Julian.
Cyrill. Alexandrin. in c. 1. Mich.
Augustin. Confess. L. 12. c. 18.

III. Refertur in Libris Regum, Habitatores Jabes Gaalad ^{1. Reg. ult.} jejunâsse septem diebûs pro Saulis morte, item David flevisse, ac jejunâsse pro Saule, & Jonatha, aliisque occisis. Sed con- ^{2. Reg. 1.} suetudo hæc non erat præcisè in signum tristitiæ, sed pro salute, & defunctorum suffragio. Ergo datur locus extra hujus vitæ cursum, ubi animæ corporibus solutæ tandiù detinentur, donec debita peccatorum exolvant. Minor probatur à simili. David ^{2. Reg. 12.} oravit, & jejunavit pro Parvulo suo ægrotante, eo autem mortuo nec oravit, nec jejunavit, cum tamen tunc major esset ratio tristitiæ, & planctûs: *Sed audita morte Pueri surrexit David de terra, & lotus, unctusque est, redditque rationem, quare ante mortem jejunâverit, & fleverit: Dicebam enim, si fortè donet eum mihi Dominus, & vivet Infans, nunc autem, quia mortuus est, quare jejunem? numquid potero revocare eum amplius?* Si ergo oravit, flevit, & jejunavit pro occisis; quos certò sciebat, nec jejuniô, nec planctu esse revocandos ad vitam, dicendum est, jejunium, & fletum ad animarum refrigerium fuisse ordinatum. Atque hæc est clara mens V. Bedæ di- ^{V. Beda Ex-} centis: *Recte, & ad litteram pro mortuis, ut ad requiem per- ^{posit. Samuel.} *venire valeant, VII. diebus jejunatur.* ^{in fine.}*

IV. Michæas ita minatur: *Ne lateris inimica mea super* ^{Mich. c. 7. v. 8.} *me, quia cecidi. Consurgam, cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. Iram Domini portabo; quoniam peccavi ei, donec causam meam judicet, & faciat judicium meum: educet me in lucem, videbo justitias ejus.* Hunc locum Hieronymus docet communiter in- ^{Hieronymus in} telligi de Purgatorio. Et sanè in eò dilucidè exprimitur Erga- ^{C. ult. Isaie.} stuli illius natura: *quia cecidi resurgam, en! justificatio à peccato. Cum sedero in tenebris, iram Domini portabo, donec causam meam judicet, ecce! tolerantia poenæ in obscuro loco. Addu- cet me in lucem, ecce! liberatio à supplicio persolutâ adæquatè jam poena.* Glossa ordinaria Textum exponit: *Iram Domini* ^{Glossa ordinari} *portabo hic, vel in Purgatorio.*

V. Ingemiscit Psalter Regius: *Domine ne in furore tuo* ^{Psal. 37. v. 1.} *arguas me, neque in ira tua corripas me.* In furore corripit Dominus, quos in æternum damnat: in ira, quos purgat in altera vita igne piaculari. *Non sim inter illos, ut Augustinus* ^{Augustin. Ex-} ^{posit. in Psal.} *ibidem commentatur, quibus dicturus est: ite in ignem æternum.* ^{37. v. 1.} - *Neque in ira tua emundes me, ut in hac vita purges me, & talem me reddas, cui jam emundatorio igne amplius non sit opus propter eos, qui salvi erunt, sic tamen quasi per ignem. S.*

S. Gregorius
M in Psalm.
I. poenit.

Gregorius, vel alius sub ejus nomine: *Sicut major est furor, quàm ira, ita arguere majus est, quàm corripere. Eos corripiamus, quos amantes emendamus: Et quia post mortem carnis alii æternis deputantur suppliciis, alii ad vitam per ignem transeunt purgationis, fidelis Anima non solum furorem timet, sed etiam iram abbovet.*

Joannes Cal-
vinus.

Petrus Ver-
milinus.

Bernardinus
Ochinus.

Matth. c. 12.
v. 32.

Hæc quinque Testimonia ex veteri Testamento allegata sufficiant. Audiamus alia quinque ex novo, ut de mendacio convincantur Hæretici cum Calvino, Petro Vermilio, & Ochino contendentibus, Purgatorium ex novo Testamento nullatenus posse probari.

Gregor. Dia-
log. L. 4. c. 39.

Bernard. Ho-
mil. 66. in
Cantic.

VI. Matthæus testatur: *Quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum S., non remittetur ei, neque in hoc Sæculo, neque in futuro.* Supponit hic locus esse aliqua peccata, quæ alio in Sæculo remittuntur, & alia etiam esse, quæ neque in hoc, neque in alio condonentur. Nam si in altero nullius foret peccati venia, & quodlibet illorum esset irremissibile, non signanter loqueretur Textus de Blaphemia in Spiritum S., neque diceret, hoc peccati genus tam in vita, quàm post ipsam minimè condonari. Unde Gregorius M. ait: *De quibusdam levibus culpis esse ante judicium purgatorius ignis credendus est, pro eo, quod veritas dicit: si quis in Spiritum S. blasphemias dixerit, neque in hoc Sæculo remittetur ei, neque in futuro: in qua Sententia datur intelligi, quasdam culpas in hoc Sæculo, quasdam in futuro posse relaxari; quod enim de uno negatur consequens, intellectus patet; quia de quibusdam conceditur.* D. Bernardus addit: *Non credunt autem, ignem purgatorium restare post mortem, sed statim animam solutam à corpore ad requiem transire, vel ad damnationem. Quærant ergo ab eo, qui dixit, quoddam peccatum esse, quod neque in hoc Sæculo, neque in futuro remittetur, cur hoc dixerit, si nulla manet in futuro remissio, purgatione peccati.*

1. ad Corinth.
3.

Bellarmin. de
Purgat. L. 1.
c. 4.

VII. Scribit Apostolus: *Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Hunc locum integrum eleganter exponit Bellarminus per extensum, difficultatesque in expositione hujus Textus proponit, ac solvit. Communis autem S. S. Patrum, & Theologorum sensus est, nomine ignis in hoc loco intelligi poenam aliquam purgatoriam, & temporalem, ad quam post mortem adjudicantur, qui in judicio particulari inveniuntur ædificasse lignum, fœnum, aut stipulam juxta id, quod ante dixit Apostolus. Hæc expositio optimè convenit Textui, quem ita

communiter exponunt S. S. Patres S. Cyprianus, S. Hieronymus, S. Augustinus, luculentissimè autem in hunc locum commentatur S. Ambrosius: *Paulus dicit, sic tamen quasi per ignem. Ostendit, quidem, illum salvum futurum, sed pœnas ignis passurum, ut per ignem purgatus fiat salvus, & non sicut perfidi æterno igne in perpetuum torqueatur.*

VIII. Non minùs luculentum testimonium pro hac nostra veritate Catholica dicit Matthæus: *Esto consentiens Adversario tuo citò, dum es in ira cum eo, ne fortè tradat te Adversarius Judici, & Judex tradat te ministro. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.* Quod etiam habetur in Evangelio Lucæ. Super quæ verba S. Cyprianus ita scribit: *Aliud est, missum in carcerem non exire inde donec solvat novissimum quadrantem: aliud, statim fidei, ac Virtutis recipere mercedem: aliud, pro peccatis longo dolore cruciatuum emundari, & purgari diù igne: aliud, peccata omnia passione purgasse.* Per quæ verba S. Cyprianus distinguit statum lapsorum post hanc vitam, qui nondum pœnitentiam compleverant, à statu Martyrum, idèoque mirè facit hic locus ad confirmandam Ecclesiæ Traditionem de Purgatorio.

IX. In Apocalypsi refertur: *Et omnem Creaturam, quæ sub cælo est, & super terram, & sub terra - omnes audivi dicentes: Sedit in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum.* Atqui Creaturæ benedicentes Deo sub terra non sunt damnati; hi namque Deo maledicunt. Ergo Justī, sed non justī omnino purgati; isti enim non laudant Deum sub terra, sed in Cœlo: ergo sunt ad tempus in Purgatorio detenti.

X. Apostolus ita concludit: *Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? ut quid & baptizantur pro illis.* Ex quo Textu sic licet arguere. Si mortui juvari possunt bonis viventium operibûs, datur Purgatorium: Atqui scriptura docet, mortuos juvari posse bonis viventium operibûs, ergo datur Purgatorium: Major est evidens, Minor probatur ex allegato Textu, cujus literalis sensus est iste: *Quid faciunt, qui affliguntur pro iuvandis mortuis, si mortui non resurgunt? hoc est, si animæ non conjunguntur corporibus, ut conglorificentur? quasi dicat, vanum esse, & inutile pro eis pœnitentiam agere.* Si ergo ex affectione pro mortuis oblata mortuorum resurrectio deducitur,

Cyprian. L. 4.
Ep. 2. ad An-
tonian.

Hieronym. in
c. 4. Amos.
Augustin. in
Psalm. 37.

Ambros. in
Epist. 1. ad
Corinth. 3.
Matth. c. 5.
v. 25. & 26.

Luc. c. 12. v.
59.
Cyprian. Ep.
52. ad Anto-
nian.

Apoc. 5. v. 13.

1. ad Corinth.
15. v. 29.

Luc. c. 12. v.

50.

Marc. c. 10.

v. 38

Cyprianus Lib.
de exhortat.

Mart.

Nazianzen.

Orat. de Epi-
phan.

certum supponitur, defunctos nostris posse orationibus adjuvari, Nomine verò Baptismi afflictiones, & passionis intelligi, colligitur ex Luca: *Baptismò autem habeo baptizari*, & ibi Christus loquitur de sua Passione, qui apud Marcum dicit: *Potestis bibere calicem, quem ego bibo, aut Baptismò, quo ego baptizor, baptizari?* hoc est: potestis mortem pro me subire, sicut ego pro vobis subeo. S. Cyprianus siquidem mortem pro Christo oppetere frequenter vocat Baptisma, & Nazianzenus notat quintum Martyrii genus, nempe Martyrium lacrymarum, & poenitentiae. Ex mente igitur Apostoli datur Purgatorium. Hæc decem ex novo, & veteri Testamento deprompta Testimonia ad stabilendam veritatem de Purgatorio satis intentum nostrum evincunt, quamvis longè plura apud Theologos reperire liceat.

ATICULUS III.

Ex Patribus VI. primorum Sæculorum, Conciliis, communi omnium Ecclesiarum consensu, & demum ex antiquissimis Liturgiis universalis Ecclesiæ Traditio de existentia Purgatorii ostenditur.

Augustin. Ep.
118.

Insolentissimæ insaniae est juxta Magni Augustini effatum illud velle negare, vel etiam de eo solum velle disputare, quod universalis Ecclesia semper docuit, tenuit, ac etiamnum docet, & tenet: atqui universalis Ecclesia ab Apostolorum temporibus usque in diem hodiernum semper docuit, & tenuit dari Purgatorium: ergo Adversarii quicunque juxta syntagma Augustini insolentissimæ insaniae arguuntur. Profectò si sanam mentem consulamus, & Argumenti vim perpendamus, insaniae notam non effugient Hæretici. Majorem hujus Argumenti, nisi mendacii velint arguere Augustinum, & rationis principia subvertere, negare non poterunt. Minorem itaque dogmaticè demonstratam exhibeo, & quidem triplicem Argumento in Titulo Articuli insinuato: I. ex Patribus VI. primorum Sæculorum (posterorum enim Sæculorum Patres adducere supervaneum foret) II. ex omnium Ecclesiarum consensu, & Conciliorum autoritate. III. demum ex antiquissimis Liturgiis.

Ex Sæculo I. igitur adduco Testimonium Dionysii Areopagitæ, qui Doctrinam ab Apostolis traditam his verbis ad nos usque

usque transmissit: *Accedens Venerandus Antistes precem sacram super mortuum peragit, precatur Divinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumque in luce statuat, & Regione vivorum.* Si nullum esset Purgatorium, si non restarent nævi purgandi post mortem, precibus sanè vivi non prodesse mortuis: si non prodesse, ridiculum utique, ac vanum esset eas pro illis fundere. Non equidem me latet, quædam Dionysii Areopagitæ Opera in dubium vocari, ut ipse legi in Bibliotheca Critica Ludovici Eliæ Du Pin. Sed egregiè sanè vindicantur ab Alexandro Natali: idque ipsi intemperantiores Critici negare haud queunt, hæc Opera, si non sint Dionysii Areopagitæ, saltem esse alicujus antiquissimi Scriptoris.

Dionys. Areopagit. L. de Hierarch, Eccles. c. 7.

Ludov. Elias Du Pin Bibliothec. Critic. Natal. Alexand.

In Sæculo II. Tertullianus eandem doctrinam distinctis profitetur verbis: *Oblationes pro defunctis annua die facimus*, additque hoc fieri ex Traditione Apostolica. Idem variis aliis in locis docuit etiam, dum jam Montani erroribus fuit infectus. Apostolicam itaque Traditionem, & antiquissimam doctrinam hanc esse oportet de Purgatorio; ad quid enim preces, ad quid suffragia, quæ Justis in cœlis non indigent, & quæ damnatis non profunt.

Tertullianus L. de Coron. Milit. c. 3.

Ex Sæculo III. tres Testes adduco, Cyprianum scilicet, S. Zenonem Veronensem, & Arnobium Lactantii Firmiani Præceptorem. Audiatur ex his Cyprianus: *Episcopi Antecessores nostri censuerant, ne quis Fratres excedens ad tutelam, vel curam Clericorum nominaret: ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur.* Addi quoque posset his tribus Origenes. Verùm, quia impiè non minùs, quàm erroneè docuit, etiam Dæmones aliquando salvandos, ejusdem non egemus testimonio.

Zeno Veronen. Sermon. de Resurrect.

Arnobius L. 4. adv. Gentes.

Origenes.

In Sæculo IV. complurimi sunt ex S. S. S. Patribus, & Scriptoribus ecclesiasticis, qui catholicam hanc Veritatem clarris, expressisque terminis tradiderunt: Lactantius Firmianus, Eusebius Cæsareensis, Basilus M., Cyrillus Hierosolymitanus, Hieronymus, Ambrosius. Audiamus Gregorium Nissenum hujus pariter Sæculi Scriptorem insignem, qui dicit: *Nos deponere passiones, & affectus à ratione alienos vel in hac vita per studium virtutis, vel in altera per Purgatorii ignis fornacem expurgatos.*

Lactant. Firmian. L. 6. Div. Instit.

c. 21.

Euseb. Cæsar. L. 4. 71. de Vita Constant. Basilus Magnus in c. 4 & 6. Isaia.

In Sæculo V. pro Purgatorio sæpiùs decertarunt Augustinus; S. Joannes Chrysostomus dicens: *Non temerè ab Apostolis san-*

Cyrrill. Hierosolymit. Catech. 5. mystagog.

cita

Hieronym. in Joann. L. 18., & L. 4. c. 4. Ambrosius Orat. de obitu Theodosii. Gregor. Nis. Sermon. de dormient. Augustin. Lib. de Cura pro mort. Joannes Chrysost. Hom. 96. ad Pop. Idem Homil. 41. in 1. ad Corinth. Paulin. Ep. 17., & 18. Socrat. L. 7. Hist. Eccl. Severin. Bætius L. 4. de Consol. Joan. Climac. 4. Grad. scal. Paradis. Gregor. M. L. 3. Dialog. c. 50., & 55. Joan. Calvin. L. 3. Institut. Christ. c. 5. §. 10. Conc. Carthag. III. Can. 29. Concil. Carthag. IV. Can. 79. Concil. Bracaren. Can. 34. & Can. 39. Concil. Cabilonens. relat. in Decret. Gratiani de Consecr. D. 1. c. 1. an. Visum est.

cita fuerunt, ut in tremendis Mysteriis defunctorum agatur commemoratio, addens alibi: *Fugetur mortuus non lacrymis, sed precibus, supplicationibus, elemosynis.* Hic accedunt S. Paulinus, Socrates, & alii plures.

Ex Sæculo VI. comparent Boetius, Joannes Climacus, & Gregorius M. Sanctos Patres, & Scriptores Ecclesiasticos post Gregorium M. adducere supervacaneum fore duxi; nam & ipsi Hæretici ab hoc S. Patre ad nos usque certam esse concedunt Traditionem; Calvinus enim ante Annum MCCC. usu jam receptum fuisse concedit, ut preces fierent pro defunctis.

Alterum, quod assumpsimus, membrum unà simul faciunt Ecclesiarum omnium communis consensus, & Conciliorum Auctoritas. Quid enim Ecclesia Africana senserit, patet ex Concilio III. Carthaginensi dicente: *Et Sacramenta Altaris non nisi à jejunis hominibus celebrentur, si autem aliquorum promeridiano tempore defunctorum commendatio facienda est, solis orationibus fiat.* Similia habentur in Concilio Carthaginensi IV.

Idem sensus fuit Ecclesiæ Hispanicæ, ut patet ex Concilio Bracaren. I. jubente non orare pro illis, qui seipsos occidunt: item præcipiente dividi inter Clericos Oblationes factas, ut oraretur pro defunctis in Domino.

Ejusdem mentis semper fuit Ecclesia Gallicana, ut patet ex Concilio Cabilonensi, & habetur in Decreto Gratiani: Visum est præterea, ut in omnibus Missarum Solemnibus pro Spiritibus defunctorum loco competenti in Ecclesia ad Dominum deprecetur. Videatur quoque Concilium Aurelianense II.

Idem olim etiam catholicè sensit Ecclesia nostra Germanica, ut patet ex Concilio Wormatiensi, ubi definitur, etiam pro suspensis in patibulo esse orandum, & sacrificandum.

In Italia quoque nullus negat, eundem semper fuisse Ecclesiæ sensum, ut patet ex Concilio VI. sub Symacho, ubi dicitur: *Sacrilegium fraudare animas defunctorum orationibus.*

Supereſt, ut mentem Ecclesiæ Græcæ circa hoc Dogma fidei non nihil examinemus. Et quamquàm superius dixerim, Græcam Ecclesiam non levi de hoc errore suspitione premi, id tamen non ita intelligendum esse volo, ut communem hunc hujus Ecclesiæ errorem, sed particularem dumtaxat aliquorum Græcorum cum Eminentissimo Cardinali Gotti judicem. Si enim de Ecclesia Græca antiqua ante Photianum schisma loquamur, nemo, puto, inficiabitur, eam orationes, ac oblationes pro defunctis

defunctis in usu habuisse, ac proin admisisse, eos esse in loco, in quo possent vivorum precibus, & oblationibus juvari. Græci namque erant Gregorius Nissenus, Chrysostomus, aliique supra laudati, & Epiphanius Aerium, qui primus negavit Purgatorium, inter Hæreticos recensuit. Post Schisma etiam hoc Photianum Ecclesiam Græcam Errori huic quoque universaliter non consensisse constat ex Epistola Michaelis Palæologi Imperatoris Græci ad Gregorium X., quæ extat in Actis Concilii Lugdunensis Annô MCCLXXIV., ubi exponens Imperator Græcorum Fidem expressè etiam Purgatorium profitetur. Idem professi sunt Græci in Concilio Florentino, ubi legitur Gregorii Profyncelli Patriarchæ Apologica contra Marcum Ephesium, qui poenas Purgatorii negabat, & dicit in hoc pugnare cum omnibus, quæ in Ecclesia canuntur, & universis planè Sanctis. Modernæ autem Ecclesiæ Græcæ sensum cum Ecclesia latina esse communem circa Purgatorii existentiam, constat ex Synodo Græca Constantinopolitana sub Parthemio Annô MDXLII, in qua rejiciuntur, & arcentur à Communione fidelium, qui cum Calvino Purgatorium negant: & ex Synodo Hierosolymitana sub Dositheo Annô MDCLXXII., in qua dictum fuit Anathema Cyrillo Lucari cum Calvino dogmatizanti, ac credenti eos, qui sine pio, ac finali cum pœnitentia dormierunt, suorum elemosynis, & Ecclesiæ precibus nihil juvari. Ecclesiarum itaque omnium communis, constans, ac perpetuus sensus hanc Traditionem firmat.

Tertium probationis genus ex antiquissimis petimus Lithurgiis, in quibus preces, & suffragia pro defunctis præscribuntur. In Lithurgia enim S. Petri pro Ecclesia Romana habetur Secundum memento pro defunctis. In Lithurgia S. Jacobi pro Ecclesia Hierosolymitana: Et in requiem animarum eorum, qui ante nos obdormiverunt. In Lithurgia S. Marci pro Ecclesia Alexandrina: Animabus Patrum, - - - qui ante in Christi fide obdormiverunt, dona requiem Domine Deus. In Lithurgia S. Matthæi pro Æthiopica: Memento Domine dormientium Principium. In Lithurgia S. Barnabæ ab Ambrosio aucta pro Mecliolanensi: Pro defuncto Episcopo æternæ Deus suppliciter deprecamur. In Lithurgia Basilii pro Cappadocia: Memento Domine omnium dormientium in spe resurrectionis vitæ æternæ, & refrigera eos. Ejusdem pro Syria: Sublata voce oret Sacerdos Deum, ut meminerit omnium, qui transierunt ex hoc mundo. In Lithurgia S. Chrysostomi ex

Concil. Aurelian. II. Can. 14.
Concil. Wormatiens. Can. 10.
Concilium VI. sub Symacho. Vincent. Gotti. Gregor. Nissen.
Joan. Chrysostom.
Epiphanius L. de Hæres.
Michael Palæolog. Ep. ad Gregor. X.
Gregor Profyncellus. Apolog. contra Marc. Ephesin.
Synod. Constantinop. An. 1542.
Synod. Hierosolym. Anno 1672. Can. 5.
Cyrillus Lucaris.
Lithurgia S. Petri.
Lithurgia S. Jacobi.
Lithurgia S. Marci.
Lithurgia S. Matthæi.
Lithurgia S. Barnabæ.
Lithurgia S. Basilii M.
Ejusdem pro Syria.

Lithurgia S.
Chrysost.

Lithurgia S.
Leandri.

Lithurgia
Armena.

Lithurgia Go.
thia.

Leo Allatius.

Causobonus.

Cocus.

Rivetius.

Honoratus à
S. Maria Diff.
de Lithurg.
ant. Tom. 3.

Augustin de
Doct. Chris.
T. 3. L. 2.
c. 31.

S. Andrea pro Constantinopolitana: *Adbuc offerimus tibi hoc rationabile obsequium pro fidelibus dormientibus.* In Lithurgia S.

Leandri Hispalensis pro Mozarabis: *Mox fit secundum memento pro defunctis.* In Lithurgia Armenorum: *Per hanc oblationem*

da æternam pacem omnibus, qui nos præcesserunt in fide Christi.

Idem habet Lithurgia Gothica.

Novi equidem aliquas ex his Lithurgiis à quibusdam Criticis vocari in dubium, præsertim Lithurgia S. Jacobi: Attamen in Epistola Leonis Allatii ex tribus, quæ apponuntur in calce Tomi XXIII. Byzantinæ Historiæ Venetæ Editionis invictè probatur, Lithurgiam D. Jacobi esse genuinum opus contra Hæreticos Causobonum, Cocum, Rivetum, & alios Criticos. Legi meretur Viri sapientissimi Honorati à S. Maria Dissertatio erudita de Lithurgiis antiquis, præcipuè de Lithurgia S. Jacobi.

Ex his ergo Argumentis dogmaticis, autoritate scilicet S. Patrum, & Scriptorum Ecclesiasticorum usque ad Sæculum VI., communi sensu Ecclesiæ, & Conciliorum, antiquissimis insuper Lithurgiis quædam conficitur demonstratio, quæ universalem Ecclesiæ Traditionem à temporibus Apostolorum usque ad hæc nostra tempora tam reddat luculentam, tam manifestam, ut cæcus sit oportet, qui hanc non cernat veritatem.

ARTICULUS IV.

Rationibus Theologicis evincitur Purgatorii Existentia.

SI cum Adversariis solido disputationis genere congredi, armisque ex Theologia scholastico-dogmatica petitis illos impugnare daretur, ignoro sanè, quo scuto sese tueri valerent; tam valida enim sunt Argumenta theologica in sacris scripturis fundata, ut illorum solutionem ne quidem apparentem totis ingenii sui viribus excogitare possint. Procedemus autem ordine syllogistico; ita enim facilè patebit, ad quam Propositionem aqua hæreat, quis victus, quis victor sit? unde S. Augustinus testatur: *Disputationis disciplina ad omnia genera Quæstionum, quæ in Litteris sanctis sunt, penetranda, & dissolvenda plurimum valet.*

I. Argumentum ex peccati venialis natura, & existentia colligitur, ex quo sic arguo. Si justus in præsentī providentia moritur

moritur cum peccato veniali, necessario Purgatorium debet existere : atqui justus in præsenti providentia cum peccato veniali sæpè moritur, ergo necessario Purgatorium debet existere. Major probatur ex Apocalypsi : *Non intrabit in eam (id est, civitatem cœlestem) aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens, & mendacium.* Hinc etiam describitur beata Jerusalem undequaque pretiosis lapidibus, aurôque mundissimò ornata. Et infra : *Beati qui lavant stolas suas - - - ut sit potestas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in Civitatem.* Apostolus de Ecclesia triumphante loquens ait : *Ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid bujusmodi, sed ut sit sancta, & immaculata.* Ergo si justus in præsenti providentia moritur cum peccato veniali, necessario Purgatorium debet existere. Apoc. c. 21. v. 27.

Scio, quid dicant Adversarii ; negant enim suppositum, dari aliquod peccatum veniale : hinc præcipuè hujus Argumenti minor nobis probanda est, quod ut solidè fiat, primò probandum nobis est, dari peccatum veniale, secundò justos nonnunquam cum peccato veniali ex hac vita decedere. Prius membrum probatur Primò. Juxta Hæreticos peccatum mortale illud est, quod non stat cum charitate, & æternam pœnam meretur : atqui justus aliqua committit, quæ charitatem non tollunt, nec æternam pœnam merentur, ergo justus committit aliquod peccatum, quod non est mortale, ergo veniale. Minor ostenditur ex Scriptura dicente : *Septies in die enim cadit justus, ergo retinendò justitiam sæpè justus labitur.* Justi erant Zacharias, & Elisabeth : *Erant autem justi ambo ante Deum.* Justus erat Joannes Apostolus, & tamen de seipso, & aliis sanctis fatetur : *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus.* Proverb. c. 24. v. 16. Luc. c. 1. v. 8. 1. Joan. 1. v. 8.

Secundò probatur idem membrum. Si nullum esset peccatum veniale, Scriptura unum peccatum tanquam leve alteri tanquam gravi non opponeret : atqui opponit, argo. Probatur minor. Reprehenduntur Pharisei, quòd minima peccata venialia plurimi facerent, & gravia nihili : *Duces cæci excolantes Culicem, Camelum autem glutientes, ubi vides tantam differentiam poni hoc inter, & illud peccatum, quantata est inter, & illud peccatum, quantata est inter Culicem, & Camelum.* Alibi dicit Dominus : *Quid vides festucam in oculo Fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?* Certè festuca lædit quidem oculum, sed non destruit, trabs verò oculum destruit. Math. c. 23. v. 24. Luc. c. 6. v. 41.

struit. Sentit ergo Christus, aliquā esse peccata, quæ spiritualiter hominem occidunt, aliqua verò tantum lædunt.

Tertiò in Epistola ad Romanos, & alibi fideles, qui constituunt Corpus mysticum Ecclesiæ, membris humanis, quæ corpus hominis physicum componunt, comparantur: atqui humanis membris aliquando infligitur leve vulnus cum modica infirmitate, ergo etiam animabus spiritualia infligi possunt vulnera, morbiq̃ue leviores, qui ad mortem non sauciant, cujusmodi sunt venialia. Rursus in Scriptura frequenter Deus comparatur sicut Rex ad subditos; sicut Dominus ad Servos, sicut Pater ad Filios: Atqui inter subditos, & Regem, Servos inter, & Dominum, inter Filios, & Patrem quædam injuriæ, & offensæ occurrunt, quæ aliquāliter displicent, quin amicitiam destruant: ergo pariter inter fideles, & Deum plures eveniunt leves injuriæ, quæ charitatem, & amicitiam non dissolvunt: sed peccatum divinam amicitiam non destruens non punitur poenâ æterna; utpote quæ debetur aversioni à Deo tanquam ultimo fine, ergo dantur in justis peccata venialia.

Hoc semel stabilito, quòd scilicet detur peccatum veniale, alterum minoris membrum facile probatur. Sæpè justus moritur post commissa peccata venialia, iisque non retractatis, ut cum moritur ex improviso, & de repente. Et hoc quidem maxime contingit in iis, qui non admodum solliciti de spirituali profectu mortalia quidem cavere, & emendare satagunt, sed venialia parum curant vel evitare, vel lacrymâs, & sacramentali præsertim poenitentia abstergere: ergo in alia vita ab iisdem purgari omnino debent.

II. Argumentum non minus solidum desummitur ex distinctione, ac separabilitate reatus culpæ à reatu poenæ: ex quo medio sic licet arguere. Quandocunque remittitur reatus culpæ, non semper remittitur etiam reatus poenæ temporalis: Atqui hoc modo debet admitti Purgatorium. Major, in quo tota vis est, probari potest ex innumeris Scripturæ Exemplis. Cùm David dixisset, *peccavi Domino!* ait Propheta: *Deus quoque transtulit à te iniquitatem, sed quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, Filius, qui tibi natus est, morte morietur.* En! remisso culpæ reatu remanet reatus poenæ. Cùm Maria murmurasset contra Dominum punita est morbo lepræ: orante autem pro ea Moyse dimissa est ei culpa, & tamen voluit Deus, ut poenam illa lueret per unam hebdomadam. Idem omnino evinci-

tur

1. Reg. 12.

Num. 12.

tur ex gravissimis poenis injunctis poenitentibus in antiqua Ecclesia Latina, & Græca. Clarissima duo S. Augustini Testimonia doctrinam hanc Catholicam omnino manifestam reddunt. Primum est: *Cogitur homo tolerare pœnam etiam remissis peccatis; Augustin in quamvis ut in eam veniret miseriam, primum fuerit causa peccati* Joan. Tract. *tum; productior enim est pœna, quàm culpa, ne parva putaretur* 124. *culpa, si cum illa finiretur & pœna, ac per hoc vel ad demonstrationem debitæ miseriam, vel ad emandationem labilis vitæ, vel ad exercitationem necessariæ patientiæ temporaliter hominem detinet pœna etiam, quem jam ad damnationem sempiternam reum non detinet culpa.* Alibi ita loquitur præfactus Doctor: *Veritatem dilexisti, hoc est, impunita peccata eorum etiam, quibus ignoscis, non dimisisti: sic prorogasti misericordiam, ut servares & in Psalm 50. veritatem: ignoscis confitenti, sed seipsum punienti: sic servatur misericordia, & veritas.* Hoc jam supposito stabilito, quod separabilis sit reatus culpæ à reatu pœnæ, & quòd dimissâ culpa manet reatus pœnæ, existentia Purgatorii pronâ infertur consequentia; sæpe enim contingit, quòd in hac vita vel per voluntaria poenitentiae opera, vel per adversitatum, humanarumque tolerantiam reatus pœnæ aut omnino non, aut saltem non ex integro tollatur, ergo necessum est, post mortem dari locum quendam, in quo per pœnas à Divina justitia determinatas hic reatus purgetur.

III. Universalis Ecclesia jam inde à temporibus Apostolorum insignis superstitionis, ac imprudentiæ rea esset, si non existeret Purgatorium; utpote quæ non tantum Orationes, suffragia, aliaque pia opera à fidelibus fieri pro defunctis permisit, sed etiam præcepit, uti ex S. S. Patribus VI. primorum Sæculorum, ex Conciliorum autoritate, & communi fidelium sensu, ac ex antiquissimis Lithurgiis in præcedenti Articulo demonstravimus. Sed universalem Ecclesiam à suo ortu usque ad præsens tempus superstitionis, ac impudentiæ arguere non nisi insolentissimæ infantiæ est, ergo existit Purgatorium. Major luculenta est; quem enim in finem preces, suffragia, & alia opera pia pro defunctis præcepisset Ecclesia, si nullus Purgatorii esset locus: Beatis enim his non est opus, damnatis hæc non profunt. Hinc Ecclesia prohibuit orare pro Martyribus, aliisque valde sanctis, secus pro aliis. Ad rem loquitur Augustinus: *Ideo non sic eos (Id est Martyres) commemoramus, quemadmodum alios, sed magis ut* August. in *orent ipsi pro nobis.* Joan. Tract. 24.

Epiphanius.

Augustin. Lib.
de Hæres. c.
93.

IV. Illi sunt Hæretici, qui Errorem profitentur ab universali Ecclesia jam ante Sæcula XIV. proscriptum: Atqui Calvinistæ, & Lutherani negantes Purgatorium Errorem profitentur jam ante Sæcula XIV. proscriptum ab universali Ecclesia, ergo sunt Hæretici. Hic syllogismus Adversarios nostros jam sæpè diù, multumque torfit, nec tamen hætenus effugio rimam invenire. Minor probatur ex Epiphanio, & Augustino, qui Aerium inter Hæreticos recensent, eò quòd negaverit oportere pro mortuis oblationem facere: adeoque Purgatorium negavit. Audiatur Augustinus: *Aeriani ab Aerio quodam sunt nominati, qui cum esset Presbyter, doluisse ferunt, quòd Episcopus non potuit ordinari, & in Arianorum Hæresin lapsus propria quoque dogmata addidisse non nulla dicens, orare, vel offerre oblationem pro mortuis non oportere.*

Joan. Calvin.
Instit. Christ.
L. 3. c. 12.
§. 4.
Et in Antidot.
Conc. Trid.
Sess. 5.
Idem L. 3. c.
12. §. 4.
Martin. Lutherus.

V. Argumentum petitur ex ipsis Principiis Lutheranorum, & Calvinistarum, ex quibus sic argumentari licet. Nullus immundus præsertim sorte lethali intrat in Regnum Cælorum nisi abstergetur prius: Atqui Calvinistæ, quamdiù inter mortales agunt, & Lutherani sunt immundi, ergo intrare nequeunt in Regnum Cælorum nisi prius emundentur: Atqui non purgantur in hac vita, ergo in altera: & si ne ibi quidem, ergo damnati pereunt. Minor probatur contra Calvinistas; hi namque ajunt, Peccatum originale perenne esse in hac vita, nec per Baptismum tolli, adduntque ex contagione originariæ labis omnia justorum opera coinquinari, ergo, quamdiù vivunt, sordidi omnino sunt. Juxta Lutherum verò omnia hominis opera etiam justì peccata sunt: atqui etiam ex Lutheranis, & Calvinistis plurimi, qui ipsis videntur justì, ex improvìso moriuntur, ergo vel sanctissimi apud Lutheranos, & Calvinistas debent æternum perire, vel admittere Purgatorium.

At, inquiunt, inquinamenta originalis peccati, & operaitorum justorum tolli per mortem, & in morte, unde nihil expiandum post mortem reliquum est. Verum inane effugium! vel mors sola purgat à peccatis, vel ut conjuncta cum fide? Non Primum; quia hoc modo mors etiam purgaret infideles, eorumque damnaretur nemo, ipsi quoque Hæretici negant. Non ut conjuncta cum fide; tum quia fides in morte non habet majorem vim, quàm in vita: atqui in vita non purgat ab originali, ergo neque in morte. Præterea potest aliquis, quod sæpe con-

omnes

tingit, mori nullo actu fidei præmissio, ergo dicamus, hos vel omnes damnari, vel in alia vita subire tandem Purgatorium.

ARTICULUS V.

Nihil ex Scriptura Adversarii probant contra Purgatorii existentiam.

Quemadmodum ad alias Catholicas veritates, ita & ad præsentem evertendam S. Scriptura abusi sunt Hæretici, ac etiamnum abutuntur. Atque

I. Inquiunt: nullibi in S. Scriptura invenitur hoc nomen *Purgatorium*, ergo dari Purgatorium non spectat ad fidem.

II. Ubi Adversarii nomen *Trinitatis*, nomen *Incarnationis* clarè, expressè, ac in terminis in S. Scriptura inveniunt? ergo hæc quoque Mysteria inter fidei dogmata non erunt numeranda? Numquid & Lutherani, & Calvinistæ infantes baptizant, ubi nam autem clarè Baptismus parvulorum in Scriptura est expressus? Porro, si ita arguere fas est, invertito stylum. Nihil credendum est, quod in S. Scriptura non est expressum: *Atqui non dari Purgatorium non est expressum in S. Scriptura, ergo non dari Purgatorium non est credendum.* Et sanè omni jure nos ita arguimus contrà Adversarios non tantum in hac, verum etiam in aliis fidei Controversiis, ut in celeberrimo Polemico P. Jacobo Grerfero me legisse memini; Nam cum nos simus in possessione hujus fidei dogmatis ab ipsis Apostolorum temporibus, ut probationes nostræ evincunt, Adversariis suum Dogma ex S. Scriptura probandi onus incumbit. Præterea, etsi hic terminis Purgatorium in S. Scriptura non inveniatur, nihilominus hanc veritatem Catholicam ex veteris, & novi Testamenti Textibus stat clarè, & abundè supra demonstravimus.

Jacob. Grerferus.

II. Scriptura dicit, *si ceciderit lignum ad austrum, vel ad aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit*, id est, semper manebit. Cum ergo post mortem nemo finaliter permaneat, nisi in Regno, vel in Gehenna, fit, ut homo moriens non nisi in alterutrum istorum cadat. Nullus ergo datur locus tertius, nullum Purgatorium.

Huic Textui Adversarii multum tribuunt. Sed quàm infirmo ratiociniò exinde arguant, dispiciant obsecro! nam hac ratione

ratione etiam limbum parvulorum, imò & limbum justorum ante adventum Christi mortuorum eliminabant; Neque enim hi in Cœlum, neque in gehennam statim post mortem pervenire, illi autem ad neutrum horum locorum unquam pervenient. Et quid si id, quod Adversarii nobis opponunt, id ipsum reponeremus? hic locus metaphoricus est, ex metaphoris autem pro fidei dogmate omnino nihil probatur. Sed missis hîsce Textum ipsum secundum litteram inspiciamus. Secundum litteram Ecclesiastes ibidem loquitur de corpore hominis, quod utique ibi erit, ubi cecidit. Et si homo semel mortuus fuerit, nunquam resurget amplius, neque potestatem habet seipsum ad vitam revocandi. Sed demus etiam ultrò Adversariis, ibi sermonem esse de anima, ejusque statu post mortem, nihil tamen prorsus contra nos evincent Adversarii; nam illis verbis significantur duo status, in quibus homines post mortem æternaliter permanebunt, unus salutis, qui per *austum*, alter damnationis, qui per *Aquilonem* significatur: hoc & nos asserimus; nam, quotquot moriuntur in gratia, etsi ad Purgatorium transeant, cadunt ad *Austum*, id est, ad statum salutis, qui verò moriuntur extra gratiam, cadunt ad *Aquilonem*, id est, ad statum damnationis: neque tamen sequitur; statim justos omnes ad coelestem pervenire gloriam.

III. Si Purgatorium daretur, hic esset locus satisfaciendi Deo per opera nostra: atqui juxta S. Scripturam veteris, & novi Testamenti nullus est in alia vita locus Deo satisfaciendi per opera nostra, ergo Purgatorium non datur. Minor probatur. Juxta Apostolum *omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit in vita, sive bonum, sive malum*, ergo extra corpus non datur bonum referendum ante Tribunal Christi. Item: *quæ seminauerit homo, hæc & metet*. Rursus: *quodcunque facere potest manus, tua instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas*.

R. D. M. esset locus Deo satisfaciendi activè per opera nostra meritoria, vel satisfactoria, ex parte operantis N. M. passivè satisfaciendò, & per opera bona ex opere operato, hoc est, ab aliis applicato C. M. Neque enim justis in Purgatorio merentur, neque propriè satisfaciunt, & ad hunc sensum N. min. Testimonia adducta rectè probant, apud mortuos nullum esse locum operibus bonis ad merendum, & malis ad demerendum:

2. ad Corinib.
5. v. 10.

ad Galat, c. 3.
6. v. 10.
Eccli c. 9.
v. 10.

dum: adeoque unusquisque finali præmiò donabitur, vel punietur juxta boni, malive rationem operis in via exerciti. Textus Salomonis dirigitur ad impios, qui perditis properant moribùs ad æternam damnationem, in qua absque dubio nulla est remissio: vel omnino nomine impiorum ibidem loquitur Sapiens, qui nec vitam beatam, nec æternam damnationem, nec immortalitatem animæ credunt.

IV. Purgatorium est locus intermedius inter cœlum, & gehennam: atqui talis locus omnino repugnat Scripturæ, ergo. Minor probatur. Apud Matthæum solus habetur Paradisus pro justis: *venite benedicti*, & infernus pro impiis: *discedite à me maledicti*. Marcus solum assignat locum salutis pro perseverantibus in bono: qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit. Et solum pro malè agentibus locum damnationis: qui verò non crediderit, condemnabitur. Matth. c. 25.
v. 39.
Marc. C. ult.
v. 86.

R. Adducta Testimonia ad rem nihil facere; nam ibi sermo est de locis finalibus, nempe de ultimo termino, ubi æternum debent homines permanere, & Matthæus signanter differit de Die extremi judicii, quo Purgatorium desinet. Marcus loquitur de baptizato, & credente Mysteria fidei, quorum non ultimum est, ut credat quisque sinè adæquata satisfactione se compotem fieri non posse æternæ felicitatis.

V. Si daretur Purgatorium, tunc non omnes justi statim post mortem ad æternam beatitudinem pervenirent: atqui justi omnes statim post mortem ad æternam perveniunt beatitudinem, ergo. Probatur Minor. Apostolus promittit: *si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quòd ædificationem ex Deo habemus non manufactam æternam in Cælis*, ergo dissoluto corpore anima statim ingreditur domum non manufactam: Item: *Cùm dederit dilectis suis somnum: ecce hæreditas Domini!* 2. ad Corinth.
5. v. 1.
Psalm. 126.

R. Adversarios ex nullo omnino Textu probare posse, quòd statim defuncti beatificentur; oportet enim & hos naves suos luere, purgare, & debitum suum persolvere in carcere, neque inde liberantur, donec reddant novissimum quadrantem. Apostolus l. c. id solum asserit, Domum cœlestem hominibus justis non patere ante mortem: quòd autem omnes justi statim post mortem ad visionem beatificam perveniant, neque hìc neque alibi docet, imò hoc ipso citato loco contrarium innuere videtur: dum ait: *si tamen vestiti, & non nudi inveniamur*: significat enim

Augustinus.

enim hīs verbis eos, qui meritīs, & virtutibūs vestiti sunt, ac proinde perfectam poenitentiam in hac vita egerunt, mox in Domum coelestem perducī, alios autem salvārī quidem, *sic tamen quasi per ignem*. Psaltes Regius l. c. de generali resurrectione mortuorum agit, ut S. Augustinus exponit, & hic est sensus citati versūs: Cū dederit dilectis suis somnum, id est, cū dormierint per corporalem mortem omnes Electi, ecce hæreditas Domini, id est, tunc statim apparebit hæreditas Christi resurgentibus in gloria omnibus Electis ejus, quæ hæreditas est etiam merces ejusdem Christi, qui Passione, & morte sua nos acquisivit. Itaque idem est hæreditas, & merces, idem filii, & fructus ventris; filii enim Dei per adoptionem sunt hæreditas Domini, & iidem filii, qui & fructus ventris appellantur, sunt ejusdem Domini merces.

Luc. c. 23.
v. 43.

VI. Purgatorium locus esset, in quo detinerentur justī in gratia decedentes, qui tamen de peccatis suis nondum egerunt poenitentiam, neque per poenitentiae opera reatum culpæ deleverunt: atqui nullus talis datur locus, ergo. Minor probatur. Latro poenitens, qui in gratia decessit, certè ad Purgatorium pervenisset; utpote qui per opera poenitentiae reatum culpæ suæ non potuit purgare in hac vita: sed ille non ad Purgatorium pervenit; quia à Salvatore ipse audivit: *Hodie mecum eris in Paradiso*.

R. Varias hic locus expositiones admittit, de quo paucis egi in meis Quæstionibus Scripturasticis, nihil tamen patrocina-
tur Adversariis; undenam enim constat, fervore contritionis, duræ Crucis passione, publicâ ignominia æquò animò toleratâ non deletum fuisse à Latrone reatum poenæ? Potuit Christus eo universali redemptionis momento ejusmodi supplicium acceptare, ut adæquatam peccatorum satisfactionem, & publicam ejusdem confessionem eo ipso tempore factam, quo Apostoli propter metum Judæorum aut negabant Christum, aut latitabant, tam benigno obtutu respicere, ut eidem non tantum omnem culpæ, sed etiam poenæ reatum paternè remitteret.

Ezech. 18.]

VII. Cū aversus fuerit impius ab impietate sua, omnium iniquitatum ejus non recordabitur amplius. Sed quomodo non recordatur Dominus iniquitatum suorum Amicorum, si eos adeo severè punit in Purgatorio?

R. Facilem omnino hujus loci esse expositionem ; nam illo tempore, illoque momento, quo peccator agit veram de suo peccato poenitentiam, atque ad Deum suum, à quo per peccatum erat averfus, revertitur, fit Dei amicus, deleturque in ipso reatus culpæ. Non itaque recordatur amplius Deus iniquitatum, ut cum peccatore converso inimicitiam ulterius foveat, aut eum dein in æternum puniat, per hoc tamen reatus temporalis poenæ remanet. Numquid ibidem etiam legitur : *Cum averterit se justus à justitia, omnes justitiæ ejus non recordabuntur* : & tamen Deus ejusmodi opera adhucdum præmiò temporali remuneratur, ut cum Augustino, Hieronymo, Chrysostomo S. S. Patres communiter docent, ergo etiam peccata hominum justorum poenitentium, pro quibus nondum satisfacere in hac vita, puniuntur in altera poenâ temporali.

VII. *Nihil damnationis est in iis, qui sunt in Christo Jesu, ad Rom. 8.* ergo nullum datur Purgatorium.

Elegans sanè illatio ! melius intulisses, & clarius, ergo, qui moriuntur in gratia non damnantur. Inepta prorsus Adversariorum sequela, quam manibùs palparent, si sensum, in quo loquitur Apostolus, vel obiter inspicerent ; loquitur enim ibidem de concupiscentia, & idem est, ac si diceret : qui sunt in Christo Jesu, & ejus gratia muniti, non consentiunt motibus carnis suæ, nihilque peccati exinde contrahunt.

LX. Si daretur Purgatorium, justī post mortem aliquid laboris patetentur : atqui justī post mortem nihil patiuntur laboris, ergo. Minor habetur in Apocalypsi : *Beati mortui, qui in Apoc. c. 14. Domino moriuntur. Amodò jam dicit spiritus, ut requiescant à v. 13. laboribus suis ; opera enim illorum sequuntur illos.*

Sed rursus infirmitatem suam manifestè produnt ; quid enim ex hoc Textu contra nos. Qui in Domino moriuntur justī, requiescunt à laboribus, ærumnis, persecutionibus, & adversitatibus in hac vita exantlatis, illisque, qui in hac vita & reatum culpæ, & reatum poenæ per poenitentiam, & satisfactionem deleverunt, nullus amplius restat in altera vita labor, vel poena. Et de his loquitur, præcipuè verò de S. S. Martyribus Joannes l. c., quod ex Textu præcedente apertè colligitur : *Hic sapien- Ibidem v. 12. tia Sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, & fidem Jesu, & audivi vocem de cælo dicentem mihi : beati mortui, qui in Domino moriuntur.* S. Anselmus illud amodò ait non significare

Ibidem eodem
Cap.

à morte uniuscujusque, sed ab extremo judicio, de quo in illo Capite est Sermo: *Timete Dominum, & date illi honorem; quia venit hora judicii ejus.*

ARTICULUS VI.

Nihil ex S. S. Patribus contra eandem veritatem efficax afferre possunt Adversarii.

QUàm infausto Marte ex S. Scriptura pugnent Adversarii, satis, superque perspeximus. Sed nec validiora sunt arma, quæ ex Patribus petunt. Juvat hæc quoque experiri.

Augustin.
Enchirid. Cap.
68.
Idem ibidem
c. 69.

I. S. Augustinus aliquibus in locis de Purgatorii existentia dubitavit, aliquibus verò in locis omninò negavit Purgatorium, ergo Augustini mens de Purgatorio non est certa, sed ad minùs dubia. Utrumque probatur ex variis S. Augustini locis. Atque inprimis de Purgatorio videtur dubitasse exponens locum Apostoli 1. ad Corinth. C. 3. *ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem* cum Textu antecedente de igne tribulationis hujus vitæ subjungit postea: *Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri incredibile non est: & utrum ita sit, quæri potest, & aut inveniri, aut latere non nullos fideles per ignem quendam purgatorium, tantò magis, minusve opera quædam pereuntia dilexerunt, tantò tardius, citiusve salvari.* Rursus exponens ejusmodi Apostoli Textum, cum eodem modo fuisset interpretatus demum ait: *Si hoc temporis intervallo spiritus defunctorum ejusmodi ignem dicuntur perpeti, quem non sentiant illi, qui non habuerunt tales mores, & amores in hujus corporis vita, ut eorum ligna fœnum, & stipula consummantur. - - - Nec redarguo; quia forsitan verum est.* Eundem in modum etiam alibi loquitur præfactus Doctor.

Augustin. L.
21. de Civitate
Dei. c. 26.
Idem de fide,
& Oper. c. 16.

Verùm enim verò mens S. Doctoris adeò clara, adeo manifesta est, ut eundem de Purgatorii existentia dubitasse minimè sit credendum, prout ex ejusdem autoritate supra allegata satis, superque constat. Nullibi ergo de Purgatorio quoad substantiam dubitavit Augustinus, sed tantùm de hoc quæstionem esse asserbat, quomodò, qualiter, & per quodnam poenæ genus animæ in altera vita purgentur, an per ignem verè materiale?

rialem? Idem certum non esse afferebat, utrum culpæ veniales, de quibus homo non egerat poenitentiam remittantur per ipsam mortem, vel immediatè post illam, an in ipso Purgatorio, de quo etiamnum inter Theologos fervet Controversia. In loco allegato ex Civitate Dei solum in quæstionem vocat: an amor rerum caducarum, & affectus vitiosi, qui sub nomine ligni, foeni, & stipulæ igne tribulationis hinc comburuntur, maneat post hanc vitam igne etiam Purgatorii comburendi: & hoc certum non est; nam hodiernis quoque temporibus in quæstionem vocatur, volentibus aliquibus peccata venialia per voluntatem contrariam hinc non emendata manere post hanc vitam, & igne Purgatorii consummi, ut in eo, qui habens peccata venialia subita morte corripere, ante quam ea detestari posset.

II. Pluribus in locis S. Augustinus negat Purgatorium, quod probatur adducendò quinque Textus ex eodem. I. *In quo quemque invenerit suus novissimus dies, in hoc eum comprehendet mundi novissimus dies; quoniam qualis in die hoc quisque moritur, talis in illo die judicabitur.* Sed quid ex hoc Textu contra Purgatorii existentiam probatur? vult enim expresse Augustinus, quòd unusquisque talis, qualis moritur sit judicandus in novissimo die quoad vitam, vel mortem æternam, ejusque gradum; cum post hanc vitam non sit locus merito, vel demerito.

Requiem, quæ continuò post mortem datur, si ea dignus est, tunc accipit quisque, cum moritur. Hic Textus potius probat, & confirmat Catholicam de Purgatorio veritatem; quia illa conditio: *si ea dignus est*, sicut indicat, quòd ille solus accipiat statim, qui, ut eam recipiat statim dignus est. Et quidem cum in eo Tractatu instituat comparisonem diversarum custodiarum, quibus rei ad Judicem perducendi asservantur, satis indicant, præter duo teceptacula vitæ, & mortis æternæ esse aliud temporarium, in quo nondum ab omni nævo immunes purgantur.

Qui inducis medium, recido de medio, ubi clarè videtur negare medium locum inter coelum, & gehennam. In hoc loco autem agit S. Doctor contra Pelagianos, qui pro Parvulis sinè Baptismo decedentibus admittebant locum medium, qui nec esset Limbus, nec Regnum Coelorum.

Non hic sumus sinè peccato, sed exhibimus sinè peccato: at qui si exhibimus sinè peccato, nullo opus erit Purgatorio, ergo.

Augustin. Ep.
80 modò 199.
ad Hesich. 6. 1.

Augustin. in
Joan. Tract.
49.

Idem Serm. 14.
de Verb. Apost.
modò Serm.

294. c. 3.

Idem Serm.
14. de Verb.

Apost. modò
Serm. 181.

C. 3.

Per hæc verba S. Doctor vult neminem hîc vivere sinè peccato posse; aliquos tamen, esto non omnes hinc exire posse sine peccato, si peracta sufficienti satisfactione pro commissis hinc decedant.

Augustin. c.
33. L. de
Peccat. merit.
& remiss.

Demum asserit Augustinus: *Peccata hic remissa non obesse post hanc vitam.* Sed neque hic locus aliquid probat contra Purgatorium; nam venialia peccata quidem non obsunt post hanc vitam, id est non excludunt hominem ab æterna Beatitudine, impediunt tamen ingressum in Coelum, quousque perfecte fuerint purgata.

Hieronym. in
e. 9. Amos

III. S. Hieronymus ait, *animas à vinculis corporis separatas vel ad cælestia sublevari, vel ad infernalium detrudi.* Nullus itaque locus tertius ab Hieronymo est agnitus.

Bellarminus.

Ad hunc Textum sapientissimè animadvertit Bellarminus, sermonem ibi non esse de morte naturali, sed de ea solutione animæ, dum sensibus abstracta liberè speculatur, quidquid lubet, sive infernalium, sive cælestium. Et præsertim ibi mentio fit de impio, qui quocunque se vertat cogitatione, inveniet Deum ultorem, quod ex contextu manifestè colligitur: *Quando enim anima vinculis laxata corporeis volandi quo velit, sive quo ire compellitur, propter tenuitatem substantiæ habuerit libertatem: aut ad inferna ducetur, de quibus scriptum est: Convertantur peccatores in infernum: omnes gentes, quæ obliviscuntur Deum. Et: In inferno quis confitebitur tibi? Et: Descendit in infernum gloria tua. Aut certè ad cælestia sublevabitur, ubi sunt spiritualia nequitæ in cælestibus, etsi sibi veræ circumcisionis scientiam voluerit vendicare. - - - Et humilitate contempta habitare in montibus, & ibi scrutantem manum Dei evadere non valebit. Quodsi desperans salutem oculos Domini vitare tentaverit, & in ultimos salforum fluctuum terminos pervenire: etiam ipsi mandabit Dominus serpenti tortuoso, & antiquo, qui est inimicus, & ultor, & mordebit eam. Capta quoque vitiis, atque peccatis gladio Domini percutietur, & ponet oculos suos super eam in malum, & non in bonum, ut per cruciatus, atque supplicia ad Dominum revertatur.* Hæc Hieronymus l. c., ex quo veritas nostræ Responsionis patet.

Cyprian. Tract.
I. ad Demet-
rian.

IV. Si Patres admitterent Purgatorium, daretur in alia vita locus satisfactionis: atqui hic non datur, ergo. Min. Probatur. Cyprianus ait: *Quando hic excessum fuerit, nullus jam peniteu-*

pœnitentiæ locus est, nullus satisfactionis effectus. Accedit Chry- Joan. Chrysof.
sofomus: Simul atque discefferimus illuc, non est postea in nobis Hom. 2. de
situm pœnitere, neque commissâ diluere. Item Ambrosius: Qui hic Lazaro.
non acceperit remissione peccatorum, illic non erit in patria Beato- Ambros. L. de
rum. bon. mort. c. 2.

R. Allegatos Patres minimè negare locum pro purgatione reatus pœnæ, aut peccati venialis; negant enim tantum post hanc vitam locum satisfactionis, & pœnitentiæ pro mortalibus in hac vita non deletis. Et quidem speciatim de S. Cypriano patet ex Contextu præcedente, ubi ait: *Hortamur dum adhuc aliquid de Sæculo superest, Deo satisfacere, & ad veræ Religio-*
nis candidam lucem de profundo tenebræ superstitionis emergere. Dein post allata verba in argumento subdit: *Hic vita aut amitti-*
tur, aut tenetur. En ut loquitur de satisfactione pro mortalibus, quæ nulla est in altera vita, per vitam enim intelligitur gratia, quæ per peccatum mortale amittitur. S. Chrysostomus item loquitur de remissione mortalium; nam exemplo Epulonis fideles monet, ne pœnitentiam differant usque ad mortem. Pariter S. Ambrosii mens ex contextu patet; *quia si hic non habemus vi-*
tam æternam (sic Gratiam sanctificantem vocat, quæ est inchoata vita æterna) *ad Beatorum Patriam pervenire utique non poterimus.*

V. Idem S. Ambrosius ait: Lacrymas Petri lego, satisfacti- Ambros. in
 onem non lego. Hunc locum citat Petrus Vermilius contra Luc. c. 23. &
 Purgatorium. Inferat per me licet, quisquis velit, cum illo: Serm. 46.
Ergo non datur Purgatorium. Hanc ego sequelam sanè vel Petrus Vermil.
 certè risu dignam judico; nam satisfactio ibidem excusationem significat; solemus enim vulgò dicere: ego satisfaciam illi, id est, purgabo verbis crimen objectum, & ostendam me injustè accusatum. Laudat ergo ibi Ambrosius Petrum, quod non excusaverit peccatum suum, quomodò Adam fecit, sed lacymis potius confessus fuerit, & accusaverit; sic enim subjungit: *Rectè planè Petrus flevit & tacuit; quia quod deflevi solet, non solet excusari, & quod defendi non potest oblui potest,* ut supra dixerat: *Invenio, quod fleverit, non invenio, quid dixerit; quia nimirum nihil Petrus dixerat in sui purgationem.*

VI. Theophylactus attestatur: *animam egressam à corpore* Theophylactus
non errare, sed esse in manu Dei, si justa, in inferno, si crimi- in c. 8. Matth.
nosa, ergo Patres præter ea duo receptacula nullum aliud agnos-
 cunt.

R. Utique

R. Utique animas egressas à corporibus non errare per mundum, sed reprobas esse in manu dæmonis, & justas in manu Dei; animas autem purgantes, cum esse nequeant in manu dæmonis; quia charitate sunt præditæ, fateamur oportet esse in manu Dei.

VII. Coronidis locò tres adhuc Textus S. Augustini sunt exponendi, quos Adversarii ad suum errorem defendendum detorquent. I. *Primum locum fides Catholicorum Divina auctoritate credit esse Regnum Cælorum: secundum gebennam, ubi omnis Apostata, vel à fide Christi alienus æterna supplicia experietur: tertium penitus ignoramus.* II. *Si texit peccata, noluit advertere: si noluit advertere, noluit animadvertere; si noluit animadvertere, noluit punire, noluit agnoscere, noluit ignoscere:* III. *Post hanc vitam non est locus morum corrigendorum.*

Augustin. L. 5. Hypognost. c. 9.
Idem Tract. in Psalmos. Psalm. 31.
Augustin. Ep. ad Macedon.

R. ad I. an Libri Hypognostici sint genuinus Augustini Patrus, jam diù Sapientissimos Criticos dubitare, & adhucdum rem esse in ambiguo. Quidquid tamen sit, manifestum est authorem horum Librorum (sive sit Augustinus, sive alius) ibidem agere contra Pelagium docentem, Pueros sinè Baptismo decedentes locum obtinere, ubi gloriæ, & pacis compotes conquiescerent. Mens patet ex subsequentiis, ubi ait: *finge Pelagiane locum ex officina perversi dogmatis tui, ubi alieni à Christi gratia vitam requiei, & gloriæ possidere Parvuli possint.*

R. ad II. Augustinus ibi loquitur de pœnis temporalibus, quas ob peccata hominibus infligere sæpè posset divina justitia, quas tamen aut condonat, aut differt ejusdem infinita clementia. Quod autem post mortem pœnis Purgatorii in justos animadvertat Deus, ex innumeris ejusdem S. Doctoris Textibus constat.

R. ad III. Etsi non erit post hanc vitam locus, ubi flagitiosi convertantur, & mores suos corrigant: erit tamen, ubi peccata levia justorum, quæ flagitia dici non possunt, purgentur.

ARTICULUS VII.

*Nihil demum ex Ratione contra Purgatorium evincunt
Hæretici.*

I. **A**rgumentum directè pugnat contra Primam nostram Probationem ex Ratione. Si nullum datur peccatum veniale, nullum quoque datur Purgatorium: atqui nullum datur peccatum veniale, ergo nullum quoque datur Purgatorium. Minor prob. Peccatum quodcunque est contra legem Dei; ablata enim lege secundum Apostolum non datur peccatum: atqui violatio legis cujuscunque maledictionem infert æternam, ergo. Minor probatur. Scriptura dicit: *Maledictus, qui non permanet in Sermonibus legis hujus.* Item: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua:* atqui non stat cum quocunque actu etiam leviter peccaminoso hujus præcepti observantia; quia jam non ex toto corde diligitur Deus, etsi tantum leviter offendatur. Deut. c. 22. v. 26. Matth. c. 22. v. 37.

R. ad hoc Calvinii Argumentum. Non quælibet legis violatio inducit æternam maledictionem, sed ea solum, quæ charitatem excludit. Littera Deuteronomii reduplicationem hujus legis includit; nam ibi ponitur lex prohibens idololatriam, incestum, homicidium, quæ utpote enormissima finem legis tollunt scilicet Charitatem; *finis enim Præcepti est Charitas.* Dilectio verò, de qua loquitur Christus; est dilectio appretiativa ex toto corde super omnia, cum qua digressio aliqua à Deo per peccatum veniale componitur.

II. Quælibet gravissima poena etiam æterna minus malum est, quàm quodlibet minimum peccatum, ergo quodlibet minimum peccatum meretur poenam æternam. Prob. Conf. Illud totum justè meretur, quod non excedit condignitatem demeriti, sed poena æterna non excedit condignitatem demeriti in peccato veniali, ergo peccatum veniale meretur poenam æternam. Antecedens ab omnibus admittitur; aliàs esset licitum ad evitandam poenam æternam eligere peccatum veniale, ergo, Rationem dat Doctor Angelicus; quia peccatum veniale est malum Dei, absolute Deo repugnat, & rectæ rationi, malum verò poenæ est malum hominis, & rectæ rationi consonum adeoque, minus malum.

M

R. Quam-

R. Quamvis minimum malum culpæ majus sit quolibet malo poenæ, attentâ tamen divinâ justitiâ peccato veniali non debetur poena æterna; nam justitia poenas juxta qualitatem culpæ disposuit. Cum ergo inter culpas habeatur gravis, & levis, & inter poenas itidem sit gravis, & levis, ad justitiam spectat poenam gravem gravi, & levem levi culpæ infligere.

III. Impugnant Hæretici directè alterum nostrum Argumentum, quo Catholicam stabilivimus veritatem. Si daretur Purgatorium, tunc ideò vel maximè; quia remisso reatu culpæ sæpè remanet reatus poenæ, sed remissâ culpa non remanet reatus poenæ, ergo nullum datur Purgatorium. Minor probatur ex S. Scriptura. Deus ita remittit culpam, seu peccatum, ut non recordetur amplius: *Si impius egerit pœnitentiam, omnium iniquitatum non recordabor amplius*: atqui recordatur Deus dimissæ iniquitatis, si puniret post remissionem, ergo.

Ezech. 18.
v. 25.

R. Retorqu. Argum. Deus peccati dimissi non recordatur amplius, & tamen remisso culpæ reatu Davidi inflixit tot poenas, & Mariam Moysis Sororem propter crimen murmurationis jam dimissum punivit lepra per septem dies, ergo licet peccati dimissi non recordetur Deus, potest tamen remanere reatus poenæ temporalis. Directè verò respondeo. Deus non recordatur amplius peccati dimissi in ordine ad infligendam poenam æternam; quia juxta Apostolum *nihil damnationis est in iis, qui sunt in Christo Jesu*. Quod autem adductus Textus intelligi debeat de recordatione quoad mortem spiritualem, & poenam æternam patet ex Contextu, qui tam antecedenter, quàm consequenter effectum conversionis explicat hîs verbis: *Vitâ vivet, & non morietur*. Unde non rectè applicatur ad remissionem poenæ temporalis. Hinc Augustinus ait: *Sed si etiam sit conversus vitâ vivet, & non morietur, non tamen promittimus, quòd evadat omnem pœnam*.

ad Rom. 8.
v. 1.

Augustin. c.
18. L. de ver.
& fals. Pœnit.

IV. Primo: poena est propter culpam, ergo, ubi nulla superest culpa, nec infligi potest poena. Secundo: qui exigit poenam pro peccato remisso, exigit solutionem debiti jam remissi: atqui hoc foret iniquum, ergo. Tertiò: reatus poenæ, & reatus culpæ non distinguuntur realiter, ergo sublato illo aufertur & iste.

R. D. A. poena est propter culpam, hoc est, infligitur propter culpam præviā, ad quam poena est aliquid consequens C. A.
poena

pœna est propter culpam. hoc est, nequit infligi, nisi adhuc perseveret habitualiter culpa N. A. Ad Secundum N. A.; nam in peccato est duplex debitum, seu duplex reatus, culpæ, & pœnæ: seu debitum sustinendi inimicitiam Divinam, & debitum sustinendi pœnam aliquam, priorî debitô remissô potest remanere posterior. Sic potest Princeps subdito, à quo fuit offensus, quidem reconciliari, & nihilominus aliquam ei infligere pœnam. Ad Tertium N. A. Rationem negationis habemus claram in Articulo IV. adductam, quamvis exempla ibidem adducta de pœnis loquantur temporalibus, nihilominus ad probandam Distinctionem reatûs pœnæ à reatu culpæ sunt sat efficacia.

V. Contra tertiam, quam allegamus pro veritate Catholica, Rationem ita arguunt. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est*: atqui orare pro mortuis, non est ex fide, ergo. Minor prob. Quod fit aliqua cum dubitatione, & hæsitatione non est ex fide; nam fides est certissima: atqui Oratio pro mortuis fit cum aliqua dubitatione, & hæsitatione, ergo. Ignoratur enim, an illi, pro quibus oratur, sint in coelo, an in inferno, an in Purgatorio? ergo fit cum dubitatione, ergo ex Oratione pro defunctis utpote peccaminosa erui nequit Purgatorium.

R. Retorq. Argum. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est*: atqui orare pro absentibus, quod faciunt Calvinistæ, & Lutherani non est ex fide, orant enim cum dubitatione, an vivant, nec ne, an sani, an infirmi sint, an prædestinati, an reprobi, ergo peccant? Dictum itaque Apostoli hunc sensum habet: omne, quod fit reluctante conscientia, peccatum est, orare verò pro mortuis non fit reluctante conscientia, sed juxta illam. Dein si Textus procedit de fide, quæ describitur *spes- randarum substantia rerum*, nihil contra nos; nam fides certissima est circa proprium suum objectum: ast circa ea, quæ ad illud non spectant, non versatur. In casu nostro fides certò proponit, Deum exaudire justorum Orationes, si debitæ adsint condiciones: certò proponit, justos, qui decedunt non satis muniti, neutiquam gloriæ compotes fieri, usque dum vel per tormenta, [vel per suffragia] extinguatur reatus pœnæ: certò proponit, multos ita mori, quamvis nullum indigitet. Et quia piè credimus, quemque in gratia, nisi secus probetur, divina mori, & ob fragilitatem de humano pulvere, id est, peccatis veniali-

*Psalm. 34.
v. 13.*

bus etiam pia fidelium corda sordescere (exceptis tamen Viris eximiae sanctitatis) ideò pro quolibet solemus preces fundere, quibùs si non indiget, eæ tamen frustraneæ eon sunt; quia *Oratio mea in sinu meo convertetur*, id est redit ad meritum orantis.

*Ambros. Orat.
de morte Theo-
dosii.
Epiphan. Hæ-
res. 75.*

VI. Ut ex Oratione colligatur Purgatorium, deberet ab Ecclesia fieri, ut iusti poenis, ac suppliciis eximantur: atqui Oratio ad hoc non ordinatur, ergo ex Orationibus non colligitur Purgatorium. Minor prob. Ecclesia precatur mortuis eam felicitatem, quam jam possident, & sic illis quodammodò congratulatur: oratque eo modo, quo Christus pro Lazari resurrectione, quam obtinuisse jam sciebat, ergo Oratio Ecclesiæ non intendit mortuos juvare. A. prob. S. Ambrosius de obitu Theodosii congratulatur, quòd jam cum Christo regnet, & tamen pro ipso orat: Epiphanius autem dicit, orari etiam pro Patriarchis, & Prophetis, & Martyribus: atqui illi non indigent nostro juvamine, ergo.

*S. Chrysostom.
in Lith.*

R. N. Min., cujus falsitas ex precibus Ecclesiæ manifesta est, quarum usus est certè pro solatio mortuorum, manifestè supponunt indigentiam, & per illas à Deo petitur requies defunctorum, misericordia, & liberatio à poenis. Gratulamur quidem mortuis, quòd adepti sint requiem à laboribus, & ærumnis hujus Sæculi, non tamen quòd statim gloriam æternam sint adepti, nisi propter insignem eorum sanctitatem certam spem concipiamus, quòd sinè piacularibus flammis ad Visionem pervenerint beatificam. Hoc modo etiam Theodosio congratulatus est Ambrosius; quia tamen ipsi perspectum erat, post mortem severè judicium instituti, ideò incertus de adæquata solutione poenæ suffragia pro Theodosio offerebat. Epiphanius non dicit orari pro sanctis, sed omnium defunctorum memoriam fieri in Ecclesia tum peccatorum, ut misericordiam consequantur, tum justorum, ut eos discernamus à Christo quoad cultum, & simul per preces nos eorundem sanctorum intercessionem obtineamus. In græca quoque Lithurgia fit Sacrificium pro sanctis, & Deipara, quatenus Eucharisticum est, in gratiarum scilicet actionem, non quatenus propitiatorium, & impetratorium eo modo, quo offertur pro animabus purgantibus, quod patet ex Lithurgia S. Chrysostomi.

VII. Nullus est locus post hanc vitam, in quo præmientur opera bona malorum, ergo etiam nullus est locus, in quo puni-
antur opera mala bonorum.

R. N. C. quia bona opera malorum propriè loquendo nil
merentur in alia vita, etsi ea Deus interdum remuneretur in
hoc Sæculo, non tamen statim, & perpetua lege mercedem pro
illis addixit: mala autem opera justorum verè, & propriè me-
rentur poenam.

VIII. Deus, qui est summè misericors pronior est ad præ-
mianda bona, quàm ad punienda mala: atqui sicut illi, qui
sunt in statu gratiæ faciunt aliqua mala, quæ non merentur poe-
nam æternam, ita, qui sunt constituti in peccato mortali, faci-
unt quandoque aliqua opera bona, quæ non sunt digna præmiò
æternò: ergo, cum illa bona non præmientur in damnandis post
hanc vitam, nec illa opera mala debent puniri post hanc vitam.

Hoc Argumentum dudum solvit Doctor Angelicus N. C.
dicens: *Quia ille, qui in peccatum mortale incidit, omnia bona acta mortificat, & quæ in peccato mortali existens facit, mortua sunt; quia ipse Deum offendens omnia bona meretur amittere, quæ à Deo habet: unde ei, qui in peccato mortali decedit, non manet aliquod præmium post hanc vitam, sicut manet aliquan- do pœna ei, qui in charitate decedit, quæ non semper delet omne malum, quod invenit, sed solum hoc, quod est sibi contrarium.* S. Thomas in 4.
D. 21. Q. 1.
Ad. 3.

IX. Sicut se habet charitas ad præmium æternum, sic se
habet peccatum mortale ad supplium æternum: atqui dece-
dentes in peccato mortali statim ad æterna detruduntur suppli-
cia, ita defuncti in charitate, & gratia sanctificante statim ad
præmia æterna perveniunt.

R. Hic vel maximè locum habere tritum illud: *Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.* Atque ita quilibet de-
fectus impedit boni perfectionem, sed non quodlibet bonum
officit mali complemento, Quare cum veniale peccatum sit de-
fectus, impedit perfectam boni assecutionem, donec tollatur
peccatum, sicut & reatus poenæ: bonum verò neutiquam mali
complemento opponitur, nempe æternæ damnationis. Fate-
mur utique Deum faciliorem esse ad clementiam, sed peccatum
grave non solum mortificat omne opus præteritum, sed & efficit,
ut omne opus commissum in sensu composito ejusdem peccati
sit mortuum, & indignum præmio: Charitas dein regulariter
malum non expellit, nisi sit contrarium, cum autem veniale

peccatum eidem non contrarietur, hinc non expellitur, sed remanet in alia vita expiandum.

Joan. Calvinus.

X. Usus à vulgo inductus, ac desumptus à superstitiosa Ethnicorum consuetudine non juvat ad stabiliendum fidei dogma: atqui orandi usus pro mortuis est talis, ergo. Minor prob. vulgus ex commercio cum Ethnicis ad fidem conversis cœpit mortuis Oblationes facere: *Hinc Augustinus in Libro de cura pro mortuis ita dubiè hæsitante, & frigide disputat, ut suo frigore Zelum extinguere possit pugnantium pro Purgatorio. Quod autem oravit pro Matre, id fecit; quia simile votum non examinavit ad Scripturas. Et in Enchiridio C. 69. asserit, dubitari, an igne purgatorio animæ torqueantur.*

R. Falsum esse, usum orandi pro mortuis esse desumptum ab Ethnicis; plures enim P. P. asserunt, esse Apostolicam Traditionem orare pro defunctis, & tanquam dogma fidei statuerunt, damnantes Aerium negantem pro defunctis orandum. In citato Capite Enchiridii Augustinus non dubitat de Purgatorio, sed de modo, quo torqueantur, an igne, an alio quovis tormenti genere. Quod autem Augustinus votum ad Scripturas non examinavit, ut Calvinus calumniatur, ipsos Adversarios judices æquos volo: An Augustinus, an Calvinus melius hanc Veritatem ad S. Scripturæ lucernam perpenderit?

XI. Si ex fidelium, & Ecclesiæ precibus arguitur, posse animas liberari è Purgatorio, argueretur etiam. posse damnatorum animas ab inferis revocari: cum etiam pro illis oret Ecclesia. Nam defacto in Missæ Offertorio precatur Sacerdos, *ut Christus liberet animas omnium fidelium defunctorum de pœnis inferni, & de profundo lacu, & liberet eas de ore Leonis, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum.* Orat item Ecclesia in precibus suis, ut liberentur de morte æterna in Die illa tremenda, quando cœli movendi sunt, & terra.

R. iis haudquaquam verbis inesse vim, ut Ecclesia de præfenti oret pro animabus in inferno, sed Purgatorio detentis; continent enim ea verba quandam repræsentationem statûs earum pro tempore, quo unaquæque se jungitur à corpore, & judicio Dei sistitur eæque preces offeruntur perinde, ac si in illo terribili rerum Articulo reus consisteret.

XII. Etsi fatendum sit, inquinamenta peccati non tolli in hac vita, potest tamen sustineri, quòd ea tollantur in instanti mortis vel per fidem tunc elicitam, vel per non imputationem respectu

respectu eorum, qui prædestinati sunt, ergo non est opus recurrere ad Purgatorium. II. Merita Christi sufficiunt ad remissionem omnis culpæ, & poenæ, ergo frustra requiritur Purgatorium ad remissionem poenæ temporalis. III. In Purgatorio cessat meritum, ergo & satisfactio. Con. prob. in Purgatorio non poenitentia pro culpa abolenda, ergo nec satisfactio pro poena.

R. ad I. N. A. quia nulla pro hoc extat ullibi promissio, & sic omnes salvarentur; cum omnes moriantur. Nec juvat dicere, per agnores in morte perpeffos in aliquibus remitti culpam, & poenam omnem, saltem in prædestinatis; nam æque hujus asserti nullum fundamentum habetur, præterquam quod scelestissimi subinde agnores mortis gravissimos tolerant, remanente tamen cordis impoenitentia: ergo cum his non remittatur culpa, nec poena annexa remitti potest. Quod de fide additur, pariter vanum est; multi enim sic morte præoccupantur, ut fidem elicere non possint, quid ergo illis fiet? Denique is, cui non imputatur peccatum, manet tamen coinquinatus juxta Calvinistas, ergo cum ad Cælum admitti nequeat aliquid coinquinatum, alio in loco etiam talis prædestinatus debebit commorari, nempe in atrio Calvinistico eminens cælum respicienti.

Ad II. D. A. Merita Christi ut applicata nobis sufficiunt ad dictos effectus. C. A. non applicata N. A. & C. Merita Christi sufficiunt ad abolendam culpam, & tamen requirunt Sacramentum Poenitentiae, vel perfectam contritionem, per quam nobis applicentur in ordine ad hunc effectum, ergo à pari. Nec exin sequitur, nos fore Con-Redemptores; quia per satisfactiones nostras non nostrum, sed Christi Meritorum pretium nobis applicatum Deo offerimus: ergo quoque Christus solus permanet Redemptor.

Ad III. est hæc Disparitas, quia meritum requirit libertatem, & statum viæ, qui illic cessat: satisfactio autem neutrum requirit; quia & invitus potest satisfacere. Ad Prob. D. A. in Purgatorio, vel potius immediatè post egressum animæ à corpore non datur poenitentia formaliter talis, & meritoria C. A. simpliciter non datur poenitentia impetratoria remissionis culpæ peccati venialis N. A. & C.

F I N I S.

Schenck, Gabriel Maria.

Dissertationes de traditionibus

Augusta Vindelicorum 1756

4 Diss. 3500,24

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10966723-5

VD18 15211185-001